

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವೈಷ್ಣವಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು, ಲೋಕ ಪ್ರಿಯರು, ಭಕ್ತ ರಂಜಕರು. ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಗಹನವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೂಢವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿಗಳ ಅಥವಾ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಧ್ಯೇಯಮಯ ಜೀವನ. ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭೂತಿ ಜೀವನದ ಉಜ್ವಲವಾದ ಮಾದರಿಯು ವಾಚಕರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಸಹಜವಿದೆ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವವು ಕೇವಲ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇರದೇ, ಅವರ ಮಿಕ್ಕ ಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೂಡ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಅಗಾಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತೆ, ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ, ಅತುಲವಾದ ಈಶನಿಷ್ಠೆ, ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಪೋಬಲ – ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳೇ ಇವರನ್ನು ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗಿವೆ. ಆದ ಕಾರಣ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಅಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಅವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ, ಆತನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳು ಬೆಳೆದು, ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬುದು ನಿಃಸಂದೇಹವಾದ ಮಾತು. ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪರಮಪಾವನರಾಗಬೇಕು.

ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು
ಧಾರವಾಡ
9 ಮಾರ್ಚ್ 1930

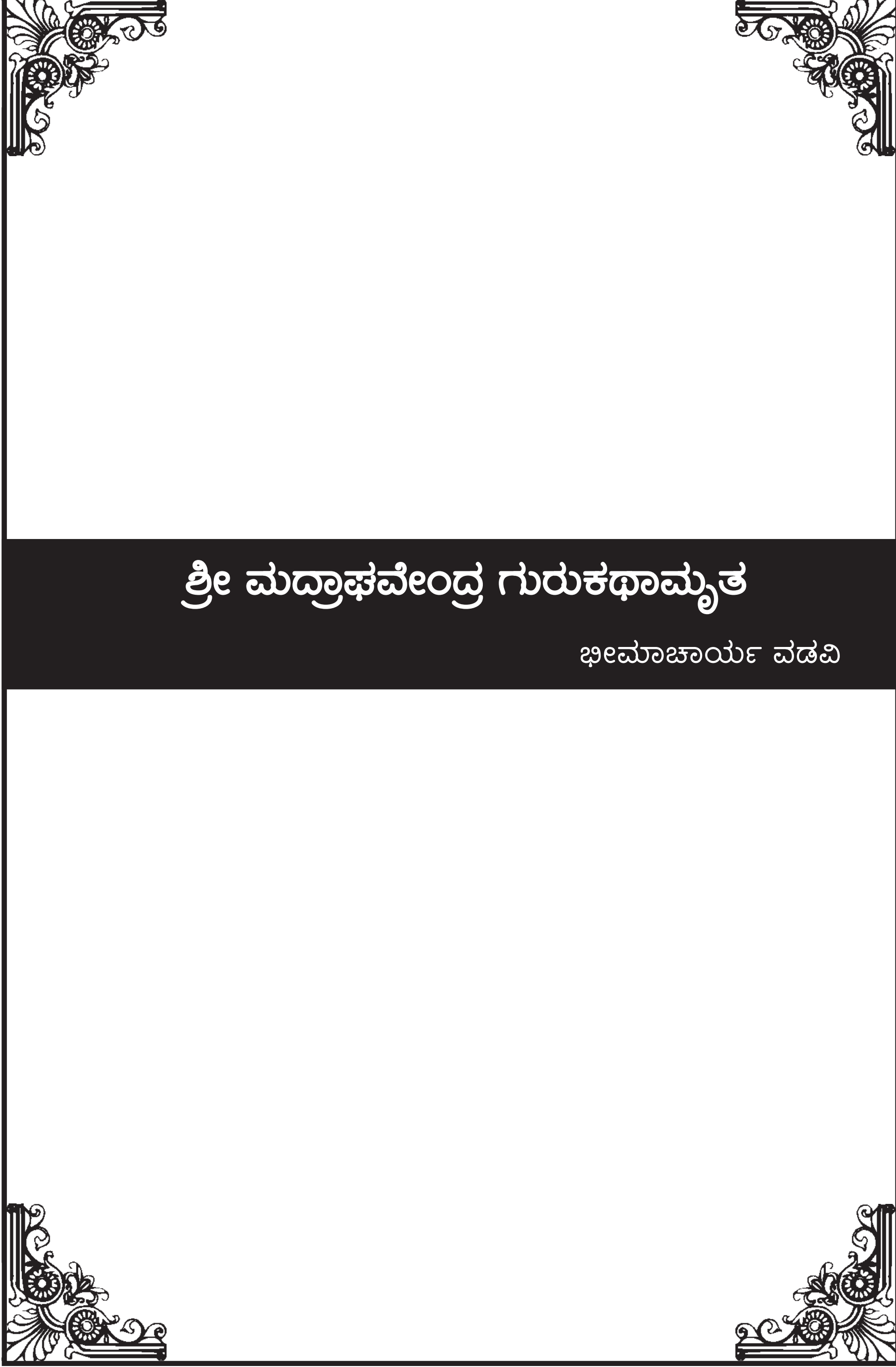
ನವನೀತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರು ಕಥಾಮೃತ

ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ಒಡವಿ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರು ಕಥಾಮೃತ
ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ಒಡವಿ

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಕಥಾಮೃತ

ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ವಡವಿ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ– 1930
ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ– 2020
ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಬಿಂಧುಮಾಧವ ವಡವಿ
ನಂ. 305, ಪ್ರಶಾಂತಿ ಸರೋವರ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್,
ಬೆಮಿಲ್, 3ನೇ ಹಂತ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ,
ಬೆಂಗಳೂರು– 560098
ಚರವಾಣಿ: 9448283017
ಬೆಲೆ : ಭಕ್ತಿ
ಮುಖ ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ:
ಎಂ. ಎಲ್. ಸೋಮವರದ, ಮಂಡ್ಯ
ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ
ನವನೀತ ಮುದ್ರಾಣಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
ನಂ, 75, ಡಾ. ಅನಕೃ ರಸ್ತೆ,
ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು–560 004
ದೂರವಾಣಿ: 9972922515

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು,ಲೋಕಪ್ರಿಯರು, ಭಕ್ತರಂಜಕರು. ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಗಹನವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೂಢವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷರಿಗೂ ಅದ್ವಿತೀಯರಾದ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಭೇದವೇ ಇದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದು, ಹೆಂಡಿರು–ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆದಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತಿನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಆಳವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತುಹೋಗುವುದು, ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಸಂಸಾರದ ರೀತಿ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ವಿಭೂತಿಗಳ ಅಥವಾ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಧ್ಯೇಯಮಯ ಜೀವಿತ. ಹೊಟ್ಟೆ–ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವುದೂ ಇವು ಪ್ರವಾಹಪತಿತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಂತಹ ಎಡರುಗಳೊದಗಿದರು ಎದೆಗುಂದದೆ,ಅವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು, ಸಂಸಾರದ ಸೆಳವಿನಲ್ಲಿ ಇದಿರು ಈಸಿಯಾದರೂ ತಮ್ಮ ಉದಾತ್ತವಾದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನವಮಾಡುವುದು ಇದು ವಿಭೂತಿಗಳ ಜೀವನದ ಗುಟ್ಟು. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭೂತಿಜೀವನದ ಉಚ್ಚವಾದ ಮಾದರಿಯು ವಾಚಕರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನು ವಿಶೇಷವಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಕೇವಲ ಯಾವುದೊಂದು ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನಾರಾಧಿಸುವವರೇ ಬಹಳ ಜನ.ಇಂತಹ ಜಡ ಜೀವನವು ಸಹ, ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುನೀತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೇನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ನಿಜವಾದ ಒರಗಲ್ಲು ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಮಹತ್ವದ ನಿಜವಾದ ಒರಗಲ್ಲೆಂದರೆ ಅಹರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ದಾಸರುಗಳು ಕೂಡ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವುದು. ಈ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಪುಣ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಆರಾಧನೆಯು ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳ ಮಹಾಪುರುಷರು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಈ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚುಪಟ್ಟು ಕೆಲವು ಪಂಡಿತಮಾನ್ಯರು ಅವರ ಗೌರವವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ

ಪ್ರಯುತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ಜನರ ಪ್ರಯುತ್ನಗಳು ಸರ್ವಥಾ ವಿಫಲವಾಗುವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರಿಗಿಂತಲೂ ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುವ ಇವರನ್ನು ಇವರ ಮರಣದ ನಂತರ ಯಾರೂ ಒಂದು ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತೋರುವ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳ ಭಾಗವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಈಗಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿದೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವು. ಆದರೆ, ಈಗ ಕೂಡ, ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುವ ಜನರು ತೀರ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಇದ್ದೇ ಇರುವರು ಉತ್ಕಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂಥವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವವು ಕೇವಲ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇರದೆ, ಅವರ ಮಿಕ್ಕ ಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೂಡ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಅಗಾಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ, ಅತುಲವಾದ ಈಶನಿಷ್ಠೆ, ಅ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಪೋಬಲ– ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗಿವೆ. ಆದ ಕಾರಣ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಆಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಅವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ, ಆತನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳು ಬೆಳೆದು, ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಫಲದೊರೆಯುವುದೆಂಬುದು ನಿ:ಸಂದೇಹವಾದ ಮಾತು. ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪರಮಪಾವನರಾಗಬೇಕು.

ದಿನಾಂಕ: 9-3-1930

ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು

ಧಾರವಾಡ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳು

ಈಗ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ನನಗೆ ಒದಗಿತು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆರಯುತಕ್ಕ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೂ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಹೋದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಇದರ 2ನೇ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಅವರ ಮಹಿಮೆಯು ಎಷ್ಟು ಅಗಾಧವಾದದ್ದೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕೇವಲ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೂ-ದಯಾಶೀಲರೂ ಆದ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಇನಾಮದಾರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಣಮಂತರಾವ್ ದೇಸಾಯಿಯವರು–' ನೀವು ಬರೆದ ಶ್ರೀರಾಯರ ಚರಿತ್ರವನ್ನೋದಿ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಾಗವು ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಬೇಗನೆ ಇದರ 2ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವೆವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಧಾರವಾಡ ಮುಕ್ಕಾಮಿನಿಂದ ಒಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅದನ್ನು ರಾಯರು ತಾವೇ ಮಾಡಿಸಿದಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತನಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆನು.

ಶ್ರೀ ಹಣಮಂತರಾವ್ ದೇಸಾಯರೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತರಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಾಧುಸಂತರಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಬಹಳ. ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯರಾದುದರಿಂದ ರಾಯರ ಮೇಲಂತೂ ಅವರ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ರಾಯರ ಚರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಮೊದಲನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆಯುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಸದರಿ ದೇಸಾಯಿಯವರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಲು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರವನ್ನೇ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನೋಡಿದಿರಾ! ದೇಸಾಯರೆತ್ತ! ನಾನೆತ್ತ! ಆದರೂ ಅವರು ತೋರಿದ ಸೌಜನ್ಯ-ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಗಳೆಷ್ಟು?

ಹೀಗೆ 2 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆಯೇ ದೇಸಾಯರ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ ನಾನು ಈಗಲಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು 2ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆದನು. (ಓದುಗರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವದು) ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಬೈಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ದೇಸಾಯರೇ ಕಾರಣರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದರಂತೆಯೇ ಜಮಶೇಟಪುರದ ಶ್ರೀಯುತ ಗುರುಸಿಂಹರವರು ತೋರಿದ ಧನಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರೆನು.

ಅಲ್ಲದೆ-ಧಾರವಾಡವಾಸಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣರಾವ ದೇಶಪಾಂಡೆ ವಕೀಲರು ಸಾವುಕಾರವಕೀಲರೂ ಶಿಡೇನೂರ ವಕೀಲರು ಜಡ್ಜಕೋರ್ಟ ಶಿರಸ್ತೇದಾರ ದೇಸಾಯಿಯವರೂ ಸಬ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರರೂ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ತೋರಿಸಿದ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೇ ಮಹಾತ್ಮರೂ-ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು-ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಂಥವರೇ ಕೈಯೂರಿ ಕುಳಿತಿರಲು- ನನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಜ್ಞ-ಅಲ್ಪ ಮತಿಯಾದವರೂ ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲು? ಆದರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಗುಣಾನುಕೀರ್ತನವು ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಮಹತ್ ಫಲ ಕೊಡುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಏನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದಿರುವೆನು. ಇದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಗುವುದು .

ಇನ್ನು ಮನೋಹರವಿಠಲದಾಸರು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಶೋಧಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್– ಹಣಮಂತರಾವ ಗೋರಬಾಳ, ವಕೀಲ ನಿಂಗಸೂಗೂರ ಈ ಮಹನೀಯರು ಅದನ್ನು ನನ್ನೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತುದುಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೂ, ತಮ್ಮ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಶ: ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ನವಯುವತಿಗೆ ಕುಂಕುಮದ ಬೊಟ್ಟನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಿದಂತೆ ಇದನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆಲೂರ್ ವೆಂಕಟರಾಯರಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿರುವೆನು.

ಹಾಗೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನಕೊಟ್ಟು ಬೇಡಿದ ಗಡುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುವ್ಯಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸ.ಚ. ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಯ.ಗು.ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರನ್ನೂ ಭಿ.ಪ. ಕಾಳೆಯವರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುವೆವು.

ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗೆ ಮನೋಹರ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ–

ಧರೆಯೊಳಗೆ ವಿಜಯೀಂದ್ರ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತ।
ಗುರುಸುಧೇಂದ್ರಾರ್ಯರಿಗೆ ವರಕುವರ ನೆನೆಸಿರ್ದ।
ಸಿರಿರಾಘವೇಂದ್ರನೆಂಬಭಿಧಾನದಿಂ ಕರೆಸಿಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮತಮಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿ॥
ಬಿರಿದು ಪಸರಿಸಿ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರೆನೆ।
ಮೆರೆದಮಹಿಮನೆ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ಕಳತ್ರಸು।
ಸ್ಥಿರಮಾಯುವಿಜ್ಞಾನಧ್ಭಕ್ತಿಪುಣ್ಯಗಳನಿತ್ತು ಹರಸಿ ಸಲಹೋ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಹಾಯಕರಾದ ಸನ್ಮಾನನೀಯ ಗ್ರಹಸ್ಥರಿಗೂ ವಾಚಕವೃಂದಕ್ಕೂ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈ ಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರೆಂದು ಶ್ರೀರಾಯರಲ್ಲಿ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಯರ ಪಾದರೇಣು ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ವಡವಿ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧. ಪ್ರಥಮಗುಚ್ಛ

೨.ದ್ವಿತೀಯಗುಚ್ಛ

೩.ತೃತೀಯಗುಚ್ಛ

೪. ಚತುರ್ಥಗುಚ್ಛ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೧

ಮರು ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನ

ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಣೀಬೆನ್ನೂರಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಂತೇಶಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ. ಜನಮೇಜಯ ರಾಜನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ, ಭವ್ಯವಾದ. ನೇತ್ರದ್ವಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದೊಪ್ಪುವ ಅಜಾನುಬಾಹು ಸುಂದರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ದೇವರ ಸಾನಿಧ್ಯದಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹಳ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ.

ಕದರಮಂಡಲಗಿಯ ಬಲಭೀಮ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನ್ಮತಾಳಿದವರೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃಗಳು. ಕಾಂತೇಶನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದು ಸತ್ಕರ್ಮ ನಿರತರಾದ ಒಡವಿ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯರತ್ನ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯರತ್ನ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಅನೇಕ ಹರಿದಾಸರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿದವರು ಆಗಿದ್ದು ಸ್ವತ: ಕನಕದಾಸರ ಚರಿತ್ರೆ. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ, ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಚರಿತ್ರೆ. ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಥಾಮೃತ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲೇಖಕರು ತುಮಕೂರು ಸಮೀಪದ ಕರಿಗಿರಿಯ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯ ದಾಸರ (ತಂದೆ ಮುದ್ದು ಮೋಹನ ವಿಠ್ಠಲರ) ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ದಾಸದೀಕ್ಷೇ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಪತ್ರದ್ವಾರಾ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಪರಮಪ್ರಿಯ ದಾಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯದಾಸರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲೇಖಕರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ರ ಮುಖಾಂತರವೇ 'ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಪದ್ಯ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಒಡವಿ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲ ದಾಸರಾದರು.

ಮುಂದೆ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯ ದಾಸರು ಕದರಮಂಡಲಗಿಗೆ ಮೂರು ಸಲ ಆಗಮಿಸಿದಾಗಲೂ ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲಾಂಕಿತ ಲೇಖಕರ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣರು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಗುರುಗಳ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಬಂಧು ವರ್ಗದವರು, ಗೃಹ, ಹಾಗೂ ಸರ್ವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಾವು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಏಳು ಕುಲಗಳು ಉದ್ಧಾರವಾಯಿತೆಂದು ಧನ್ಯತಾ ಭಾವ ಪಡೆದದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕದುರುಂಡೇಶನ ಕರುಣವೂ।
ಸದಮಲ ಗುರುಹಿರಿಯರಡಿಯ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೋ।
ಒದಗಿ ಬಂದೆಮ್ಮ ಗುರುವರ ಸದಮಲ
ಪದವನಿತ್ತು ಕುಲವನುದ್ಧರಿಸಿ ದರೈ॥

ಲೇಖಕರಿಗೆ ಅಪಾರ ಗುರುಭಕ್ತಿ. ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯ ದಾಸರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪರಿವಾರ, ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 60-70 ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ, ಲೇಖಕರ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ. ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಎಲ್ಲ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಬಿಂಬರೂಪದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲಾಂಕಿತ ಒಡವಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯ ದಾಸರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ದಾಸರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಸಾಧಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ ಅದು. ಎಲ್ಲರೂ ಆಶು ಕವಿಗಳೇ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಶಿಷ್ಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ 'ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ದುದಕೆ' ಎಂಬ ಪದದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲೆ ಗುರುಗಳ ದ್ವಾರ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ "ಮುಕುತಿಯ ಮಾರ್ಗವಿದು ಬಲು, ಭಕುತಿಯಲಿ ಪರಮಪ್ರಿಯರನು ಭಜಿಸೋದೆ"ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ಉದಯರಾಗದಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ ದೇವರ ನಾಮಗಳು, ಪ್ರಾಣದೇವರ ದಂಡಕಗಳು, ಪ್ರಾಣದೇವರ ಜೋಗುಳ ಪದ, ದಶಾವತಾರದ ದೇವರ ನಾಮ ಹೀಗೇ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮಪ್ರಿಯ ಸುಬ್ಬರಾಯದಾಸರು ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ಕದರಮಂಡಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳಾಗುವ ಕೆಲವೇ ದಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಕಾಂತೇಶನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಕರಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಮಾಡಿ ' ಸುಂದರೇಶ'ನೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದಾಗ, ಲೇಖಕರೂ ಕೂಡ ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಮಹಾ ಮಹಿಮರ ದೌಹಿತ್ರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗುರುಹಿರಿಯರ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ.

ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ, ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಈ ಗ್ರಂಥದ 25 ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ವಿ.ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಸಲು ನಾಲ್ಕಾರು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಬರೆದರು. ಲೇಖಕರು ಆಗಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಪತ್ರವೊಂದು, ಎರೇಕುಪ್ಪಿ, ಅಸುಂಡಿ, ರಾಣೀ ಬೆನ್ನೂರು ಕಡೆಯಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಮಾತಾಮಹರಾದ ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ಪಾಂಡುರಂಗಾಚಾರ್ಯ ವಡವಿ (ಲೇಖಕರ ಮೊಮ್ಮಗ) ಅವರ ಹೈದರಬಾದ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಶೆಟ್ಟರ ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಮಾತಾಮಹರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಪುಸ್ತಕದ ಹಲವು ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಒಂದೂ ಪ್ರತಿ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹುಡುಕಾಟ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಾಗ, ದೇವರಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಶ್ರೀ ಮಾನ್ವಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಮತ್ತು ಮಾನ್ವಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ತೀರ್ಥರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದಂಥ ಶ್ರೀ ರಮಾಕಾಂತ ಮಾನ್ವಿ ಅಣ್ಣಾ, ರಾಯಚೂರು. ಅವರು ನಮಗೆ ಉಸ್ಮಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಪಾರ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಕಾಪಿಗಳ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪಿಡಿಎಫ್ ಸಾಫ್ಟ್ ಕಾಪಿಯನ್ನ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಾತಾಮಹರಾದ ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ವಡವಿಯವರ ಪುಸ್ತಕದ ಮರುಮುದ್ರಣದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲ ದಾಸರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಹಾಗೂ ದಾಸರ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡಿದ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೀಣ. ಉಪ್ಪಲಿ ಗುರುಮಧ್ವರಾಯರ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದಂಥ ಶ್ರೀ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಸೇತುರಾಮ ಅಣ್ಣಾ ಅವರಿಗೆ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಆರು

ಪದಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಕ್ತರು ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಕಾಂತೇಶನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪಾಲಕಿ ಉತ್ಸವ, ತೊಟ್ಟಿಲು ಪೂಜೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅತೀವ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಡಿಟಿಪಿ ಮತ್ತೆ ಮುದ್ರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ನವನೀತ ಮುದ್ರಣಾಯದ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಿಕಾ ರವಿಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಎಲೆ ಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಇದ್ದು, ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾಗಿರುವ ಮಂಡ್ಯದ ಶ್ರೀ ಸೋಮವರದ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದ ಜೈಮಿನಿ ರಾಯರ ಶೈಲಿಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕದ ಮೆರಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಂತರಾಳದ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಶ್ರೀ ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲ ದಾಸರ ಅಂತರ್ಗತ, ಭಾರತೀರಮಣ ಕಾಂತೇಶ ಅಂತರ್ಗತ, ಅಸ್ಮದ್ ಉಪಾಸ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಗೋಪಾಲ ವಿಠ್ಠಲ ದೇವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಭಕ್ತರ ಆಶೀರ್ವಾದಾಕಾಂಕ್ಷಿ

ಗೋಪಾಲ ವಿಠ್ಠಲ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜ ಕಟಗೇರಿ,
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ. 30 ಜೂನ್ 2020
ಚರವಾಣಿ: 9960130001

ಸಚಿತ್ರ

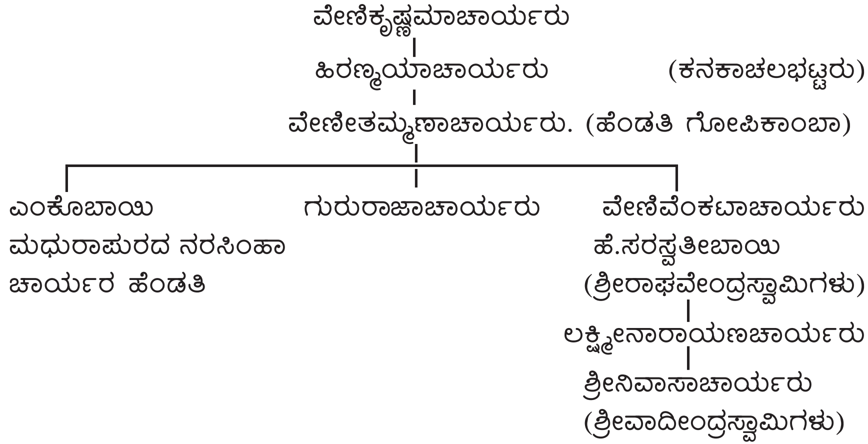
ಶ್ರೀಮತ್ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಕಥಾಮೃತ

ಪ್ರಥಮಗುಚ್ಛ

ಶ್ರೀಮದಮರಪ್ರವರ ಮಕುಟ।
ಸ್ತೋಮ ಮಣಿಗಣಕಿರಣಕೀರ್ಣೋ।
ದ್ದಾಮ ದಿವ್ಯ ಪದಾಬ್ಜಪೀಠವನಂತಗುಣನಿಳಯಾ॥
ಭೂಮಿ ಸುರ ಗೋದ್ವಿಜ ಸುಧರ್ಮ।
ಕ್ಷೇಮಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿಯಹ ಲ–।
ಕ್ಷ್ಮೀಮನೋರಮನೀಗೆ ನಮಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಂಪದವ ॥ 1 ॥

(ಪೌಲೋಮಪರ್ವಭಾರತ)

ಶ್ರೀಗಳವರ ವಂಶವೃಕ್ಷ

ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ?

" ನಾಹಂ ವಸಾಮಿ ವೈಕುಂಠೇನ ಯೋಗಿಹೃದಯೆ ರವೌ।
ಮದ್ಭಕ್ತಾ ಯತ್ರ ಗಾಯಂತಿ ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ನಾರದ॥"

(ಎಲೈ ನಾರದನೆ! ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಾಯನ ಮಾಡುವರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವೆನಲ್ಲದೆ–ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಾಗಲಿ,ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ನಾನಿರುವದಿಲ್ಲ) ಎಂಬುದಾಗಿ–

ಅಂದ ಮೇಲೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇನ್ನೆಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತರಾದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಭಾಗವತರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವದು ಇಂಥ ಭಾಗವತರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ ಭಾಗವತರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾ:ತಸ್ಮರಣೀಯರಾದ–

ಪ್ರಲ್ಹಾದ ನಾರದ ಪರಾಶರ ಪುಂಡರೀಕ।
ವ್ಯಾಸಾಂಬರೀಷ ಶುಕ ಶೌನುಕ ಭೀಷ್ಮಕಾದ್ಯಾಃ॥
ರುಕ್ಮಾಂಗದಾರ್ಜುನ ವಸಿಷ್ಠ ವಿಭೀಷಣಾದಿ।
ಪುಣ್ಯಾನಿಮಾನ್ ಪರಮ ಭಾಗವತಾನ್ ಸ್ಮರಾಮಿ॥

ಪ್ರಲ್ಹಾದ ನಾರದಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವತ ಶಿಖಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೆಂಬ ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೇನು? ಅವನಂಥ ಹರಿ ಭಕ್ತನು ಈ ಭೂತಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. 'ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈತನ ಹೆಸರು ಭಾಗವತರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಿಂದಲೇನೇ ಇವನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವು ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಬೇರೆ ಹೊಗಳುವದೇತಕ್ಕೆ?

ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಮಾತಲ್ಲ. ಎರಡು ಯುಗಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸುದ್ದಿ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆ. ಏನಾದರೇನು? ಆತನ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಣುಮಾತ್ರವಾದರೂ

ಮಾಸಿದೆಯೇ? ಇಲ್ಲ,ಇಲ್ಲ. ಅದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹರಿಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯೇ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕಲಾರರು. ಅವರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೊ? ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿನ್ನೆಷ್ಟೋ? ಪಾಮರರಾದ ನಮ್ಮಿಂದದನ್ನಳೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯ . ಹೆಚ್ಚೇನು? ಅವರು ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ; ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರು. ಅಂಥವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ನಮಗೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ತಾರಕವೆಂದು ಹೇಳದರೆ ಅದೇನೊಂದು ಅತಿಶಯವಲ್ಲ.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗಜರಾಜನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಥವಾ ಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಆರ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಓಡಿಬಂದುನೆಂಬ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳ ಮಾತಂತೂ ಒತ್ತಟ್ಟಗಿರಲಿ, ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಗಿಹೋದಂಥ, ಅದೂ ಒಬ್ಬ ಬಡಪಾಯಿಯಾದ ಹೆಂಗಸಾದಂಥ–ಹೆಳವನಕಟ್ಟ ಗಿರಿಯಮ್ಮಳೆಂಬೊಬ್ಬ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಗುಡಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಒಯ್ಯುವಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕುದುರೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕುದುರೆಯು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಬಲಗಡೆಯ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಕುದುರೆಯ ಕ್ರೂರ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನಿದೆ? ಮೊಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳುವುದೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಗಿರಿಯಮ್ಮನು ಆರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು.

ಪದ್ಯ, ರಾಗ। ನಾಟಿ। ತಾಳ

ನಿನ್ನ ನಂಬಿದ್ದವರ ಕಾಯೋ ನಿಜವುಳ್ಳ ದೇವಾ। ಎನ್ನನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕಾಯೋ ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಾಯಾ॥ಪ॥ ಸುರಪತಿ ಮುನಿದು ಮಳೆಗರೆಯಲೇಳುದಿನ ಬಿಡದೆ। ತುರಗಳೆಲ್ಲಾ ಮರುಗಿ ಬಾಯಬಿಡುತಿರಲು॥ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಗೋಗಳನ್ನು। ಧ್ಧರಿಸಿ ಕಾಯ್ದ ಕರುಣಸಿಂಧು ಕಮಲಲೋಚನಾ॥1॥ ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಮಲೆತನೀರ। ಕುಡಿಯ ಬಂದ ಗಜವ ನೆಗಳಿ। ಬಿಡದೆ ಕಾಲಕಚ್ಚಿ ಭಂಗಬಡಿಸುತಿರಲು॥ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಪ್ರಾಣ। ಬಿಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು। ಕೆಡಹಿ ಚಕ್ರದಿಂದ ನೆಗಳ ಕರಿಯ ಸಲಹಿದೆ॥2॥ ಮತ್ತೆ ಮಂದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೆಯ್ಯಮರೆತು ಬರಲು ಸ್ತನವ। ತುತ್ತು ಮಾಡಿ ಪಿಡಿದು ಕುದುರಿ ಕ್ರೂರದಂತದಿ॥ ಕತ್ತರಿಸುವೋ ಸಮಯದಲ್ಲೆ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕಾಯೊ ಎನ್ನ। ಕುರ್ತು ಹೆಳವನಕಟ್ನ ಕರುಣಿವೆಂಕಟ॥3॥

ಭಕ್ತ ಪರಾದೀನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತರುಣಿಯ ಆಲಾಪಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಮೊಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹದನಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಗುರುತು ಕೂಡಾ ಮೊಲೆಯ ಮೇಲೆ

ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾ! ನೋಡಿದಿರೋ! ಹರಿಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ–

1) ಭಕುತರ ಸೇವೆಯ ಕೊಡುಕಂಡ್ಯಾ। ನಿನ್ನ। ಭಕುತರ ಸಂಗವ ಕೊಡುಕಂಡ್ಯಾ। ಹರಿಯೆ॥
2) ನಿನ್ನದರುಶನಕ್ಕೆ ಬಂದವನಲ್ಲವೋ। ಮಹಾ। ಪುಣ್ಯವಂತರ ದಿವ್ಯ ಚರಣ ನೋಡಲು ಬಂದೆ॥
3) ಕಠಿಣವೋ ನಿನ್ನ ಭಕುತರ ನೋಡುವಲಾಭ। ಸಟಿಯಲ್ಲ ವೇದಗಳು ಸಾರುತಿದಕೋ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಇಂಥ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು (ಪ್ರಲ್ಹಾದನು) ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನೆಂಬಂಶವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ನಾವು ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಈಗಿನ ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಯ ಧಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಈತನ ತಾಯಿಮನೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹರದಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಬ್ಬಿದ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರವಿರುವ ಅಹೋಬಲ ನರಸಿಂಹಪುರವೆಂಬುದೇ ಈತನ ಕಚೇರಿಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ (ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ) ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ' ಬಿಚ್ಚಾಲಿ' ಎಂಬ ಊರೇ ಭಿಕ್ಷಾಲಯ– ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವ ಬಾಗಿಲವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ " ಮಾಧವಾರ" ಎಂಬ ಊರೇ ಮಹಾದ್ವಾರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಚಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ' ಎಂಬುದೇ ಚಟ್ನಿ (ಹಿಂಡಿ)ಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುವ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವುಂಟು.

ಇದೇ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೂ ಆದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಂದಮತಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು.*[1] ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಯತಿಕುಲತಿಲಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಉಜ್ವಲವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಯರಿಗೆ

*[1] ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸದುಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವರ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರೋಡಿಸಿ ಸ್ವಯಂ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಭಾಷಾಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕಾನೇಕ ದೇವರ ನಾಮುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಾಮರರ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ– ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದೇಶ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಮಹನೀಯರು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ ತೀರದು. ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಯಿರುವದು. ಭೋ! ಯತಿಕುಲತಿಲಕಾ! ಸಜ್ಜನ ಸಾರ್ವಭೌಮಾ! ಪಾಮರನ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸು. ಪುನಃಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

ಮುಂದೆ ತುಸು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ''ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸಿ।'' ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ತಾಯಿಮನೆಯ ನೆನೆಪಾಯಿತು.

ರಾಗ । ಮೋಹನ। ಛಾಪು

ಚಂದ್ರಾ ಧರೆಯೊಳು ಮೂಡಿದಾ। ಪ್ರಲ್ಹಾದನೆಂಬುವ। ಚಂದ್ರಾ ॥ಪ॥
ಹೊಂದಿದೋಡಿಸೆ ಹೃದಯಾಂಧಕಾರ ಗುಣ। ಸಾಂದ್ರವ್ಯಾಸರಾಜೇಂದ್ರನೆಂಬುವ॥ ಚಂದ್ರಾ॥ ಅ.ಪ॥
ನಮ್ಮ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ: ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ,ಕಾಮಧೇನು, ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳಿಗೆ ಸದೃಶರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು– ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು(ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರು) ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಎಂಬ ಮೂವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂಬುದಾಗಿ –
'' ಶ್ರೀಮಧ್ವಃಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಶ್ಚ। ಜಯಾಚಾರ್ಯಸ್ತು ಧೇನವಃ।
ಚಿಂತಾಮಣಿಸ್ತು ವ್ಯಾಸಾರ್ಯಾಃ। ಮುನಿತ್ರಯಮುದಾಹೃತಂ॥ (ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ)
ಶ್ರೀ ಮುಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟಿರುವುದು. ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಚರಿತ್ರವು ಲೋಕಾದ್ಬುತವಾಗಿರುವುದು.

ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿ.*2

---

*2 ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಕ। ರ್ಮಂದಿಗಳರಸಯತೀಂದ್ರ ಕಾಣಮ್ಮಾ॥
ತುಂಗಾತೀರದಿ ನಿಂತ ಸುಯತಿವರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯಾ॥ (ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನವಿಠಲ)
''ವ್ಯಾಸರಾಯವೆನೆನಿಸಿ ನೃಪನ ಕ್ಲೇಶವ ಕಳೆದವನೆ ಬಾರೋ।
ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರ ಕಂಕಂಜದ ವಾಸುದೇವಾರ್ಚಕನೆ ಬಾರೋ।
ರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯ ಬಾರೋ॥ (ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)
'' ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಲ್ಹಾದವ್ಯಾಸಮುನಿಯೆ। ರಾಘವೇಂದ್ರಯೆತಿಯೆ।
ರಥವನೇರಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರಾ। ರಾಯ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥ (ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರರ್ಥವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ (ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ) ಅವರ ವೃಂದಾವನವಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇವಾ ಸೂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು. ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಚರಿತ್ರವನ್ನೇ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡಬೇಕೆಂದು ಯಥಾಮತಿ ಯತ್ನಮಾಡಿರುವೆನು. ಕರ್ಣಾಟಕಸ್ಥರು ಅವರ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಕುಣಿಯಲಿ, ತೇಜಸನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಲಿ. ಹೇ ಜಯಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಮಾತೇ!ಜಯಮಂಗಳದಾಯಿನಿ! ನಿನ್ನ ಆ ಪುಣ್ಯಗರ್ಭಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ರತ್ನಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಕೋಟಿಪ್ರಣಾಮಗಳಿರಲಿ. ಅಸ್ತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಇವರ ಪೂರ್ವವೃತ್ತದ ವಿಷಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ತುಸು ಯೋಚಿಸೋಣ!

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾ ದೈತ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಬೇಕೆಂದು ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಂಸತೂಲಿಕಾಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮುಖನೆಂಬವನು ದ್ವಾರರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ದೊಡ್ಡವರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಲ್ಪರು ಕೂಡ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸುಮುಖನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ತಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಸೇವಕನೆಂದೂ ತನಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ

ಅವನು ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂಥವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವನೇ? ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ತಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲದೆ–ನೀವು ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಯೋಗ ಗಮ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಕೂಡದು, ಎಂದು ನಿಷ್ಠುರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿದನು. ಆಹಾ ಇದೇನು? ದೇವರು ವರವು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿಯು ವರವು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಗಾದೆಯ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಈಗ ಆತನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹಿಂದುರಿಗಿ ಹೋಗಬೇಕೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ಬಂದದ್ದರ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವೇನು? ದೇವತೆಗಳಗಾದರೋ ದೈತ್ಯನ ಭಾಧೆಯು ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಅವರಿಂದ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ ಕಾರಣ– ದ್ವಾರಪಾಲಕನನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಏಕದಾ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನು ಎಚ್ಚತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಅವರು ತಮಗಾದ ದೈತ್ಯಭಾದೆಯುನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಇಂಥಾ ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಮಾದಾನಪಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿದನು ಹಾಗೂ– ಸಮಯಾಸಮಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ದೇವತಗಳನ್ನು ತಡೆದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರು ಯಾವ ದೈತ್ಯನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅದೇ ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾದ ಸುಮುಖನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೇ ಖಂಡನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದಂಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇತರರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದೇ? ಆತನು ಎಂದಿಗೂ ತಡೆಯಲಾರನು. ಆಗ ಸುಮುಖನ ಮೊರೆಯು ಕಪ್ಪು ಬಡೆದುಹೋಯಿತು. ಮಾಡುತ್ತಾನೇನು? ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೀರುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣಾವಿಂದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ದೈತ್ಯನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತನಾದ ಸುಮುಖನೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನಂತೆ. ಈತನಿಗೆ ಸಂಹತಾ–ಪ್ರಹತಾ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದರಂತೆ.

ಈ ವಿಷಯವು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಸಿಂಹಾಚಲ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

ಮುಂದೆ ಈ ಸುಮುಖನೇ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನ ಪರಿಚಾರಕನಾದ ಸಂಹತ–ಪ್ರಹತರು ಸಂಧಿಕ–ಪ್ರಸಂಧಿಕರೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಸೇವಕರಾದರು.

ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸುಮುಖನು ಪ್ರತೀಪರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಬಾಲ್ಹೀಕರಾಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಸಂಹತ–ಪ್ರಹತರು ಪ್ರತೀಪ–ಅಪ್ರತೀಪರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು.

ಇದೇ ಸುಮುಖನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು.ಆ ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಂಹತ–ಪ್ರಹತರು ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ–ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ–ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕವಚ–ರಾಘವೇಂದ್ರ ದಂಡಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ಮೃತಿಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಬಳ್ಳಾರೀ ಜಿಲ್ಹೆಯ ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತರೆಂಬವರು ಬರೆದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವದು[*3] ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳೋಣ.

[*3] 1.ಪುರಾಪ್ರಲ್ಹಾದ ನಾಮಾಭೂತ್ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೂ: ಸುತ:॥
ಯದರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು। ನೃಕಂಠಿರವತಾಂಗತ: ॥1॥
ಸಂಹತ:_ ಪ್ರಹತಶ್ಚೇತಿ ತಾಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಪರಿಚಾರಿಣೌ॥
ತ್ರೇತಾಯಾಂ ರಾಮಸೇವಾರ್ಥಂ ವಿಭೀಷಣ ತಯಾಜನಿ ॥2॥
ತತ್ರಾಪಿ ಜಾತೌ ತೌಜಾ ತೌ ಸಂಧಿಕಶ್ಚ ಪ್ರಸಂಧಿಕ:॥
ದ್ವಾಪರೇತಿ ಸಮಂತಾಭ್ಯಾಂ ಸಮಾವಿಷ್ಟಶ್ಚ ವಾಯುನಾ ॥3॥
ಭೂಭಾರಕ್ಷಪಣೆ ವಿಷ್ಣೋರಂಗತಾ ಮಾಪ್ತುಮೇವಸ:॥
ಪ್ರತೀಪ ಪುತ್ರತಾಮಾಪ್ಯ ಬಾಲ್ಹೀಕೇಷ್ವ ಭವತ್ಪತಿ: ॥4॥
ಕಲೌ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪೂಜಾಯ್ಯೆ ವ್ಯಾಸಮಸ್ಕರಿ॥
ಭೂತ್ವಾನಿರ್ಜಿತ್ಯ ದುರ್ವಾದೀನ್ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್॥5॥
ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪೂಜಾಯಾಂ ಆವಿರ್ಭೂತೌ ಹೃದಂಬುಜಾತ್॥
ಸೀತಾರಾಘವಯೋರರ್ಚ್ಯಾತಸ್ಯ ಪೂಜಾವಿಶೇಷಕ: ॥6॥
ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ವತೀರ್ಯ ಯತಿರೂಪತ:॥
ವಿವತ್ರ್ಯಾಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಲೋಕೋಪಕೃತಿ ಮಾತನೋತ್: ॥7॥
ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯೌ ತತ್ರಾಪಿ ದ್ವಿಜರೂಪತ:॥
ಸಂಹತ: ಪ್ರಹತೌ ಜಾತೌ ಶಿಷ್ಯೌತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯೌಸದಾ ॥8॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ ತೃತೀಯ ಪಟಲ.)

ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಜಗಾ ಪಟ್ಟಣ (ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣ) ಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರವೆಂಬುದೊಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿಜಯನಗರವೇ ಬೇರೆ. ಇದೇ ಬೇರೆ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆ ಕೂಡಿಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಂಬುದರ ಗುರುತು ಸಹ ಸಿಕ್ಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಲವು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡದು? ಇರಲಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಗೌತುಮಗೋತ್ರದ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯನೆಂಬುವ[*4] ನೊಬ್ಬ ಸತ್ವಶೀಲನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಈತನು ಒಳ್ಳೆದಶಗ್ರಂಥಿ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತ, ಮೇಲಾಗಿ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠ, ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ವೀಣಾವಾದನದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಚತುರ. ಇದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ವೇಣೀತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈತನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಮಯಾಚಾರ್ಯರೂ[*5]

(ಕನಕಾಚಲಭಟ್ಟರು)ಅಜ್ಜಂದಿರಾದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರೂ[*] ಸದಾಚಾರಶೀಲರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಗಿಲಾದವರೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಂತೂ ವೈಣಿಕವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅರಸರು ಈ ಗಾಂದರ್ವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಇವರಿಂದಲೇ ಕಲಿತು ಇವರಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ. [†]ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ತಂದೆ-ಅಜ್ಜಂದಿರ ಹೆಸರು ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳೇ ಮಕ್ಕಳು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮುಕ್ಕಳು.

---

*4 ಜನಕೋಪಮಕನ್ಯಕೇನ್ವಯೇಸ್ಮಿನ್ನಿಜತಾತಾಧಿಕನಂದನೆ ಗುಣೌಘೈ:
ಅನುಜಾತಸಮಾನಪೂರ್ವಜಾತೇ: ಭವದೇವೋ ಭುವಿ ಕೃಷ್ಣನಾಮಧಾಮಾ ॥1॥

*5 ಗುಣವಾರಿಧಿರಾವಿರಾಸವಿದ್ಯಾಚಣಕೃಷ್ಣಾರ್ಯಮಹೀಸುರಾಧೀಸೇತು॥
ಕನಕಾಚಲನಾಮ ಪುಣ್ಯನಾಮಾ ಕನಕೋರ್ವೀಭೃದಿವಾ ಪರೋತಿಧೀರ: ॥2॥

* ಉದಭೂದಧಿಭೂತಲೇ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾ ದದೀಭೂರಾಗಮಮಮೌಲಿತತ್ರಭಾಜಾಂ॥
ಅವದನ್ ಕಿಲ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯಮಾರ್ಯಾಸುಹೃದೋ ವೇಂಕಟಶೈಲನಾಥನಾಥಂ ॥3॥(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

† ಉಪದಿಶ್ಯ ಸಕೃಷ್ಣಭೂವಲಾರೇರ್ನಿಜಗಾಂಧರ್ವಕಲಾಂಕಲಾಮಗೃಹ್ಣಾತ್॥
ಘನಮೌಕ್ತಿಕ ಗುಚ್ಛಹಾರಪೂರ್ವಾಂ ಬಿರುದಾಲೀಂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾಪದೇಶಾತ್॥

ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ಪತಿಪರಾಯಣಳಾದ "ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ"*[6] ಯೆಂಬವಳೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಪತಿನಿಷ್ಠೆ, ದೈವತ ಭಕುತಿ-ವಿನಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರೊಬ್ಬಬ್ಬರೂ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಅಮೃತಂ ಸುಗುಣಾಭಾರ್ಯಾ"! ಎಂಬಂತೆ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೆಂಬ ಸುಗುಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳಿಂದ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿಷಮಯವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಕೂಡ ಅಮೃತಮಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೀಗೆ ಅಂದಿದ್ದಾನೆ. :-

---

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ನರಹರಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಗ। ಕಾಂಬೋದಿ। ತಾಳ। ಆದಿ

ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲೋ ನಿನ್ನಾ। ಶ್ರೀಗು ರನ್ನಾ। ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಯೋ ಶ್ರೀಮಂತ್ರನಿಲಯ ವಾಸಿ। ಸಂತರ ನಿಕರಕ್ಕ ಅಂತುಗಾಣದ ಚರ್ಯಾ ॥ಪ॥

ಮೊದಲು ಕನಕ ಶಯ್ಯನುದರದಿ ಜನಿಸೊಕಾಲದಲಿ ಸ್ವಮಾತೃ ಗರ್ಭದಲಿರುವಾಗ ನಾರದರು ತಿಳಿದು ಬಂದು ಮುದದಿಂದಲಿ ತಮದಮ ವದನದಿಂದುಪದೇಶ ಬದಿಯಲಿ ಮಾಡಲು॥ ಅದನು ಸಾದರದಿ ಕೇಳಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಭಿಧನಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಘಾಳೀದೇವನ ದಿವ್ಯ ಸದಮಲಾ ವೇಶ ತಾಳಿ ಆ ಕಾಲವಿ। ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ಯೋ ಹರಿಪದಜ ಪೂರ್ವರ ಮೌಳಿ ॥1॥

ಪಾಪಿದೈತ್ಯನು ಸಂತಾಪಪಡಿಸೆ ಸರ್ವ। (ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನರಮೃಗರೂಪನ ಮಾಡಿಸಿ)। ಕೋಪಕಂಜದಲೆ ಸಮಿಪದಿ ಚರಿಸಿ। ಪಾದಪದ ಮಗಳ ಪದೋಪದಿ ನುತಿಸಿ ಪ್ರೇಮ: ಪಾರ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪುನ: ಮತ್ತೆ ದ್ವಾಪರದಲಿ ಜನಿಸಿ ಮೆರೆದ್ಯೋ ನೀಪ್ರತೀಪ ಕುವರನೆನಿಸಿ ಬಾಲ್ಹೀಕ ಭೂಪತಿಯಾಗಿ ತ್ರಯಿಪತಿಯನು ಒಲಿಸಿ ॥2॥

ಈ ಪರಿಯಲಿ ಭವಕೂಪಾರ ಸಾವಿಕನ ಪರಮಾನು ಕಂಪಾಪಾತ್ರನಾಗುಲೆಲ್ಲಾ ಪವನನ ಮತಸ್ಥಾಪನೆಗೋಸುಗನೀ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾರಬ್ಧದಾಫಲಸವಿಯೋದಕ್ಕೆ ಪುನರೀಯುಗದಿದೇಹವ ಧರಿಸಿ॥ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ದಯದಿಚಂದ್ರಿ ಕಾಚಾರ್ಯೋಪನಾಮದಿ ಭರದಿ ತೋಷಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾಪುರೆಯೆನಿಸಿದಿ ॥3॥

ಶ್ರೀ ಕಂಜಜಾತ ಪಿನಾಕಿಯೆ ಮೊದಲಾದ ದಿವೌಕಸವಿನುತ ನಾನೇಕರೀತಿಗಳಿಂದ ನೀಕಯ್ಯುವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಜನರ ಶೋಕಕಳೆಪುತ್ತ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಡುತಲಿ ಸಾಕಿಸಲಹಬೇಕೆಂದು ಬಿರುದಪೊತ್ತು॥ ಈ ಕಲಿಯುಗದಿ ಬಂದು ವಿಜಯೀಂದ್ರರ ತೋಕರ ತೋಕನೆಂದು ಪುಟ್ಟದ್ಯೋ ನಿನ್ನಂಥ ಕರುಣಿಯನ್ನು ನಾಕಣೆನೆಂದೆಂದು। ।4॥

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕೇವಲ ಆಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾಣೇಶವಿಠ್ಠಲದಾಸರೂ ಕೂಡ ರಾಯರ ನೋಡಿರ್‍ಯೆ। ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಯರ ಪಾಡಿರ್‍ಯೆ॥ ಪ॥ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವರು.

---

*[6] ಸ್ಮೃತಿವನ್ನಿಗಮಸ್ಯಪದ್ಮಿನೀವದ್ದಿನನಾಥಸ್ಯ ಮುನೇರರುಂಧತೀವ॥
ರಜನೀ ಸುಹೃದ: ಕುಮುದ್ವತೀವ ಮಹಿಲಾತಸ್ಯಲಲಾಸ ಗೋಪಿಕಾಂಬಾ॥

ಬೆಚ್ಚಾನ ಮನೆಯಾಗಿ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ರೊಕ್ಕಾಗಿ।
ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬರುವ ಸತಿಯಿರಲು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ।
ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ॥

ಈಗಿನ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಸಾರವು ಇಂಥಾದು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರೂ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ನಡೆದರು. ಅದರೇನು? ಅವರನ್ನು ದಂಡೆಗೆ ತಂದುಮುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೇ ತೇಲಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವೂ- ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕನೂ- ಭೂವೈಕುಂಠಪತಿಯೂ ಅನಿಸಿದ ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಮಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟರು. ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಹೊರಟವರು ತುಂಡೀರಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ 'ಪಟ್ಟಣಿ' ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೇವಿಸಹತ್ತಿದರು.** ವೆಂಕಟಪತಿಯು ಭಕ್ತರ ಕೈವಾರಿ. ಭಕ್ತಾಧೀನನೆಂಬುದು ಆತನ ಬಿರುದು. ತನ್ನವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಆತನು ಎಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಲಾರ.ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ?

ಅಡವಿಯೊಳು ಬಿತ್ತದಳೆ ಬೆಳೆದಿಹ।
ಗಿಡದ ಮೂಲಿಕೆ ಸಕಲ ಜೀವರ।
ಒಡಲೊಳಪ್ಪಾಮಯವ ಪರಿಹರ ಗೈಸುವಂದದಲೀ॥
ಜಡಜಸಂಭವ ಜನಕ ತ್ರಿಜಗ।
ದ್ವಡೆಯ ಸಂತೈಸೆನಲು ಯವರಿ।
ದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದೊದಗುವನು ಭಕ್ತರ ಭಿಡೆಯ ಮೀರದಲೆ.॥

(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)

**ಅಥ ತುಂಡಿರಮಂಡಲೇಗ್ರಹಾರೇ ಲಸಿತೇ ಪಟ್ಟಣಿನಾಮ್ನಿ ವಾಸಯೋಗ್ಯೆ॥
ಕಮಲಾರಮಣಂ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಕಾಂತಾ ಮಿಲಿತ: ಕಾನಪಿವತ್ಸರಾನ ನೈಷೀತ್॥ (ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕರಾಗಿದ್ದ ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜರೆಂದೂ- ಆ ಮಾಂಡಲಿಕರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಂಡಲವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂದಾ ಮಂಡಲಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಡೀರವೆಂಬುದೂ ಒಂದು ಮಂಡಲ.

ತುಂಡೀರದೇಶವೆಂದರೆ ತಿರುಪತಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು. ಪಟ್ಟಣಿ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವು ಈಗಿನ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾದೇವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಮಧುವಿಜಯ ಅಥವಾ ವೀರಕಂಪರಾಯಚರಿತವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ತುಂಡೀರದೇಶದ ವರ್ಣನೆಯು ಬಂದಿರುವುದು. ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ ರಾಯಚರಿತಂ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃವಾದ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯು- ತಾನು ಕಾಂಚಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ತುಂಡೀ ಪ್ರದೇಶದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣನ ಮಾಡಿದ ತೊಂಡದೇಶವಾದರೂ ಇದೇ ಆಗಿರುವದು.

ಇಂಥಾ ವೈಕುಂಠಪತಿಯು ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನೆಂಬುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಬಹುದಿವಸದಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸುವವರಿಗೆ ಗಂಡೇನು? ಹೆಣ್ಣೇನು? ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ – 'ಪುತ್ರಾಚ್ಛತಗುಣಂ ಪುತ್ರಿ! ಎಂದು ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗನಿಗಿಂತಲೂ ಮಗಳಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ– ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯು ತಣ್ಣಗೆಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೇ? ಕನ್ನಡ ಕವಯಿತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳು ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವಳು:–

ಕುಲಪುತ್ರನೋದಿ ತಿಳಿದು ನಡೆದಲ್ಲದೆ।
ಕುಲವನುದ್ಧರಿಸಲರಿಯನು॥
ಕುಲಪುತ್ರಿಯೊಳುಗುವರನಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕೆ।
ಕುಲಕೋಟಿಯನುದ್ಧರಿಪಳು ॥1॥
ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮನೆಲ್ಲಪಡೆದತಾಯಿ
ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ಪೊರೆದವಳು॥
ಪೆಣ್ಣು ಪೆಣ್ಣೆಂದೇತಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವರು।
ಕಣ್ಣುಕಾಣದ ಗಾವಿಲರು ॥2॥

(ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ)

ಹೀಗಿದ್ದರೂ– ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದೆಂದೋ ಇನ್ನಾವ ಕಾರಣದಿಂದೋ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಹುಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ಜನರು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತರುವರು. ಇದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರೂ–ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೂ ಮಗಳ ಮುದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕರುಣಾಸಾಗರನಾದ ವೇಂಕಟಪತಿಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನಲ್ಲಾ! ಎಂಬ ಸಂತೋಷವು ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ದಾನ–ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ ಬಂತು. ಕೂಸನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ 'ಎಂಕೂ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಎಂಕೂನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾದಳು. ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟು ಓಡಾಡಹತ್ತಿದ್ದಳು; ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿದಳು. ತೊದಲು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆಕೆಯ

ತೊದಲುಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತ ಪ್ರವಾಹವು ತೋರುತ್ತಿರುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಗೆ ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಮಣನು ಮತ್ತೊಂದು ಪುತ್ರ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನಿಗೆ ಗುರುರಾಜನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.* ಗುರುರಾಜನೂ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ಮಗನ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಗಳ ಲಗ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದರು.ಎಂಕೂನನ್ನು ಮಧುರಾಪುರವಾಸಿಯಾದ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಗುರುರಾಜನ ಉಪನಯನವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.(೦)

ಇತ್ತಲಾಗಿ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿತು. ಒಬ್ಬ ಮಗನಲ್ಲ, ಒಕ್ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿಂದ ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪುನ: ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಮಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಗಲೂ ವೆಂಕಟಪತಿಯು ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆತನಿಗೆ 'ವೀಣಾವೆಂಕಟನೆಂದು' ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.* ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದರುಈ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ:- ಈತನೊಬ್ಬ ದೇವಾಂಶನೆಂದೂ- ಮಹಾಸತ್ಪುರುಷನಾಗುವನೆಂದೂ ತರ್ಕಿಸಿದರು. ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದರು ನುಡಿದಂತೆ ಈತನೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿಬಂದಿದ್ದರೋ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೀಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಆಹಾ! ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ! ನೀನು ಧನ್ಯಳು! ಧನ್ಯಳು! ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯೋದರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಾವೆಷ್ಟರವರು? ಇಕೋ ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಮಗುವಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ

---

* ಕುಲದೈವತದೈಶಿಕಪ್ರಸಾದಾತ್ಪ್ರಭವಾಪತ್ಯಪುರ: ಸರೋತುಲ: ಶ್ರೀ:॥
ಸ ಚಕಾರ ಚ ವೆಂಕಟಾಂಬಿಕಾಖ್ಯಂ ಸ್ವಸುತಾಯಾ ಗುರುರಾಜನಾಮ ಸೂನೋ:॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

* ವೆಂಕಟಾಂಬಾಂ ಸ್ವತನಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಧೀಮತೆ॥
ಮಧುರಾಯಾಂ ವಾಸಕರ್ತ್ರೆ ದತ್ವಾ ತಸ್ಮೈ ತುತೋಷಸ:॥
ವೆಂಕಟೇನ ಪ್ರದತ್ತಂ ತಂ ವೀಣಾವೆಂಕಟನಾಮಕಂ॥
(ರಾ.ಅಣುವಿಜಯ)

ವಂದಿಸುವೆವು. ಪಾಮರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕವರ್ಗವನ್ನೂ ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಲಾರೆಯಾ? ಇದೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ವೀಣಾ ವೆಂಕಟನು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. 'ವಿದ್ಯಾಕಾಮಂತು ಸಪ್ತಮೆ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಏಳನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ ಉಪನಯನವಾಯಿತು. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಿಟ್ಟರು. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೇನು ಅಪರಿಚಿತರಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಅಳಿಯಂದಿರು. ಇವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರೊಳಗೆ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳುವಲ್ಲಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢಪಾಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಾಲಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಬಿಗಿಯಾದದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಅವರ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುವುದು ಗುರುವಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿರುವುದು. ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾದದ್ದು. ಅಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಬಾಲಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರೌಢರಾದವರನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಲಿರುವರು.

ಗುರುವೋಬಹವಃ ಸಂತಿ ಶಿಷ್ಯವಿತ್ತಾಪ ಹಾರಕಾಃ॥
ದುರ್ಲಭಃ ಸಗುರುರ್ಲೋಕೆ ಶಿಷ್ಯಹೃತ್ತಾಪ ತಾರಕಃ॥

(ಶಿಷ್ಯರ ದುಡ್ಡನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವಂಥ ಗುರುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಜನರುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಗುರುಗಳು ದುರ್ಲಭ)

ಎಂಬಂತೆ ಶಿಷ್ಯರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿಸುವ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಗುರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಸಿಕ್ಕದ್ದು ನಮ್ಮ ವೀಣಾವೆಂಕಟನ ಸುದೈವವಲ್ಲವೇ? ಬಾಲಕನಾದರೂ ವೆಂಕಟನೇನು ಕಡಿಮೆಯವನಲ್ಲ. ಗುರುಗಳು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದು ಈತನಿಗೆ ಮುಖಪಾಠವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ

ಅಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಏನೇನು ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಹೊರಡಬಹುದೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. ಪಾಠಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಶಿಷ್ಯನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ; ಓದಿದಷ್ಟು ಆನಂದ. ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತರೆ ತೀರಿತು; ಗುರುಗಳಿಗೆ ಊಟಉಪಚಾರಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಮರೆತುಹೋಗುವವು. ಎಷ್ಟು ಪಾಠ ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು. ಎಷ್ಟು ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಮಾಡಿದರೂ ತೀರದು. ಆಹಾ! ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೇ! ಗುರುತ್ವವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಲ್ಹಾದನೇ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಬ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಸಮಾನ ಧನ್ಯರಿನ್ನಾರು?

ಭೋ ವಾಚಕವೃಂದ! ಇಂಥ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದ ಗುರುಗಳೇ ಧನ್ಯರಲ್ಲವೆ? ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗುರುಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೋ–ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಗುರುಗಳು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪದಿಂದ ಹೇಳುವದೂ, ಶಿಷ್ಯರು ಟಿಪ್ಪಣಿ– ನೋಟ್ಸುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ಇಷ್ಟೆ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧವೇ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನೂತನ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಗುರಗಳನ್ನು ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಶಿಷ್ಯರೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿರುವರು. ಇದರಿಂದಲೇ ದೇಶವು ಇಷ್ಟು ಹೀನದೆಸೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಇನ್ನೂ ಬರುತ್ತಿರುವದು. ಆದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಇದೊಂದು ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವ!

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಈಗ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿರುವನು. ಗುರುಗಳಾದ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬಂಡವಲವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೀರಿದಂತಾಯಿತು. ಶಿಷ್ಯನ ಕುತೂಹಲವು ಮಾತ್ರ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕಾಂಬಾಶೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈತನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಗುರುಚಾರ್ಯರು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅತಿ ಸುಂದರಳೂ ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಸಂಪನ್ನಳೂ ಆದ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವೆಂಕಟನ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.*1 ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟನು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದ ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಚತು: ಷಷ್ಠಿಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಮಹಾ ಪಂಡಿತರ ಶಿವಸರ್ವೋತ್ತ ಮತ್ವ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಸಕಲ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಚತುರಧಿಕ 'ಶತಗ್ರಂಥರತ್ನಪ್ರಣೇತಾ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯೀಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರಕರಸಂಜಾತರು. ಅತಿಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾವಂತರು ಇವರ ವಿದ್ಯಾಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಶ್ರೀರಘುನಾಥಪ್ರಭೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಇವರಿಗೆ ಕನಕಾಬಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು.† ಇದು ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೊರೆಯೂ ಕೂಡ ಇವರ ಗ್ರಂಥ ರಚನಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ರತ್ನಾಭೀಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದನಂತೆ. ಈ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು'ಅಲಂಕಾರ ಮಂಜರಿ'(ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥ) ಸುಭದ್ರಾಪರಿಣಯ (ನಾಟಕ) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು.

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯಸ್ತೋಮವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.

---

*1 ಜ್ಞಾತ್ವಾಲಗ್ನವಯಸ್ಕಂಚ ತಸ್ಮೈಕನ್ಯಾಮಯೋಜಯತ್॥
ಸರಸ್ವತೀತಿ ನಾಮ್ನೀಂಹಿ ಗುರುಚಾರ್ಯಸ್ತದಾ ಮುದಾ॥
ತತ: ಶ್ರೀವೇಂಕಟಚಾರ್ಯೋ ಕುಂಭಘೋಣ ಪುರಂಗತ:॥
ತತ್ರಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರ ನಾಮಸ॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

† ರಘುನಾಥಪ್ರಭುವೆಂದರೆ– ತಂಜಾವರದ ದೊರೆಯಾದ ಅಚ್ಚುತನಾಯಕನ ಮಗನು. ಈತನು 1614ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು– ಚತುರ್ಥಗುಚ್ಛದೊಳಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾಲವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವೆವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವೆವು. ಆ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಈತನು ಹೋದವನೇ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದನು. ಗುರುಗಳು ಈತನನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನಾರೆಂದು ಕೇಳಲು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಈತನೊಬ್ಬನನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು.

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯವನಲ್ಲ. ಗುರುಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವ ಶಿಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಗ್ರಹಿಸಿದಂಥ ವಿಷಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈತನು ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಉಳಿದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲವರು ವೀಣಾ ವೆಂಕಟನನ್ನು ಕಂಡು ಅಸುಯೆ ಪಡಹತ್ತಿದರು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆತನನ್ನು ಮಠದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸುವದು ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿತ್ತು.

"............. ಮಡಿವಳ್ಳನಕೌ। ಶಳಮಂ ಮನ್ನಿಸುವರಾರ್
ದಿಗಂಬರರೂರೊಳ್"॥

ಎಂಬಂತೆ ಈತನ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳೆದುರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಚಾಡೀ ಹೇಳಿದರು. – " ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಬಹಳ ಆಟಗುಳಿ; ಲೇಶವಾದರೂ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡದೆ ಉಡಾಳತನದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು. ಇಂಥವನನ್ನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದು ಅನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ."

ನೋಡಿದೆರಾ! ದುರ್ಜನನ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗಿರುವುದು? ಅವರು ತಮಗೆ ಏನೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯವರ ಕಾರ್ಯಹಾನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವರು. ಅಂತೆಯೇ– ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿತಕಾರರು ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿರುವರು:–

ದುರ್ಜನಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವೋಽಯಂ ಪರಕಾರ್ಯವಿನಾಶನಂ॥
ನೋದರಂ ತೃಪ್ತಿ ವಾಪ್ನೋತಿ ಮೂಷಕೋವಸ್ತ್ರಭಕ್ಷಣಾತ್॥

(ಇಲಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಛಿನ್ನ ವಿಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕಡಿದು ಬಿಸುಟಿ ಆನಂದಿಸುವಂತೆ- ದುರ್ಜನರು ಎರಡನೇಯವರ ಕಾರ್ಯ ನಾಶದಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುವರು. ಇದೊಂದು ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಸ್ವಭಾವ!)

ಶಿಷ್ಯರ ಮಾತು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸುಧಾಪಾಠ ಹೇಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಏನೋ ಸಂಶಯವು ತಟಿದ್ದರಿಂದ- ಈ ಪಾಠವನ್ನು ನಾಳೆ ಹೇಳುವೆವೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ ಆವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೆಂಕಟನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಪಾಪ! ವೆಂಕಟನಿಗೆ ಈ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಆವತ್ತಿನ ದಿವಸವಾದರೂ ಗುರುಗಳು ಯಾವ ಪಾಠವನ್ನು ಸಂಶಯವೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೋ ಅದಕ್ಕೇನೇ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. (ಈಗ ವೆಂಕಟನು-ಸುಧಾಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು) ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ದೆಹತ್ತಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೇ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ. ಶ್ರೀಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೀಪವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ವೆಂಕಟನು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದರು. ವೆಂಕಟನಾದರೋ ಗುರಿಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಉಟ್ಟದ್ದೊಂದು ಅಂಗವಸ್ತ್ರ. ಹೊತ್ತದೊಂದು ಪಂಚೆ. ಇಷ್ಟರ ಹೊರತು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಾಗದಗಳು ಕೆಲವು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಆ ಕಾಗದ ತಕ್ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಮುಂಜಾವಿನ ಪಾಠ ಹೇಳುವಾಗ ತಮಗೆ ಯಾವ ಸಂಶಯವು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತೋ ಅದಕ್ಕೇ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ದಳದಳನೆ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೆಂಕಟನನ್ನೇ ನೋಡಹತ್ತಿದರು.

ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಈತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲ. ದೇವಾಂಶನಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಆಹಾ! ಏನು ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವೋ! ಇಂಥ ಶಿಷ್ಯನು ದೊರಕಿದನು.ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಆನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೈಮೇಲಿನ ಶಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಆತನಿಗೆ ಹೊಚ್ಚಿ, ಬರೆದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಸುಕು ಹರಿಯಿತು. ವೆಂಕಟನು–

''ಉತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿಂದ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಗರುಡಧ್ವಜ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಕಮಲಾಕಾಂತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಲಂ ಕುರು॥''

ಎಂಬುದಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಮೈಮೇಲೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ! ದಿವ್ಯವಾದ ಶಾಲು, ಇದೇನು? ನಾನು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲಗಿರಲು, ಇಂಥ ಘನತರವಾದ ಶಾಲನ್ನು ಹೊಚ್ಚಿದವರಾರು? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೂ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೇಕಿಚ್ಚುಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೆಳೆಯರ ಕೆಲಸವಿರಬಹುದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಆಗ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರಿಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಊಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ ಶಾಲನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟನು. ಶೀಗಳವರು ಆಗ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಆಡದೆ– ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದರು. ವೆಂಕಟನು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ಮಮತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಆನಂದವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ ಪಾಮರನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದನು. ಮೊದಲು ಚಾಡೀ ಹೇಳಿದ ಶಿಷ್ಯರಂತೂ ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಅಗಾಧ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸುಗುಣಿಯೂ, ನಮ್ರಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆತನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸುಧಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅದನ್ನೇ ಅಂದರೆ ಪರಿಮಳ ಎಂಬ ಬಹುಮಾನದ ಬಿರುದನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು.†

---

†ದತ್ವಾ ಪರಿಮಳಾಖ್ಯಾಂ ಸ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ಧೀಮತೆ॥
ಸಂಚರಾಯ ಸಶಿಷ್ಯೋಽಸೌ ಕುಂಭಘೋಣ ಪುರಾದ್ಗತ:॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣತಿ ವಿಜಯ)

ಮುಂದೆ ವೆಂಕಟನು ಗುರುಗಳ ಸಂಗಡ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಇದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಇವರಿಗೂ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ವಿಚಾರಣೆಯು ನಡೆಯಿತು. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ನುಡಿದ ಶಬ್ದವು ಅಪಶಬ್ದವೆಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು :– ನಿಮಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮಹಾಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ 'ಪ್ಲಾ' ಧಾತುವಿಗೆ ಉಙಂತರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದೇ ಧಾತುವಿಗೆ ಯಙಂತ ರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿರೆಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆತನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ (ವೆಂಕಟನಿಗೆ) ಮಹಾಭಾಷ್ಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು.†

ತುಸು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ವೆಂಕಟನು ತಂಜಾವರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ತಂಜಾವರವೆಂದರೆ ಆಗ ಚೋಳದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅಚ್ಚುತರಾಯರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚವ್ವ ನಾಯಕನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ರಘುನಾಥನಾಯಕನೆಂಬವನು ದೊರೆತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. (ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದ ದೊರೆಯು ಈತನೇ) ಈತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ (ಚವ್ವನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರಿವರು) ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು.† ಯಾವ ಪಂಡಿತರಾದರೂ ಈತನ ಕೂಡ ವಾಕ್ಕಲಹ ಮಾಡಿ ಇದುವರೆಗೂ ಜಯ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಶುಲ್ಬಸೂತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಾದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಜೈಸಿದನು; ಹಾಗೂ ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾಂಕನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ

† ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಂ ದೈಶಿಕ: ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರ: ಪ್ರಾಗಜ್ಞಾತಂ ಕೌಸಲಂ ಶಬ್ದಭಾಷ್ಯೆ॥
ಪ್ರಾಚೀನಾಖ್ಯಾಂ ತಾಂ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ ಪೂರ್ವಾಂಪ್ರಾದಾದಸ್ಮೈ ಪಶ್ಯತಾಂ ಪಂಡಿತಾನಾಂ॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣತಿ ವಿಜಯ)

† ಈತನ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಚತುರ್ಥ ಗುಚ್ಛದೊಳಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲವಿಚಾರ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ.

ಪ್ರೌಢವಿಚಾರವುಳ್ಳ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೆಂಕಟನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದಾಸೂಚಕವಾದ 'ಭಟ್ಟ' ನೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

"ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣಂ ಭಟ್ಟಂ ತಂಜಿತ್ವಾತೋಷಯದ್ಗುರುಂ॥
ಕೇನತಸ್ಮಾದ್ಭಟ್ಟ ಸಂಜ್ಞಂ ಲಬ್ಧವಾನ್ ಭಾಷ್ಯವೇಂಕಟ:"॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ– ಭಟ್ಟ, ಆಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಪೂಜ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಈ ಪಟ್ಟಾಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಧನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಕೇವಲ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸೂಚಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದ್ದವರೂ ಆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕ ಹತ್ತಿರುವರು. ಭಟ್ಟರೆಂದಾಗಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದಾಗಲಿ ಕರೆದರೆ ಬಲು ನಾಚಿಕೆಗೇಡೆಂದು ಈಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಪೂರ್ವಜರು ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಮಿಗಿಲಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಯಾವ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂಥಾ ಬಿರುದನ್ನು ಅವರ ವಂಶಜರಾದ ನಾವೇ ಈಗ ತಿರಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿರುವೆವೆಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಂಥ ಪಾಮರರು ಇನ್ನ್ಯಾರು? ಅಯ್ಯೋ! ದುರ್ದೈವವೇ! ನಾಗರಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುವಿಯೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮ:।

ಭೋ ವಾಚಕವೃಂದ! ಯಾವ ಬಾಲಕನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ–ಪರಿಮಳ, ಮಹಾಭಾಷ್ಯ, ಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ ಅಂಥ ಬಾಲಕನನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಾಲಕನಂತೆಯೇ ಏಕವಚನದಿಂದ ಕರೆಯುವುದು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಕರೆಯೋಣ!

ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಥ ಘನಪಂಡಿತರಾದರೂ, ಮನೆಯಿಂದ ಬಲು ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ–ಸರಸ್ವತಿಯರು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಪೂರ್ವವೇ ಸರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸರಸ್ವತಿಗಾಗದು; ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗಾಗದು. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಾತ! ಯಾರು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಆಕೆಯಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಅನ್ನಕ್ಕೋ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವಿಯಲ್ಲಾ! ಇದೇ ಏನು ನ್ಯಾಯ? ಅಥವಾ ಇಹಲೋಕದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೀಭೂತವಾದಂಥ, ದುರ್ಗುಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ತವರುಮನೆಯಾದಂಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವಯೋ ಏನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೇಗೇ ಆಗಲಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇವರು ಸಂಸಾರದ ತಾಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಈಗಾದರೂ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದ ತಾಪವು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷರು ಹೇಳಿದಂತೆ:–

ಕಚ್ಚಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಡಿಮ್ಯಾಗಲೊಲ್ಲದೋ। ಹೆಚ್ಚು ತಲೆ ಪೋಗು
ತಿದೆ ಪೇಳಲೇನು॥ ಅಚ್ಯುತನೆ ನಿಮ್ಮ ನಾಮಮಂತ್ರದೌಷಧಿಯನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿಕೊಡುವೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ॥ 1 ॥
ಸಂಸಾರವೆಂಬೊ ಸರ್ಪದ ಬಾಧೆಯನ್ನು। ಕಂಸಾರಿ ಕೇಳು
ಸೈರಿಸಲಾರೆ ಇನ್ನು॥ಪಲ್ಲ॥ (ಹಿರೇ ಆಚಾರ್ಯರು)

ಅದು ಎಂಥವರನ್ನೂ ಬಿಡದು. ಇರಲಿ.

ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಎಂಥದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರೇ ರಾಘವೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸರದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ:–

1. ಅಬ್ದಸ್ಯೈಕಂ ವತ್ಸ್ಯತೋ ನಾಸ್ಯನವ್ಯಂ ಸ್ಥೂಲಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಸಂತತಂ ಚಾಲ್ಪಮೌಲ್ಯಂ॥
ನವ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರಂ ನೈವಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಕದಾಪಿ ಕ್ಷೌಮೇತಸ್ಮಿನ್ ಕಾ ಕಥಾ ಕಿಂಚ ನಸ್ಯ॥
2. ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಂ ವತ್ಸರ ಸ್ಯೈಕವಾರಂ ನೈತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾಜ್ಯಮಾಜ್ಯಂಕಥಂ ಸ್ಯಾತ್॥

(ಎಲ್ಲಿಯೋ ತುಸು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಉರುಟು ನೂಲ್ಲಿನ ವಸ್ತ್ರವು ಸಹ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಶಿಮೆ-ಜರತಾರಿ ವಸ್ತ್ರಗಳಂತೂ ದೂರತೋಪಾಸ್ತ.)

(ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನವು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಾರೆ ಸಹ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಾಲು ಊಟದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವಂತೂ ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲ.)

ನೋಡಿದಿರಾ! ಎಂಥ ದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಿದು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಧರ್ಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕಡುಬಡವನಾದ ಕುಚೇಲನ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಅವಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಆತನಿಗೆ ಅಖಿಳ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲವೇ?

ಇಂತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗಿ। ನ್ನೆಂತುಸಲುಹುವ ನೋಮುರಾಂತಕ। ಕಂತುಪಿತನೊಲಿವುದನು ಬಲ್ಲವರಾರು ಜಗದೊಳಗೆ॥

ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು? ಆತನಾದರೊ:-

ಇಟ್ಟಕಲ್ಲನು ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ। ಮೊಟ್ಟ ಭಕುತಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನನೆ।
ಕೊಟ್ಟ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಪ್ಪಿಡಿಯವಲಿಗೆಖಿಳಾರ್ಥ॥
ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳೆನದೆ ಚೈದ್ಯನ। ಪೊಟ್ಟಿಯೊಳಿಂಬಿಟ್ಟ ಬಾಣದ।
ಅಟ್ಟ ಭೀಷ್ಮನವವಗುಣಗಳೆಣಿಸಿದನೆ ಕರುಣಾಳು॥ (ಹ ಕ.ಸಾರ.)

ಎಂದು ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಶಾಲಿ. ಇಂಥ ಕರುಣಾಸಾಗರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡವರು ಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ? ಅವರು ಎಷ್ಟು ದರಿದ್ರರಾದರೇನು? ಕಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾದರೇನು? ಸರ್ವದಾ

ಹರಿಧ್ಯಾನಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಅವರೇ ಸುಖಿಗಳು. ಅವರೇ ದೇವತೆಗಳು. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ತಮಗೆ ಈ ಆನಂದವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂಬಂಶವನ್ನು ದಾಸರಾದ ಮೇಲೆ– 'ಏನಾನಂದವಾಗಿದೆ। ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮಾ। ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇರಲಿ.

ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ (ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರು. ಮರುದಿನವೇ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಪುರೋಹಿತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಮಾರಾಧನೆಯು ನಡೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿತು. ಭೋಜನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಪುರೋಹಿತನು – ಇವರು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ– ಎಲೈ ಆಚಾರ್ಯರೇ! ನೀವು ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ತಾನೊಬ್ಬ ರಾಜಪುರೋಹಿತನೆಂದೂ, ಬೇಕಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ ಪುರೋಹಿತನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವರಂತೂ ಒಬ್ಬ ದೇಶಾವರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಭಾವನೆ. ನೋಡಿದಿರೋ! ಐಶ್ವರ್ಯಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದವರಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೇಗೆ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು! ''ಸಿರಿಬಂದವರಿಗೆ ಪರಿ ಬರುವುದು ಸಹಜ" ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು

ದೊರೆಗಳೊಲುಮೆಯುಂಟೆಂದೆಲ್ಲರೊಳು ಹಗೆತರವಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆ।
ಉರಗನಮುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರುವೆಯು ಕೊರೆದಂಥ ತೆರನಪ್ಪುದೆಚ್ಚರಿಕೆ॥
ಕರವಮುಗಿದು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ನಡಿವುದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ॥
ಸಿರಿಯೆಂಬ ಸೊಡರಿಗೆ ಮಾನ್ಯರ ಅವಮಾನ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ನಾವು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲ?'ಆಚಾರ್ಯ ದೇವೋಭವ:' ಅತಿಥಿ ದೇವೋಭವ:' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುವೆವಲ್ಲ? ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ದೈವತಸ್ವರೂಪರಾದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟೀತು?ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಿದರಲ್ಲವೇ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಂತೆಂತು ಪಂಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಕಡೆಗೆ ನಗೆಗೀಡಾಗಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಕ್ಷಯರೋಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು?*ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜಯವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಗೆ ಈ ಅಹಂಕಾರವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಿದ್ದು?

ಎಲೈ ಅಹಂಕಾರವೇ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಿಯೋ ಅವರು ಎಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಇರಲಿ. ಶ್ರೀಮಂತರೇ ಇರಲಿ ಕಡೆಗೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜರೇ ಇರಲೋಲ್ಲರೇಕೆ, ಅವರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡುವಿ. ವಿಜಯ ನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ರಾಮರಾಜನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದವನು ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಇಂಥ ಅಮಾನುಷ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ವಂದಿಸುವೆವು. ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕ ವರ್ಗವನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ? ಇದೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಅಸ್ತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪುರೋಹಿತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಆ ಕೂಡಲೆ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಗಂಧವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ಪುರೋಹಿತನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ಮೈಗೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ಊಟ–ಉಡಿಗೆಗಳು ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಬೇಕು?

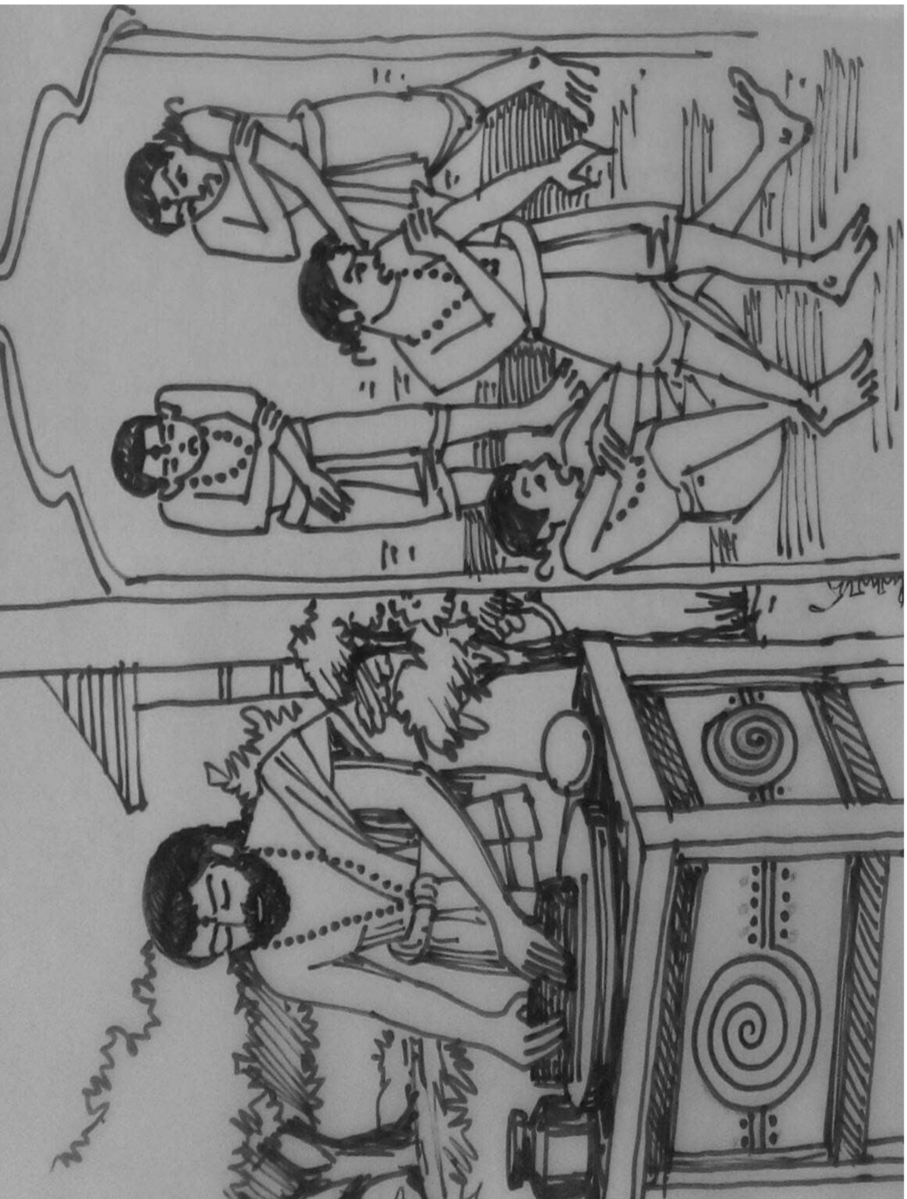
---

* ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರುವುದು.

ಜಯವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತರು. ಇವರು ಹೋದಹೋದಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಕದರಮಂಡಲಗಿಯ ರಾಮದಾಸರ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಅಹಂಕಾರ ಖಂಡನಿವಾರಿಸಿತು. ಇಂಥಾ ದ್ರೋಹಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮ ಬಂದಿತಂತೆ.

ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆಗೆ ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ, ನೀರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಒದ್ದೆಯಿಂದ ಮೈಯನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದ್ದರು. ಏನಾದರೇನು? ಮೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಉರುಪು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾ ಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಪುರೋಹಿತನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ:– ಸ್ವಾಮೀ ತಾವು ತೈಯ್ದ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿರುವರು. ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸಮಾರಾಧನೆಯ ಗತಿಯೇನು? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕೂಡಿದೆ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನರಿಯದೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು– ಅಯ್ಯಾ ಪುರೋಹಿತನೇ, ನಾನು ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯ್ಯುವಾಗ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆ ಸೂಕ್ತದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೀಗಾಗಿರಬಹುದು. ಒಳ್ಳೇದು, ಬೇಗನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆ, ಪುನ: ವರುಣಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ದುಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ದುಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತನು ಆ ಗಂಧವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಹೋದನು. ಮೊದಲು ಬಿಸಿಗಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು:– ಎಲೈ ಪುರೋಹಿತನೇ ನಿನ್ನ ಗಂಧವೂ ಬೇಡ; ಊಟವೂ ಬೇಡ , ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವೆವು. ಒಮ್ಮೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಪ್ರಾಣವುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರವದು. ಮತ್ತೂ ತಂದೆಯಾ? ಎಂದು ಓಡಿಹೋಗಹತ್ತಿದರು. ಪುರೋಹಿತನು ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ: ಸ್ವಾಮೀ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿರಿ ಇಕೋ, ಈ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಾದರೂ ನೋಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ತಾಪವೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಂಗವಾಗುವುದು ಹೀಗೆಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ತಂಪಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ

ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಹತ್ತಿದರು. ಪುರೋಹಿತನು ಇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲೀನನಾಗಿ ಹೋದನು. ಪಂಡಿತರು ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೋ, ಆತನು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟು ಒಂದು ನೂರು ರುಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದನು.[ξ]

ಹೀಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಊರಿಗೆ ಬಂದರು. ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ಒಮ್ಮೆ ಅಕಸ್ಮಾತಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಗುರುಗಳು ಇವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವು ಜನಿಸಿತು. ಮೊದಲೇ ಉಲ್ಲಾಸ; ಅದರೊಳಗೆ ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸ! ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲೇ ಸಂಸಾರ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಮಗನಿಗೆ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ'ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.[†] ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ವಿಜಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲು ಅವರು ಶಿಷ್ಯರಾದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು. ಗುರುವಚನಶ್ರವಣದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ

ξ ತದಾ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೆ ನತ್ವಾಶ್ರೀವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯಕಂ॥
ಜ್ಞಾನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ವತ್ಸಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಭೂತಲೆ॥
ಏವಂ ವದದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಂ ಪ್ರಣೇಮುಸ್ತೇ ಮುಹುರ್ಮುಹು:॥
ತತೋ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪಸ್ತಸ್ಮೈರೂಪ್ಯ ಕಾಣಾಂಶತಂದದೌ॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

† ಲಕ್ಷ್ಮೀಚಿಹ್ನಿತನಾಮತ್ವಾದಾರಿದ್ರ್ಯಂಲಬ್ಧವಾನಹಂ॥
ಇತಿ ಮತ್ವೇವ ತಂ ಚಕ್ರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಹ್ವಯಂ
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಹೌಹಾರಿ ಕುಳಿತು :- ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ:

ಬಾಲಾ ಭಾರ್ಯಾ ಬಾಲಕೋ ನೋಪನೀತಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಾಸ್ತಿ
ಸ್ವಾಶ್ರಮೋಸ್ಮಿನ್ಮನೀಷಾ॥
ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಮೇ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತಿ ಪ್ರಭೋ ತೇ ಕಾರ್ಯಾದಸ್ಮಾ
ನ್ಮುಚ್ಯತಾಂ ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರ:॥

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಇನ್ನೂ ಕೇವಲ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಮಗುವು ಜನಿಸಿರುವುದು. ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದರು.

ಯಾರು ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾದ ಆಶೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅಂಥವರು ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ವಾಚಕರೇ ವಿಷಯ ಸುಖವು ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ! ಆದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು;-

'ಬಲವಾನಿಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮೋ ವಿದ್ವಾಂಸಮಪಿ ಕರ್ಷತಿ।'

ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದಿರುವರು.

ಆಗ ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರ ಯತಿಗಳು- ವೀಣಾವೆಂಕಟನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಷಯವಾಸನೆಯು ಹೋಗಿಲ್ಲ ಈತನಿಗೆ ಈಗ ಹೇಳುವುದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮ ಸೋದರಳಿಯನನ್ನು ಕರೆದು ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು' ಯಾದವೇಂದ್ರರೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.[†] ಈ ಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ದೊರೆತವು. ಆದರೆ ದೇವಲೀಲೆಯು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು? ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರಯತಿಗಳಿಗೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಮೊದಲಿನಂತೆ

---

† ತತಸ್ತ್ಯ ಕ್ತ್ವಾ ವೆಂಕಟಾರ್ಯಂ ಭಾಗಿನೇಯಂ ಸ್ವಶಿಷ್ಯಕಂ॥
ಆಹೂಯ ತಸ್ಮೈ ದತ್ವಾ ಸ ತುರ್ಯಮಾಶ್ರಮಮುತ್ತಮಂ॥
ಯಾದವೇಂದ್ರೇತಿ ನಾಮಾಸ ಕೃತ್ಸಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾದದೌ ಗುರು:॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರು ಸುಧೀಂದ್ರರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಪಶ್ಚಾತ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರ ಹೊರತು ಪೂಜೆಗೆ ಇನ್ನಾರೂ ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೋಧೆಯಾಯಿತು. ಯತಿಗಳು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತು. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಾದರೋ ಕೇವಲ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವರು. ಇನ್ನೇನನ್ನು ಮಾಡೋಣ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಪುನ: ವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಮಠದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಸಮಕ್ಷಮ ತಮಗೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಪ್ನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗಲಾದರೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮೌನವನ್ನೇ ತಾಳಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಇವರು ತಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನ ಉಪನಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದವಸಧ್ಯಾನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಉಪನಯನವು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಆದರೂ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀ ಶಾರದೆಯೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆಶ್ರಮ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೂ ಹಾಲೋಗರ; ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹಾಲೋಗರ. ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯು ನೆರವೇರಿತೆಂದು ಹಿರ್‍ರನೆ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಆದರೂ ಇವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕೂಡಲೆ ತಂಜಾವೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನ ಸಮಕ್ಷಮ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪದೇಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೂ ಸಂಸ್ಥಾನವೂ ಎಲ್ಲವೂ ಇವರ ವಶವಾದವು. ಅಂದಿನಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ

ಈ ಹೆಸರು ಹೋಗಿ 'ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ' ರೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು.* ಈ ಸಂಗತಿಯು ವರ್ತಿಸಿದ್ದು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1545ನೇ ರುದಿರೋದ್ಗಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ††

ವಾಚಕರೇ! ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಯಾರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಅವರೇ ಈಗ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯತಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಯಾರ ಯಾರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೋ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವವರಾರು? ಮಠದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಪಂಡಿತರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ನಮಗಾಗುವದು, ನಿಮಗಾಗುವುದು, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡ ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಂಡಿಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೇ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪೂಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದ ಮೇಲೆ ಇವರ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಮಾಡಬೇಕು? ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಪುಣ್ಯವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾದುದೋ? ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್! ಗುರುರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮ! ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕ ವರ್ಗದ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರ ಶ್ರೀಗಳವರು ತಂಜಾವೂರಿನ ಪಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇಹವಿಟ್ಟರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರ ಆನೆಗೊಂದಿಯಲ್ಲುಂಟು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ . ಆಕೆ ಇನ್ನೂ

---

* ಅಘಾಂದ್ರಾವಯತೇಯಸ್ಮಾದ್ವೇಂಕಾರೋವಾಂಛಿತಪ್ರದಃ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿಸ್ತಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕೇಖ್ಯಾತಿರ್ಗಮಿಷ್ಯತಿ॥
(ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಕಾರಣ ರಾಘವೇಂದ್ರರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.)

†† ವತ್ಸರೇ ರುಧೀದೋದ್ಗಾರಿ ಫಾಲ್ಗುನೇಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಕೆ॥
ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಸ್ವಾಶ್ರಮಂ ಸ ಸ್ವೀಚಕ್ರೇ ಸ ಯಥಾವಿಧಿ॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

ತರುಣ ವಯುಸ್ಕಳು,ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದ್ದನು. ಸಂಸಾರಾಸಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಳು! ಅಯ್ಯೋ ತಾಯೀ! ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯೀ! ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಂತೆ ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಪಾದರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕವಳು. ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದಿ? ವಿಧಾತನು ಬರೆದ ಬರಹವನ್ನು ಅಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಿಯಾ? ಅಥವಾ ಹಣೆಯ ಬರಹ ವನ್ನೂ ಹರಿಹರರೂ ತಪ್ಪಿಸಲಾರರೆಂಬ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದೆಯಾ? ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಯಾಕೆ ನೀಗಿದಿ? "ಜೀವನ್ನರೋ ಭದ್ರ ಶತಾನಿ ಪಶ್ಯೇತ್।" (ಜೀವದಿಂದಿದ್ದರೆ ನೂರಾರು ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಮುದ್ದುಬಾಲಕನನ್ನು ನಿನ್ನಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವರಿನ್ನಾರು? ಅವ್ವಾ, ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ! ಆಗಲಿ ಮಿಂಚಿಹೋದ ಮಾತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು?

ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮವು ಬಿಡಲರಿಯದೋ।
ಯೋಚನೆಯ ಮಾಡಿ ಬಳಲುವದ್ಯಾಕೆ ಮನುಜಾ॥
(ಕನಕದಾಸರು)

ಎಂದು ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಂತಾಗುವುದು. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯು ಹೀಗೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಲು ಆಕೆಗೆ ಪಿಶಾಚಿ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದೇ ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಪತಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಶ್ರೀಗಳವರು (ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು) ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಆ ಕೂಡಲೆ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಆ ದುಷ್ಟ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿಸಿದರು.* ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ಆಕೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ವಂಶಜರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.ಅದಕ್ಕೆ 'ಸಹದೇವಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

* ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ– ಭೋತಳನಾಥನ ಭೀತಿಯ ಬಿಡಿಸಿದಿ। ಪ್ರೇತತ್ವ ಕಳೆದ ಮಹಿಷಿಯ ರಾಯ ಬಾರೊ। ಪ್ರೇತತ್ವ ಕಳೆದ ಮಹಿಷಿಯ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ। ರಾಯ ಬಾರೊ ರಾಯ ಬಾರೊ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಬಾರೊ॥

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಮೊದಲು ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ–ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಹತ್ತಿತು.ಅವರಿಗೆ ಅದು ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಬಹುದೋ? ಈ ಮಾತು ನ್ಯಾಯವಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಂಬಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಂದವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಡ್ರಲಿಲ್ಲ . ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಟೊಣಪರಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಆಕಂಠಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ನೋಡಿದಿರಾ! ಸಕಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತಂಥ ಯತಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಆಶೆಯೆಂಬ ಪಿಶಾಚವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. "ಸಂಸ್ಥಾನವು ಯಾರಿಗಾದರೇನು? ನಾವು ತುರೀಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದು ವಿಲಾಸ ಸುಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕಲ್ಲ. ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು" ಎಂಬ ಅಲಂ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್ ಹಾಯ್! ಆಶಾಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯನು ಏನೇನನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ರಾವಣ, ಕೀಚಕರಂಥ ಬಲಿಷ್ಠರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆಶೆಪಟ್ಟು ಕುಲಕ್ಷಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತಪೋಭ್ರಷ್ಟನಾದದ್ದು ಯಾತರಿಂದ? ಇದೇ ಆಶೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ? ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಕೌರವೇಂದ್ರನು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆಶೆಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ತಾನೇ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾದನು. ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮೃಗಜಲವನ್ನು ಕಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವ ಪಶುಗಳಂತೆ ಓಡುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲಾ! ಅಂತೆಯೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮನೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:–

ಆಶೆಯೆಂಬುವ ಪಾಶ ಬಿಡದು ಮನುಜರಿಗೆ।
ಏಸು ಭಾಗ್ಯಂಗಳಿರ್ದರೆಯು ಮತ್ತು ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಇದರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ದಾಸರಾಯರಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರು.

ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಎಂಬ ಮೋಹದೊಳದ್ದು।
ಬಣ್ಣಗೆಡಲಬೇಡ ಎಲೊ ರಾಮುಗ॥
ಸುಣ್ಣವ ಸಡುವಂತೆ ಸುಡುತಿದೆ ಬೆಕ್ಕು ನಿನ್ನ
ಕಣ್ಣು ತೆರೆದೆಚ್ಚತ್ತಿರಲೊ ರಾಮುಗ।
ನೆಚ್ಚದಿರು ಬೆಕ್ಕು ನೆವ ನೋಡತ್ತಿದೆ।
ಎಚ್ಚತ್ತಿರೆಚ್ಚತ್ತಿರೆಲೆ ರಾಮುಗ॥

ಏನಾದರೇನು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಯೆಯೇ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅದನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಕ್ತರಾರು? ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜನರು ಸಾಯುವದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೂ ಹೀಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳದುಕೊಳ್ಳೂವೆವೋ? ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ದುಡಿಯಬೇಕು. ಹೊಲ-ಮನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು; ದುಡ್ಡು ಗಳಸಬೇಕು ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸುಖಪಡಬೇಕು. ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಆಶಾಪಾಶಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದೂಡಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಳಲಸುತ್ತಿರುವವು. ಕಡೆಗೆ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಆಶೆಯೆಂಬ ನದಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಬಲ್ಲನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯನು. ಅವನೇ ಯೋಗಿಯು. ಇರಲಿ.

ಯಾದವೇಂದ್ರರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಶಿಷ್ಯರು:- ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳನ್ನು ಮೇಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳದ ತಡಿಯ ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಕಂಠಪರ್ಯಂತರವಾಗಿ ಹೂಳಟ್ಟರು. ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು ಬಹಳ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದವರು. ಆಗ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ದೂಷಿಸದೆ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು.

ರಾಗ। ಬೈರವಿ। ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

*ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದಾ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರ।
ವಿಂದವ ತೋರೊ ಮುಕ್ಕುಂದಾ॥ ॥ ಪಲ್ಲ ॥
ಸುಂದರವದನನೆ ನಂದಗೋಪನಕಂದಾ।
ಮಂದರೋದ್ಧರ ಆನಂದಾ ಇಂದಿರೆ ರಮಣಾ ॥ ಅ. ಪ. ॥

ನೊಂದೆನಯ್ಯಭವ। ಬಂಧನದೊಳು ಶಿಲುಕಿ। ಮುಂದೆ ದಾರಿ ಗಾಣದೆ।
ಕುಂದಿದೆ ಜಗದೊಳು। ಕಂದನೆಂದು ಎನ್ನ। ಕುಂದುಗಳೆಣಿಸದೆ। ತಂದೆ ಕಾಯೊ
ಕೃಷ್ಣಾ। ಕಂದರ್ಪ ಜನಕನೆ ॥ 1 ॥
ಮೂಢತನದಲಿ ಬಲು। ಹೇಡಿ ಜೀವನನಾಗಿ।ದೃಢ ಭಕುತುಯನು
ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೊ ಹರಿಯೆ॥ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೊ ನಿನ್ನ। ಪಾಡಲಿಲ್ಲವೊ ಮಹಿಮೆ।
ಗಾಡಿಕಾರ ಕೃಷ್ಣ। ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನು ನಿನ್ನ ॥ 2 ॥
ಧಾರುಣಿಯೊಳು ಭಾರಜೀವನನಾಗಿ। ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡದೆ ಸೇರಿದೆ ಕುಜನರ।
ಆರುಕಾಯುವರಿಲ್ಲ॥ ಸೇರಿದೆ ನಿನಗಯ್ಯ। ಧೀರವೇಣೂ ಗೋಪಾಲ।
ಪಾರುಗಾಣಿಸೊ ಹರಿಯೆ ॥ 3 ॥

ಇಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೊಂದೇ ತಡ. ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂತ:ಕರಣದಿಂದ ಉಸುಕು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾರಿಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದರು. ದೇವ ಬಲವಿದ್ದವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಲ ಬೇಕು?

ಆಶೆಗೊಳಗಾದವನು ಜನರಿಗೆ। ದಾಸನೆನಿಸುವನಾಶೆಯನು ನಿಜ।
ನಾಶೆಗೈದಿಹ ಪುಂಸರೆಲ್ಲರು ದಾಸರೆನಿಸುವರು॥
ಶ್ರೀಶನಂಘ್ರಿಸರೋಜಯುಗಳ ನಿ। ರಾಶೆಯಿಂದಲಿ ಭಜಿಸೆವಲಿದುರ–।
ಮಾಸಹಿತ ತನ್ನನೆ ಕೊಡುವ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ ಹರೀ॥ (ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಎಂಬ ಮಾತು ಅತ್ಯಂತ ನಿಜವಾದದ್ದು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಹತ್ತಲು ಯಾದವೇಂದ್ರರು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಇಂಥ ಆಶೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆದರೇನು? ಇದು ಮಠೀಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಘವೇಂದರೇ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹರೆಂದೂ ಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಈ ನ್ಯಾಯವು

---

* ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಘನಪಂಡಿತರಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ–ಟೀಕಾಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಇದೇ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು. ಇದರ ಮೇಲಿನ ಇವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಿಗರ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಈ ಸತ್ಪುರುಷರ ಪದಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿರುವವೋ ಏನೋ? ಪುರಾತನರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದೆವು. ಎಷ್ಟೋ ದಾಸಕೂಟಸ್ಥರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು. ನಮಗಂತೂ ಈ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶೋಧಕರು ಇವರ ಪದಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದರೆ ಕರ್ಣಾಟಕಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಮಹದುಪಕಾರವಾಗುವುದು.

ತಂಜಾವರದ ಅರಸರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು.† ಯಾದವೇಂದ್ರರಾದರೋ– ಮೊದಲು ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವು ನನಗೆ ದೊರೆತಿರುವದರಿಂದ ನಾನು ಹಿರಿಯನು ಸಂಸ್ಥಾನವು ನನಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕೊಟ್ಟೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರೂ ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಯವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಪ್ನದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಅರಸನು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:–

ಯಾದವೇಂದ್ರೋ ದ್ವಾಪರೇ ತು ಧೇನೂನಾಂ ಪಾಲಕೋಽಭವತ್॥
ತ್ರೇತಾಯಾಂ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಪಾಲಯನ್ ಬಭೌ॥

ಎಂಬ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಇದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ .ಕಾರಣ– ಯಾದವೇಂದ್ರರು ಸಕಲವನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು, ಎಂದು ತೀರ್ಪು ಹೇಳಿದರು . ಇದು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಬಂತು. ಯಾದವೇಂದ್ರರೂ ರಾಜರ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಮಗೆ ದೊರೆತ ದೇವರು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾತೀರಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದರು ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ – ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಎಂಟು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಡುಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಊರ ಹತ್ತಿರವೇ ಇವರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.*

ಇತ್ತ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಯೇ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ನಿಂತು ಮುಂದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಅನೇಕಾನೇಕ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಭಲ್ಲಪುರಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭೈರವಭಟ್ಟ, ವೀರಭದ್ರ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು

†ತಂಜಾವರದ ಅರಸರೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಸ್ವಯಂ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರಾಮಭದ್ರಾಂಬೆಯೇ ರಘುನಾಥಾಭ್ಯುದಯವೆಂಬ 12 ಸರ್ಗದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ.
ರತ್ನಖೇಡ ದೀಕ್ಷಿತದೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತರ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಜಚೂಡಾಮಣಿ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಈ ಅರಸರ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.
ಮದುರವಾಣಿಯೆಂಬ ಕವಯಿತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳು ಇದೇ ಅರಸನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಳು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜೈಸಿಬಿಡಲು, ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನು ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ಮಠಕ್ಕೆ ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು.† ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು –ವಿಷ್ಣುಮಂಗಳ ಕುಮಾರಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿವರಣ, ತಂತ್ರದೀಪಿಕಾ, ನ್ಯಾಯಮುಕ್ತಾವಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಪಂಢರಾಪುರ–ಕರವೀರ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಅವರು ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕರೆತಂದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದರು.

ಇನ್ನು ಇವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆಂಬದನ್ನಿಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆದವಾನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಮೊಗಲಾಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಂದನಾತಿ' ಎಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನೆಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗನು ತಾಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೇನೋ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬಾಶೆ; ಆದರೆ ಮಾಡಬೇಕೇನು? ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವುದಿನ್ನೆಂತು? ಆ ಊರ ಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೇರು ಜೋಳವನ್ನು ತಂದರೇ ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೊತ್ತು ಊಟ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಏಕಾದಶಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೋ ಇನ್ನಾವ ರೀತಿಯಿಂದೋ ಉಪಜೀವಿಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯೆಗಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಅದೂ ಬಗೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಮುದುಕಿಯಾದ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

---

† ಭಲ್ಲಪುರಿಗೆ ಈಗ ಬಾಣಾವರವೆಂಬ ಹೆಸರು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
"ಸೋಽಥ ಭಲ್ಲಪುರಿ ಭೈರವಭಟ್ಟೋ ವೀರಭದ್ರ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತವಿದ್ವಾನ್॥
ನರ್ಮಣೈವ ಪರಿಭೂಯ ನರೇಂದ್ರಾದ್ಗ್ರಾಮರತ್ನ ಮಚಿರಾತ್ಸಮಗೃಹ್ಣಾತ್"
(ರಾ. ವಿಜಯ.)

ಹೋಗುವದೆಲ್ಲಿ? ಮಗನೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಆಕೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವರಾರು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹುಡುಗನಾದರೂ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನ ಭಕ್ತಿ ಬಹಳ. 'ಮಾತೃ ದೇವೋ ಭವ' ಎಂಬಂತೆ ತಾಯಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ ದೇವತೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅವಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೇ ತಪಸ್ಸು-ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದೆಂದು ಆತನ ಭಾವನೆ. ಅದರಿಂದ ತಿರಕೊಂಡು ಬಂದಾದರೂ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ವಿಧಾತನು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂಥ ಭಾಗ್ಯರೇಖೆಯೊಂದನ್ನು ರೇಖಿಸಿದ್ದನು. " ಲಲಾಟ ಲಿಖಿತೇ ರೇಖಾ ಪರಿಮಾಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ಯತೆ"। ಎಂಬಂತೆ ವಿಧೀ ಲಿಖಿತವು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾದೀತು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರೊಳಗಿನ ಅಯ್ಯನವರ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ತುಸು ತುಸು ಕಲಿಯ ಹತ್ತಿದನು. ಬುದ್ಧಿಯು ಚುರುಕಾದ್ದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಓದು-ಬರಹದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಕಂದನಾತಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜನರು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗೆ ಹಣಿಕಿ ಸಹ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನೆಟ್ಟಗೆ ನಮ್ಮ ಬಡ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ಕೌರವೇಂದ್ರನು ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ರಾಜನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿ ಕಾದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾಮಿಯು.ಆತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ಬಡ ಪಾಯಿಯಾದ ವಿದುರನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮುಕ್ಕು ಹಾಲನ್ನೇ ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾದನೆಂಬಂಶವನ್ನು ಭಾರತವನ್ನೋದಿದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ವೆಂಕಣ್ಣನೂ ಆತನ ತಾಯಿಯೂ ಚಡಪಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಮುಕ್ಕು ಅಕ್ಕಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತೋಷಬಡಿಸೇವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೀಗ ಹೊರಲಾರದ ಯೋಚನೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಹಾ! ವೆಂಕಣ್ಣ ಇಂಥ ಯೋಚನೆಯನ್ನು

ಮಾಡಬೇಡ! ಶ್ರೀಗಳವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಧನ್ಯನಾದಿ. ಪವಿತ್ರನಾದಿ. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇದೇ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯದ ಚಿಹ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ. ಇಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ದೂರಾಯಿತು. ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರೋ ಏನೋ? ಆದ್ದರಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ನಿನಗೆ ಯಾವ ಮಾತಿನ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ವಾಚಕರೇ! ನೀವಾದರೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಡದೆ ಬೇಗನೆ ಕಂದನಾತಿಗೆ ಹೊರಡಿರಿ. ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು. ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬಾ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡೋಣ. ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದೋಣ. ನಡೆಯಿರಿ ಹಾಗಾದರೆ.

ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಸಮ್ಮರ್ಧವು ಕೂಡಿತು. ತಾಯಿ–ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಗಳವರೆಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ, ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಪಾಪ! ಅವರಿನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಮಹಾತ್ಮರ ಸತ್ವವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಅದನ್ನು ಪಾಮರರಾದ ನಾವೆಂತೂ ತಿಳಿದೇವು? ಮುಂದೆ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಸೀದಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತು. ಅಡಿಗೆಯವರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು.ಪರಿಚಾರಕರು ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೂ ಆತನ ತಾಯಿಗೂ ಅತೀವ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದವರಾರು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವ ಗೌಡನಿಂದ ನಿತ್ಯ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆತನೇ ಈ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಣವಂತರೂ–ದಯಾಳುಗಳೂ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇಲ್ಲ! ಅಂತೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯು ದರಿದ್ರನಾದ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳು ಮುಗಿದವು . ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನೂ ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ

ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮಗೊಂದು ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ವಚನಕೊಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಹಾ! ಇಂಥವನಿಂದ ತಾನೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು? ಅವರಮನೋಗತ ವೇನಿರಬಹುದು? ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಭಯ-ವಿಸ್ಮಯಗಳುಂಟಾದವು. ಸ್ವಾಮೀ! ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು? ಎಂದು ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಮುದುಕಿಯಂತೂ ತನ್ನ ಕಂಗಾಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕಣ್ಣೀರು ತಂದಳು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿತು. ಅವರು ಮುದುಕಿಯು ಅಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು -"ಅಮ್ಮಾ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಮಗನು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವನು. ಆಗ ಆತನಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ವಚನ ಕೊಡು. ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಆಶೀರ್ವಾದವೆಂದು ತಿಳಿ." ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಗನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗುವನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮುದುಕಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಸಂತೋಷ ಭರದಲ್ಲಿ - ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಗನು ಭಾಗ್ಯವಂತನಾದರೆ ತಾವು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಿಸುವೆನೆಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಳು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು. ಆಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದರು.

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವದೊಂದು ಮೇಲ್ತರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣವಾದವನಲ್ಲ. ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಅಂಥವನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಸುಳ್ಳಾಡಿದರೇ? ಛೇ ಛೇ! ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ವೇದವಾಣಿ. ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರೆಂಬ ಹೆಸರೇಕೆ? ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಮುಂದೆ ಆ ನಾಡಿನ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯೇ ಆದನು. ಆದರೆ ಹೇಗಾದನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವದು. ದೈವಲೀಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು?

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದವಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾನನೆಂಬ ದೊಡ್ಡ

ಸರದಾರನಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ದೊರೆ. ಆತನು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸವಾರಿ ಹೊರಟನು. ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆತನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಂದು ಅಡವಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂಟಿಯ ಸ್ವಾರನೊಬ್ಬನು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಜರೂರ ಟಪಾಲಿನ ಕಾಗದವೊಂದನ್ನು ಖಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾನನೇನೋ ದೊಡ್ಡ ದೊರೆಯೇ ಹೌದು. ಆದರೇನು? ಆತನು ಅಕ್ಷರ ಶತ್ರು. ಹೈದರನಂತೆ ರಟ್ಟೆಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗೇರಿದ್ದನು. ರುಜುವನ್ನು ಕೂಡಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಈಗಿನವರಿನಂತೆ ಶಾರೀರಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವಂಥ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವದು, ದಾಂಡ– ಪಟ್ಟೆಯಾಡುವುದು, ಗುರಿಹೊಡೆಯುವುದು, ಗರಡೀಸಾಧಕ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಮುಂಗೈ ಕಸುವಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸರದಾರರು ಅನೇಕರಾಗಿ ಹೋದರು. ತೀರ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹಾವನೂರ ಹನುಮಂತಗೌಡನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸರದಾರನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇಂಥ ಧೀರರೂ– ವೀರರೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರಬಹುದು? ಇನ್ನೆಂದಿಗೆ ಉದಯಿಸಬಹುದು? ಶಿಕ್ಷಣವಾದರೋ ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದಂತೆ! ನಾವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವೆವೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗುತ್ತಿರುವೆವು. ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಇದೇನು ಚಮತ್ಕಾರವಿರಬಹುದು? ಇಂಗ್ಲೆಂಡ ಅಮೇರಿಕಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಜಪಾನ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಉನ್ನತಿಯ ಶಿಖರವನ್ನೇರ ಹತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾವು ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಆಗಲಿ, ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ।

ಖಾನನು ಇಂಥ ವೀರಾಧಿವೀರರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು.

ಕಾಗದವಾದರೋ ಬಹಳ ಜರೂರುಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳುವರಾರು? ಖಾನನಿಗೆ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನೋಡಿದನು. ಕೆಲವು ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದೋ, ಎಲೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದೋ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅದೇ ಅಡವಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡಬೇಕೇ? ಬಂದವನು ಖಾನನಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ಮುಜುರೆಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಖಾನನು ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡಿ :– ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ? ಎಂದು ಅಚ್ಚ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹಿಂದೀಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾದ್ದರಿಂದ:– ದೊರೆಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನೆಂದನು. ಖಾನನ ಮೋರೆಯು ಇಷ್ಟಗಲವಾಯಿತು. ಅಚ್ಛಾ! ಅಚ್ಛಾ! ಅನ್ನುತ್ತ ಕಾಗದವನ್ನು ಆತನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಖಾನನ ಮನಸ್ಸು ಈತನ ಮೇಲೆ ಕೂತುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಖಾನನು ಕೇಳಿದನು –'' ಅಪ್ಪಾ ಬಾಲಕಾ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರಿಸುವೆವು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಿಯಾ? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಮೊದಲೇ ತೈಲಬುದ್ಧಿಯ ಹುಡುಗನು. ಇಂಥ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಡುವನೇ? ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲದು. ತಮ್ಮಂಥವರು ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು ನನ್ನದೇನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯಿರುವಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಈಗಲೇ ಬರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಖಾನನಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ? ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡೇ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಯಲು, ಖಾನನು ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ದಿವಾಣನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು.

ವಾಚಕಮಹಾಶಯ! ನೋಡಿದಿರಾ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು! ಈಗ ತುಸು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಹುಡುಗನು ಕಂದನಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆತನೇ ಈಗ ಆ ಪ್ರಾಂತದ

ದಿವಾಣನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ವಚನತಕ್ಕೊಂಡದ್ದು ಇದೇ ಹುಡುಗನಿಂದಲ್ಲವೆ? ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇನೆಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿರುವದೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಾರು? ಗೋಪಾಲದಾಸರೆಂಬವರು (ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರು) ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ನಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥದಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರೆಂಬ ವಿಷಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಅತ ಏವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಇಷ್ಟೋಂದು ಮರ್ಯಾದೆ; ಆದರೆ ಇಂಥ ಸತ್ಪುರುಷರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೋ ನೋಡಿರಿ.

1) ಭಕುತರಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಕುತರಾಧೀನ ದೇವಾ ಭಕುತವತ್ಸಲ ನಮ್ಮ ಲಕುಮಿಯಾ ರಮಣ। ಯುಕಪತಿ ನಾಮಾ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲರಾಯಾ! ಭಕುತರ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಯುಕುತಿ ನಡೆಯದೊ॥

2) ನಿನ್ನ ಕಾಣಲು ಬಹುದು ನಿನ್ನವ। ರನ್ನು ಕಾಣಲಸಾಧ್ಯವೊ ಸಂ। ಪನ್ನಸದ್ಗುಣರನ್ನ ಸಿರಿಮೋಹನ್ನ ನೀ ಯೆನ್ನ॥ ಬಿನ್ನಪವ ಚಿತ್ತ ತಂದೆನು। ಗುಣ್ಯಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈಯ। ಚ್ಛಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸಂಗಕೊಡು ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಒಲಿದು॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಿಭಕುತರ ಮಹಿಮೆಯು ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಇಂಥವರ ಗುಣಾನುಕೀರ್ತನೆಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗೋಣ! ಪುನೀತರಾಗೋಣ! ಕಡೆಗೆ ಇವರ ಚರಿತ್ರಪಠನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆನಂದಪಡೋಣ! ಅಂದರೆ ನಾವು ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಬಂದದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ. ಅದೊಂದು ಬಾಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಜನ್ಮವು ಹಾಳು.

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವಾಗ ದಿವಾಣಗಿರಿಗೆ ಬಂದನೋ ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾರ್ಗನಿರೀಕ್ಷಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಎಂದಿಗೆ ಪೂರೈಸೇನೆಂದು ಆತನು ಒಂದೇಸಮನೆ ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತ ತಾಯಿಗೂ ಇದೇ ಆತುರ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕರೆಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಆದವಾನಿಗೆ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ಕೂಡಲೆ ಖಾನನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಚತುರಂಗ ಬಲ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ

ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಊರಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಟಪಂತ (ವೆಂಕಣ್ಣನ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ದಿವಾನನು ತನ್ನ ದೊರೆಯ ಹತ್ತಿರ ಗುರುಗುಣ ಕೀರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು. ಖಾನನಿಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಖಾನನು ಮರುದಿನವೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂಜೆಯು ನಡೆದಿರುವಾಗ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಶುಭ್ರವಾದದ್ದೊಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ತಂದು ಬಿಡಬಹುದೊ? ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೊರೆಯು ತಂದದ್ದನ್ನು ದಿವಾನನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ಗತಿ? ಶ್ರೀಗಳವರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಖಾನನ ಮೋಸವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆಗಲಿ. ಸೀತಾಪತಿಯಾದ ಪ್ರಭು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೆದುರಿಗೆ ಇಂಥ ಖಾನಗೀನರು ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲೆಂದೆಂದುಕೊಂಡು ತಾಟನ್ನು ಹೊರಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ 'ಜಯ ರಘುವೀರ ಸಮರ್ಥ'! ಎಂಬ ಘೋಷದೊಡನೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಖಾನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಖಾನನು ಮುಗುಳನಗೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದನು. ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಚೂರುಗಳೊಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ; ತುಂಬಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳು. ಆಗ ಖಾನನ ಸೊಂಡೆಯು ಒಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಝುರ್ರನೆ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸತ್ವವು ಇನ್ನೆಂಥಾದೋ? ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಎಂಥ ಭಯಂಕರವಾದ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆನಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಆತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಹತ್ತಿದನು. ತಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾದರೂ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಭಾವಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗಲೇ

ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ತಲೆಬಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ:– ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಇಚ್ಛಿತವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೇ ಸರ್ವಾಧೀಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆಂದು ದಿವಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು! ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು:– ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ದಿವಾನ ವೆಂಕಟಪಂತನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯವು (ಮಂಚಾಲಿಯು) ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಖಾನನ ಗುರುವಿಗೆ ಅದು ಇನಾಮಾಗಿತ್ತು. ಗುರುವಿನ ಇನಾಮನ್ನು ಖಾನನಿಂದ ಕಿತ್ತು ಕೊಡಿಸುವದೇನೂ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳು ತಿಳಿಯದೆ ಬೇಡಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಅವನ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು :– ಸ್ವಾಮೀ ಗುರುಗಳೇ! ತಮ್ಮ ಪಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನನಗೀಗ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ತಾವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಖಾನನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಆದವಾನಿಯನ್ನೇ ಬೇಡಿದರೂ ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಡಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಹೀಗಿದ್ದು ತಾವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಇದು ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಲಿ, ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದದು ಮಂತ್ರಾಲಯ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಎರಡನೇ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು? ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು:– ವೆಂಕಣ್ಣಾ ನಮಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಹೊರತು ಅನ್ಯ ಸ್ಥಳವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಿಸು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು' ವೆಂಕಟಪಂತನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಮರು ಮಾತಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತಾಗಲಿ, ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದನು. ತಿರುಗಿ ಒಂದೆರಡು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಖಾನನ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದ ಸನದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಕೈಸೇರಿತು. ಖಾನನು ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೂಡಲೇ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಈಗ ಅವರ ಮಠವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಂಚಾಲೆವ್ವಳೆಂಬ ದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯೊಂದಿತ್ತು. ಆ

ದೇವತೆಯು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ವಿನೀತಳಾಗಿ: ನನ್ನ ಸ್ಮಾರಕವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾದರೆ, ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಠದ ಎಡಬಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಗುಡಿಯಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಮಂಚಾಲೆವ್ವನ ಗುಡಿಯು ಮಠದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ವೃಂದಾವನ ತಲೆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟ ಕುರಿಯ ತಲೆಯ ಆಕಾರದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ವೃಂದಾವನವಾಗುವ ಸ್ಥಳದ ಭೂಶೋಧನೆಯು ನಡೆಯಲು ಇದ್ದಲಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕುಂಡವು ಹೊರಟಿತು. ವಾಚಕರೇ! ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನೇ ಬೇಡಿದ ಕಾರಣವು ನಿಮಗೀಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತೇನು? ಇದ್ದಲಿಯ ಕುಂಡವು ಹೊರಟ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ? ಅದು ಮತ್ತೇನು ಅಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವು.✝ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಟದಿಂದ ಬೇಡಿದ್ದು. ಆಹಾ! ಮಹಾತ್ಮರ ಮನದಿಂಗಿತವನ್ನು ಕ್ಷುದ್ರರಾದ ನಾವೆಂತು ತಿಳಿದೇವು? ಇರಲಿ.

ಬಳಿಕ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು. ವೆಂಕಟಪಂತನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಲೆಯೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರಾಗೀರರಿಂದ ವೃಂದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹರಿದಾರಿಯ ಮೇಲಿರುವ 'ಮಾಧವಾರ' ಎಂಬ ಊರ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಶಿಲೆಯು ಇರುವುದು. ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ವೃಂದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಶಿಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು:–

✝ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗೋಪಾಲದಾಸರು– ತಾವು ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ''ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪುರದ ತುಂಗಾತೀರದಿ ಹರಿಭಕ್ತ ಪ್ರಲ್ಹಾದವರಯಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ। ಸುರರಿಗೆ ಅಮೃತ ಉಣಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಾದನೆಂದು। ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು॥

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಈ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನಂತೆ. ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನಿಂತು ನಿಂತು ಬೇಸತ್ತು:– ಸ್ವಾಮೀ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು– ತಮ್ಮಾ, ಈ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಷ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದನೋ ಅಷ್ಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತರವೂ ಇದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನಂತೆ. ಇದು ಹೀಗೇ ಇರಲಿ. ಶ್ರೀಗಳವರೇನೋ ಇದೇ ಶಿಲೆಯಿಂದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ವೆಂಕಟಪಂತನು ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಆತನು ತಾನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಸಿದ ವೃಂದಾನವನ್ನು ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವಾದೀಂದ್ರರೆಂಬ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಸದಾಗಿ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ವೃಂದಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಇನ್ನೂ ತುಸು ಬಂಡೆಯು ಉಳಿಯಲು, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದೇ ಮಾಧವಾರದ ಹಳ್ಳದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಈಗಲೂ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ವೃಂದಾವನನ್ನಾದರೂ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರ ವೃಂದಾವನದ ಎಡ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಈಗ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೃಂದಾವನವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಏಳು ನೂರು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ವೃಂದಾವನವು ಅಷ್ಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಾಣುವುದನ್ನು ವಾಚಕರು ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ವೃಂದಾವನವೂ ಮಠವೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇನಾಮು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ– ಖಾನನು – ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಮಾರಕವೇನಾದರೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ವೃಂದಾವನದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಭವಂತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗುಮುಟಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇವು ಅದ್ಯಾಪಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ವೆಂಕಟಪಂತನು ಇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾದನು. ಕಡೆಗೆ ರಾಯರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು–'' ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ತೋದಕವು (ಮಠದ ಹಸ್ತೋದಕವು) ಆದ ಕೂಡಲೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಹಸ್ತೋದಕ–ನನ್ನ ಮಂಗಳಾರತಿ ಆಗಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಇದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಠದಿಂದಲೇ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ವರ್ಷಾಶನ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.'' ಶ್ರೀಗಳವರು ತಥಾಸ್ತು। ಅಂದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂತಲೂ ಇವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದುಹೋದವು. ಮತ್ತು ಇವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇವರಿಂದ ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಜನರ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದವು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದು ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲವಾದರೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನೆಯು ಒಂದಕ್ಷರವೂ ಕೂಡ ಪರಮಪುಣ್ಯಕರವಾದದ್ದೆಂದು ನಂಬಿ, ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವೆನು.

೨. ದ್ವಿತೀಯ ಗುಚ್ಛ

ಓದಿಸುವ ಗುರುಗಳನು ಜರಿದು ಸ। ಹೋದರರಿಗುಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹ।
ದಾದಿಕಾರಣ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹರಿಯೆಂದ॥
ವಾದಿಸುವ ತ್ವತ್ಪತಿಯ ತೋರೆಂ। ದಾದನುಜಚಿಸಗೊಳಲು ಸ್ತಂಭದಿ।
ಶ್ರೀದನಾಕ್ಷಣ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಸಲಹೆಮ್ಮಾ॥

(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)

೧ನೇ ಕಥೆ

ಇಚ್ಛಾಭೋಜನ

ಒಮ್ಮೆ ಉತ್ತರದೇಶದಿಂದ ಮೂರುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರೀಗಳವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಈಗಾಗಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಖ್ಯಾತಿಯು ಹನುಮಪ್ಪನ ಬಾಲದಂತೆ ಬೆಳೆದು ಅಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೊಂದು ದುರಾಶೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ; " ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಬಹು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಅದು ಸಟೆಯೋ ದಿಟವೋ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದು." ನೋಡಿದಿರೋ ಎಂಥ ಯೋಚನೆಯಿದು? ಹನುಮಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ಹಾರಗುಬ್ಬಿ' ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ತಾವು ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯಲಾರದೆ ಹೋದರು. 'ಕಾಷಾಯ ದಂಡ ಮಾತ್ರೇಣ ಯತಿ: ಪೂಜ್ಯೋನ ಸಂಶಯ:। ಅಂದರೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಾವಿಯ ಶಾಟಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡಮಾತ್ರ ಉಳ್ಳಂಥ ಯತಿಯೇ ಪೂಜ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವಾಂಶರೂ ಮಹಾ ಮಹಿಮರೂ ಆದಂಥ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿವರರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕೇ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಳವಾದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಬಂದೇಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನು ಅವರ ಶಾಟಿಯನ್ನು ತೊಕ್ಕೊಂಡು ಒಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಇಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ನೆಟ್ಟಗೆ ನದಿಗೆ ಹೋದರು. ಶಿಷ್ಯನು

ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೋಡಿ:- ಏನು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ, ಈಗ ಬರೋಣವಾಯಿತೇನು? ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬೇಗನೆ ಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದೆಶೆಯಿಂದ ಖೀರು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನವೂ, ಕೃಷ್ಣಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕರಿಗಡಬುಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನಡೆಯಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.ಎಲಾ ಇದೇನು? ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೋಜನವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆವೋ ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀಗಳವರಂತೂ ಇರಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! ನಾವು ಎಂಥ ಮೂಢರು? ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವನು ಹರವಿಯ ಸಂಚಕಾರ ಹಿಡಿದಂತೆ, ಚೇಳಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನರಿಯದವನು ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪದ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕುವನೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ಆಹಾ! ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಂದದ್ದು ಬಹಳ ತಪ್ಪು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗೋಣ? ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಶಾಟಿಯನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು.ಅದರಿಂದ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಪುನ: ಶಾಟಿಯನ್ನು ಒಗೆದು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶಿಷ್ಯನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಟವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಿಳಕೊಂಡರು. ಇದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಶಾಟಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ದೇವಾಂಶರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು? ಒಳ್ಳೇದು. ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಯೋಗವು ನಮಗೆ ಒದಗಿದ್ದೊಂದು ಸುದೈವವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯು ಮುಗಿಯಿತು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿದರು; ಹಾಗೂ ಬಡಿಸುವವರನ್ನು ಕರೆದು ಈ ಮೊದಲು ಶಿಷ್ಯನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಖೀರನ್ನೂ;ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನವನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕರಿಗಡಬನ್ನೂ ಬಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾಚಿದರು. ಮೋರೆ ಕೆಳಗಾಯಿತು. ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಏನೊಂದು ಮಾತೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಊಟವಾದ

ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ವಿನೋದದಿಂದ: ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೆ! ಹೀಗೆ ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೊಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆನ್ನಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಎದೆ ಝಲ್ಲೆಂದಿತು. ಹೌಹಾರಿ ಹೋದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು. ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವರೋ ಮತ್ತೇನು ಮಾಡುವರೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಗಡಗಡ ನಡುಗಹತ್ತಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಅಂಜಬೇಡಿರಿ, ನಾವು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಮತ್ತೇನು ಅಲ್ಲ- ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಡೆತನಕ ನಮ್ಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರಾಗಿರಿ. ಅಂದರೆ ಈಗ ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಭೋಜನವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೇ ಸಿಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡವರ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿಯವರೆ ಪೂಜಾರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಮಹಾತ್ಮರ ಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು? ನಾಥವೋ ದೀನ ವತ್ಸಲಾ_ ಎಂಬಂತೆ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರರು. ಪರರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾವು ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ. ನಿಂದಾ- ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಕುಗ್ಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಹಿಗ್ಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥವರಿಗೆ ಸತ್ಪುರುಷರು ಸಾಧುಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪುವುದು. ಇಂಥವರ ಗುಣವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಕವಿಯುಹೀಗೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ನಿಂದೆಗಳ ತಾವಾಡರಾಡುವ। ನಿಂದೆಯವ ತಾವ್ ಕೇಳಿ ತಮನೆ।
ನಿಂದಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಹರು ಹಿಗ್ಗಿ ಹರಸುವರು॥
ಕುಂದು ಬಂದರೆ ಕುಸುಯದಿಹರು। ನಿಂದಕರ ಬದಿ ನಿಲ್ಲರೈಮನ-
ಬಂದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವರು ಇದು ಸಾಧುಗಳಗುಣವೆಂದಾ

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ:–

ವಿಷವುಣಿಸಿದವಗೆ ಅಮೃತಾನ್ನವುಣಿಸಲಿಬೇಕು। ದ್ವೇಷಮಾಡಿದವರ ಪೂಜಿಸಲೀಬೇಕು॥ ಹುಸಿದು ಮಲೆಗೆಂಬುವನ ಹಾಡಿ ಹರಸಲಿಬೇಕು.ವ್ಯಸನ ಬಡಿಸುವನ ಮಗನ್ನೆಸರಿಡಲಿಬೇಕು॥1॥

ಧರ್ಮವೇ ಜಯವೆಂಬೋದಿದು ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಾ।
ಮರ್ಮವೆತ್ತ್ಯಾಡುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ ಕೇಳಿ ॥ ಪಲ್ಲ॥

ಇದು ವೈರಾಗ್ಯದ ತೀರ ಕೊನೆಯ ಮಾತು.

೨ನೇ ಕಥೆ

ಮೂವರು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಮೂವರು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಗಳವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಸುತಾರಾಂ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲ. ಪಂಡಿತರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ವಾಚಕಮಹಾಶಯ। ಇದು ನಮ್ಮಂಥ ಆಜ್ಞರ ಮಾತು ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಯಾವದೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಅವರು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂಬದು ನೆಲೆಯೇ ಹತ್ತದು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು; '' ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ, ನೀವು ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ'' ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಹಜವಾದ ಮಾತಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೂ ಕಡಿಮೆ.ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಏನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುವರೋ? ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಡುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸಂಭಾವನೆಯು ಹೇಗೆ ದೊರಕೀತು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಾಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಹೊರಡುವದೊಂದೇ ತಡ; ಮೂವರು ಒತ್ತೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆದದ್ದಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಅನೇಕ ಜನ ಪಂಡಿತರೂ. ಪಾಮರರೂ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದವನೊಬ್ಬನು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಓದಿತೋರಿಸಿದನು. ಜಾತಕವನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲರೂ ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳೂ ಒಬ್ಬರ ಮೋರೆಯನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಹತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಹಾ! ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಹೊರಟಿರಬಹುದು? ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬರು ಘನಪಂಡಿತರು. ವರಾಹಮಿಹಿರ–ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರಂಥವರನ್ನೂ ಕೂಡ ತಾಸರೆಡು ತಾಸಾದರೂ ವಾದದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸ ತಕ್ಕಂಥವರು. ಇಂಥವರು ಬರೆದ ಬರಹಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತ–ಪಾಮರರೂ ನಕ್ಕರೇಕೆ? ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾದುದೇತಕ್ಕೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂವರು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳೂ ಬಹುತರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಕಡೆಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರು ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಏಳುನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದರು.†

ವಾಚಕರೇ, ಇದೇ ಎಲ್ಲರ ನಗುವಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರು ವರ್ಷವಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ವರ್ಷ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ, ಸ್ವತಃ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಿಗೇ ಈ ಮಾತು ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದಿತು. ಪಾಪ! ಅವರೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಗಣಿತದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಹೇಳಿದರು. ನೀವು ಮೂವರೂ ಘನ ಪಂಡಿತರು. ನೀವು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಶವಾದರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದ ಕೂಡಲೆ ಜನರಿಗೆ ಅತೀವ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಒಂದರ ಹೊರತು ಉಳಿದೆರಡು ಜಾತಕಗಳೂ ತಪ್ಪೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವರೇ? ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮುನ್ನೂರು– ಏಳುನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದುಂಟೆ?

---

†ಜಾತಕಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ರಾಘವೇಂದ್ರೋ ದದರ್ಶ ಸಃ॥
ಪ್ರಥಮೇ ಜಾತಕೇ ಸ್ವಸ್ಯ ಹ್ಯಾಯರಬ್ದಶತಂ ತತಃ॥
ದ್ವಿತೀಯೇ ಜಾತಕೆ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಾಯರಬ್ದಶತತ್ರಯಂ।
ತ್ರತೀಯೇ ಜಾತಕೇ ಹ್ಯಾಯರಬ್ದಸಪ್ತಶತಂತ್ವಿತಿ॥ ರಾ. ವಿಜಯ

ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೇ ಕೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೆಲ ಕೆಲವರು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದೇ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ' ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾ: ಪೃಥಿವೀ ಜನೋ್ರಪಿ ವಿವಿಧಾ:' ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು:- ಎಲೈ ಸಭಿಕರಿರಾ, ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಅವರು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಸರಿಯಾದವು; ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೇಯವರು ಬರೆದಂತೆ ನೂರು ವರ್ಷವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಯು: ಪರಿಮಿತಿಯಾಗಿರುವದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬರೆದ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದ ಆಯು: ಪರಿಮಿತಿಯು. ಏಳು ನೂರೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಬರೆದದ್ದು ನಮ್ಮ ವೃಂದಾವನದ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಆಯು: ಪರಿಮಿತಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.*

ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗಿ ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿದರು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನಂತೂ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಅವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವಾಂಶರೆಂದೇ ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಸಂಭಾವನೆ ಮೊದಲಾದವು ಅವರಿಗೆ ಬೇಡಾದವು. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪಾದ ಸೇವೆಯೊಂದು ದೊರೆತದ್ದು ಅಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಭಕ್ತರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿರುವನೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಕು ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನಾದರೂ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಭಕ್ತರ ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿರುವದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಿಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಆಹಾ! ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕರುಣವೋ? ತಿಳಿಯದು.

* ಪ್ರಥಮೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಲಿಖಿತಂ ಜಾತಕಂ ಮಮ॥
ಆಯುರಬ್ಧ ಶತಂ ಯತ್ತು ಶರೀರಸ್ಯ ವಿವಿಕ್ಷಯ॥
ಲಿಖಿತಂ ಯದ್ವಿತಿಯೇನ ಟಿಪ್ಪಣಾನಾಂ ವಿವಿಕ್ಷಯಾ॥

ಧನ್ಯರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತರು ಧನ್ಯರು!

ಮನದಿ ಕಣ್ಣಿಂದಮಾ ಹರಿಯ ನೋಡುತಜ್ಞಾನಿ।
ಯೆನಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುತಿರುತ॥
ಅರಿತು ಸಾಧನೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಹರಿಪದ।
ವನಜದಾಸನೆ ಧನ್ಯನಿಳೆಯೊಳ್॥

ಮದ್ಗ್ರಂಥಾನಾಂ ಪ್ರಚಾರಸ್ತು ವರ್ತತೇಬ್ದಶತತ್ರಯಂ॥
ದೈವಜ್ಞೇನ ತೃತೀಯೇನ ಲಿಖಿತಂ ಜಾತಕಂಚಯತ್॥
ಅಬ್ದಸಪ್ತ ಶತಂ ತಚ್ಚ ವೃಂದಾವನ ವಿವಿಕ್ಷಯಾ॥
ಮಮವೃಂದಾವನೇ ವಾಸೇ ವರ್ಷ ಸಪ್ತ ಶರಾವಧೀ॥ (ರಾ.ಆಣ. ವಿಜಯ)
ಈ ವಿಷಯವು– ಮಹನ್ನೀಯರಾದ ವಿಜಯದಾಸರ ಹಾಗೂ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.
ನೂರು ಪರ್ವತ ವರುಷ ಬಿಡದರೆ ಚಾರು ವೃಂದಾವನದಲೀವಿ
ಸ್ತಾರ ಆರಾಧನೆಯು ತೊಲಗದೆ। ವಾರವಾರಕೆ ಆಗಿತಿಪ್ತುದು
ಸಾರೆ ಕಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ .... ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಿಪ್ಪನನುದಿನ।"
ನೋಡಿದೇ ಯತಿಗಳ ನೋಡಿದೆ॥ ಪ॥ (ವಿಜಯದಾಸಗುರು)
ಒಂದಾರುನೂರು ಸಂವತ್ಸರದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ। ನೀರು ಮೆರೆವ ಕೃಪಾಸಿಂಧೂ ದೇವಾಂಶರಾದ॥
ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಚರಣ ಕಮಲವನ್ನು। ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನುಜರಿಗೆ ॥ಪ॥ (ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

೩ನೇ ಕಥೆ
ಮೃತಿಕಾ ಮಹಿಮೆ

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಮಯ. ಅವರ ಪರಿಚಾರಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಎದುರಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು:– ಸ್ವಾಮೀ! ಗುರುಗಳೇ! ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿರುವುದು ಬಳಿಯಲ್ಲಾದರೋ ಒಂದು ಒಡಕು ಕಾಸು ಸಹ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿಂದೇನಾದರೂ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವು ದೊರೆತ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗುವಂತಿರುವದು. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿಂದ ಬಡವನ ಮನೋರಥವು ಪೂರೈಸಿದಲ್ಲಿ ಗಂಡ–ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರು ಆಜನ್ಮ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಧನ್ಯರಾಗುವೆವು. ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಪರಿಚಾರಕನು ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಧೂರ್ತ ಕೋಟಿಯೊಳಗಿನವನಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸ. ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿ. ಅವರು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರೆಂದರೂ ಹಾರತಕ್ಕವನೇ ಹೊರ್ತು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ದೃಡಚಿತ್ತ. ಇದೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಈತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ತುಸ ಮೃತ್ತಿಕೆ(ಮಣ್ಣು)ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅಯ್ಯೋ ದುರ್ದೈವವೇ! ಯಾವನು ದ್ರವ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅಂಗಲಾಚಿಬೇಡಿಕೊಂಡನೋ, ಅವನಿಗೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯು ದೊರೆಯಬೇಕೇ? ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಾರೋ? ಅವನ ಲಗ್ನವಾದೀತೇ?ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿಡಿಯಷ್ಟೇಕೆ, ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಬುಟ್ಟಿತುಂಬ ಅವನೇ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲ? ಶ್ರೀಗಳವನ್ನಾದರೂ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬೇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಪರಿಚಾರಕನು ಮಾಡಿದ ಖಟಾಟೋಪವೆಲ್ಲವೂ ಶತ ವಿಷಾಣ! ಆಕಾಶ ಪುಷ್ಪ!

ವಾಚಕವೃಂದ! ಇವೆಲ್ಲ ಚರಾಚಲ ಚಿತ್ತರೂ– ಅಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನವರೂ ಆದ ನಮ್ಮಂಥ ಬಾಯಿ ಬಡುಕರ ಹಾಗೂ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಬೀಳಬೇಡಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಕೇವಲ ವಿಶ್ವಾಸಿಕರಾದ ನೀವು ಈಗಲೇ ಆ ಪರಿಚಾರಕವ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಂದರೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆಯು ಮುಂದೆ ತಾನೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಯಾರ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಇರುವುದೋ ಅದನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು! ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು–ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಟೊಣಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ:' ಯಾಯಿ ಮಾಹಿಷ' (ಕೋಣಾ ಹೋಗು)ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾರಿಯನ್ನೇ ಅರಿಯದವನಾದ ಕಾರಣ ಇದೇ ಗುರುಮಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತೀವ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ' ಯಾಯಿ ಮಾಹಿಷ' ಎಂಬುದನ್ನೇ ಜಪಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಇವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮದೇವರ ವಾಹನವಾದ ಕೋಣವೇ ಇವನ ಹತ್ತರ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಕೋಣವು ಅವನ ಬೆನ್ನ ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಹಾ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏನು ಭಕ್ತವಂತನೋ! ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೋಜಿಗಪಟ್ಟು, ಆ ಕೋಣನಿಂದ ತಾವು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆಯ ತುಂಬಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಒಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀದ ವಿಠ್ಠಲರು ಹೇಳಿದಂತೆ:–

" ವೃಂದಾವನಗತ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಜಲಪಾನಾ। ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೋಪಾನ।
ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಲಿ ಮಹತ್ಪಾಪ। ಪರಿದೋಡಿಸಲಾಪಾ।
ಮಂದ ಭಾಗ್ಯರಿಗೆ ದೊರೆಯದಿವರ ಸೇವಾ। ಶರಣರಸಂಜೀವಾ॥"
ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರು ರಾಯರ ಸೇವಿಸಿರೋ।
ಸೌಖ್ಯದಿ ಜೀವಿಸಿರೊ॥ ಪಲ್ಲ॥

ಮುಕ್ತಿಯನ್ನ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ರಾಯರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಾದಪಿ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಐಹಿಕ ಸುಖ ಭೋಗಗಳು ದೊರೆಯುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ದೃಡಚಿತ್ತವೂ ಭಕ್ತಿಭಾವವೂ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು.

ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೊಂದೇ ತಡ: ಪರಿಚಾರಕನು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣು-ಮೂಗಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲೆ ಶುಭ್ರವಾದದ್ದೊಂದು ಮಡಿಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುರ್ವಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಡೆದನು. ಅದೊಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಂಗಾರದ ಘಟ್ಟ. ರತ್ನಾಲಂಕಾರ. ಗುರುಗಳು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮೃತೋಪ್ಯಧಿಕ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಪರಿಚಾರಕನು ಯಾವದೋ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸವೊಂದು ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿ ನೀರುಕುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೇವೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗ ಎಂಟನೇದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ. ಅಂದರೆ ಆ ಹೊತ್ತೇ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಿದ್ದಳು.ಏನಾದರೇನು? ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದುರಂತವಾದ ಯೋಚನೆ. ಅಯ್ಯೋ! ಈ ರೀತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಡುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆವಲ್ಲ! ಇದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದೇ ದು:ಖವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ! ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಹಿಸಲಾಗದ ಅನೇಕ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಸವವೇದನೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಎದೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಡೆದು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆಳೆದೊಯ್ಯುವಿಯಲ್ಲ? ಇದೇ ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯವೇನು? ಆದದ್ದು ಆಗಿಹೋಯಿತು ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಇದೊಂದೇ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನಾದರೂ ಕಾಪಾಡಬಾರದೇ? ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆವು- ಹೀಗೆಂದು ಮರ ಮರನೆ ಮರಗುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು

ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಪರಿಚಾರಕನನ್ನು ಅನಾದರಿಸದೆ, ಅತೀವ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಪರಿಚಾರಕನು ರಾತ್ರಿ ಊಟಮಾಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಕ್ಕೆ ತಲೆಗೊಟ್ಟು ಮಲಗಿದನು. ನಡುರಾತ್ರಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಾರಕನು ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗೊರಿಕೆಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಕ್ಕೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಚಿಟ್ಟನೇ ಚೀರಹತ್ತಿತ್ತು. ಮಲಗಿದ್ದ ಪರಿಚಾರಕನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ಎದುರಿಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು! ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರ ನಡುಗುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಪರಿಚಾರಕನು ತುಸ ಧೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು ಎದ್ದುನಿಂತನು. ಆಗಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯೊಡೆದುಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾನು ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಆತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:– ಮಹಾರಾಯ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನೀನಾರು? ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬರಬೇಡ. ಬಂದರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವೆನು. ಇಕೋ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಜೀವ ದಾನಕೊಡು. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪರಿಚಾರಕನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಎಲಾ! ನಾನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಈ ರಾಕ್ಷಸವು ಇಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಆಹಾ! ಗುರುರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮಾ! ಏನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿದು? ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಮನಗೊಂಡೆನು. ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಪುನೀತನಾದೆನು. ಎಂದು ಗುರುವರರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದವು. ರಾವು ಹೊಡೆದು ನಿಂತಿತು. ಇನ್ನೇನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಅದು ಒಂದು ಹೊನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ಪರಿಚಾರಕನ ಮುಂದೆ ಸುರವಿ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಪರಿಚಾರಕನು ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ

ಎಸೆದನು. ರಾಯರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆಯು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಷ್ಟಿರುವುದೋ ತಿಳಿಯದು. ಆಗಲೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ರೂಪವು ಹೋಗಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ಕೂಸಿನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅದು ಕಣ್ಣುತಕ್ಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯು ತೋರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ದೇವರು ಇದೊಂದು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಪರಿಚಾರಕನು ದುಡ್ಡಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇದೇನು ಚಮತ್ಕಾರವೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಎಲ್ಲವೂ ಬೈಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆಹಾ! ಶ್ರೀಗಳವರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕೂಸು ಬದುಕಿತಲ್ಲದೆ ಈವರೆಗೆ ಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಟವೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಅಪ್ಪಾ! ಪರಿಚಾರಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ! ಮುತ್ತು–ರತ್ನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ರಾಯರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ನಿನ್ನಂಥ ಪುಣ್ಣವಂತರಿನ್ನಾರು? ಇದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಇಗೋ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳೊಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯಿರುವಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಪರಿಚಾರಕನ ಲಗ್ನವು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಅವನು ರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ:– ಅಪ್ಪಾ! ನಮ್ಮ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲೇನೂ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ–ವಿಶ್ವಾಸಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ, ಎಂದು ಆತನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಪರಿಚಾರಕನು ಕಡೆತನಕ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತೇನೋ ಕಥೆಯೇನೋ? ಅದನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು. ಅವರು ತೋರುವಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವೇ ಆಗಿರುವದು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ಕೇಳಬಂದ ಸಾವುಕಾರನಿಗೆ ಹುಣಸೇಬಕ್ಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿದರಂತೆ. ಉಡುಪಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಆಚಾರ್ಯರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ (ಪಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ) ಈ ಹುಣಸೇಬಕ್ಕಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಶೌಚಂ ನಿಮಜ್ಜನವಿಧಿಂ ಹರಿಪೂಜನಂ ವಾ ತದ್ಭಕ್ತಿ ಮಚ್ಯುತ ಕಥಾಮಪಿ ತಾಂ ನಜಾನೆ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವಿಭೀತ ಮನಸಃ ಕೃಪಯಾರ್ತಬಂಧೋ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಮದೇಹಿಕರಾವಲಂಬಂ॥

(ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರ)

೮ನೆ ಕಥೆ
ನೀರಿನವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು

ಪ್ರಕಟಿಸಿ ತೋರಿದಿ ಮುಕುತಿಯ ಬೇಡಿದ।
ಭಕತನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಿಖಿಲ ಜನರಿಗೆ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

(ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲ್ ದುರ್ಗವೆಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಯರ ಮಠವೂ ಇದೆ. ಅದೇ ಊರ ವೆಂಕಟಭಟ್ಟನೆಂಬ ನೀರಿನವನೊಬ್ಬನು ರಾಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರ ಸಂಗಡಲೇ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಯರು ಆತನ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಸುಖಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ:– ವೆಂಕಣ್ಣಾ ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕೂ? ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನಿಷ್ಟು ಸೇವಿಸುತ್ತೀ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು:– ಸ್ವಾಮಿ! ಗುರುಗಳೇ! ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದರ ಆಶೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮುಕ್ತಿ. ದಯಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.ರಾಯರು ನಕ್ಕರು. ಎಲಾ ನೀರಿನವನಾ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಯಿತೇನೋ? ಮುಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ? ಅದೊಂದು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲವಲ್ಲ, ಹೊಲ ಮನೆಯಲ್ಲ.

ಪಾಪ ಕೋಪವ ಬಿಡಬೇಕು। ಸದಾ॥
ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು॥
ತಾಪಕಂಜದೆ ಇರಬೇಕು। ಭವ।
ಕೂಪ ದಾಟಿಸುವ ಗುರುವ ನಂಬಬೇಕು॥
ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಹೋದೆ ಮುಕ್ತಿ॥ (ಪುರಂದರದಾಸರು)

ಎಂಬಂತೆ ಅದರ ಸಾಧನವು ಬಹು ಕಠಿಣವಾದದ್ದು. ಯಾವ ಸಾಧನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ

ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಳತಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಎದುರು ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಕಳೆಯಿತು. ರಾಯರು ಚಿತ್ರಕಲ್ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಆಷಾಢ ಮಾಸ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡತಕ್ಕ ಸಮಯ. ರಾಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವೆವು. ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳು' ವೆಂಕಣ್ಣನು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ರಾಯರು ಮತ್ತೂ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿ, ಛೀ ಹಾಕಿದರು. ಮುಂದೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಹೋದವು. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಬದಲು ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನೀನು ಇಂದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆಯಾ? ಎಂದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅತೀವ ಆನಂದದಿಂದ:– ಸ್ವಾಮೀ! ಈಗಲೇ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನೆಂದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಇವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನೇ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು:– ಹಾಗಾದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು; ನಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಚಿತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ಆಶೆಯು ಇಲ್ಲ. ಯಾತರ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತತ್ಕ್ಷಣ ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದನು. ಇನ್ನೇನು? ಅಗ್ನಿದೇವನು ತನ್ನ ಕ್ರೂರವಾದ ಏಳು ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಚಾಚಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸವರ ಹತ್ತಿದನು. ಆಗಲೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೋಕ್ಷ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಈಗಲೇ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದರು. ಏನಾದರೇನು? ಆತನು ತನ್ನ ಮುಂಚಿನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚಾ–ಚೂ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತಥಾಸ್ತು ಅಂದರು.†

† ರಾಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟೇ ಹೇಗೆಂಬುದಾಗಿ ವಾಚಕರು ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಆದರೆ........

"ವಿಷ್ಣುರ್ಹಿದಾತಾ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ವಾಯುಶ್ಚ ತದನುಜ್ಞಯಾ॥

ಎಂಬಂತೆ– ವಾಯುದೇವರಿಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು. ಅದರಿಂದ ವಾಯ್ವಂಶರಾದ ರಾಯರಿಗೂ ಈ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಇನ್ನೂ ರಾಯರು ವಾಯ್ವಂಶರೆಂಬುದು ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪೋ: ಪುತ್ರ": ಪ್ರಲ್ಹಾದೋ ಭಗವತ್ಪರ:॥

ವಾಯುನಾಚ ಸಮಾವಿಷ್ಟ: ಮಹಾಬಲ ಸದುನ್ವಿತ:॥

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠ್ಠಲ ದಾಸರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ...

– ಪವನಾಂಶರಿವರು ಕವಲಿಲ್ಲ ಖ್ಯಾತರಾಗಿ। ಆವನಿಯ ಸುರರಿಂದರ್ಚನೆ ಗೊಂಬುವರು॥ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂಡಲೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ವಿಮಾನವು ಬಂತು. ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಅವನನ್ನು ಚಿತೆಯಿಂದೆಳೆದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ:– ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದನು. ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಟೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು:–ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬನ್ನಿರೆನಲು, ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಒಂದಾದರೂ ಅಸ್ಥಿ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಗುರುಗಳ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಯು ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ನೋಡಿದಿರಾ, ನೀರಿನವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು! ಆತನು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಇಂದಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ದೇಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅಗಾಧವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದನೇತಕ್ಕೇ? ' ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾಯ ಭಯ ....' ಎಂಬಂತೆ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಕೇವಲ ಪಶುಗಳಂತೆ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಆತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿರುವುದು. ಇಂಥಾ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾದ ದಾರಿಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ಋಷಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

'' ಮಹತ್ಸೇವಾಂ ದ್ವಾರಮಾಹುರ್ವಿಮುಕ್ತೇ ಸ್ತಮೋದ್ವಾರಂ। ಯೋಷಿತಾಂ ಸಂಗಿ ಸಂಗಂ''॥ (ಭಾಗವತ.)

ಆದ್ದರಿಂದ– ಮಹಾತ್ಮರಾದವರ, ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗೋಣ! ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಪುನೀತರಾಗೋಣ!

ಶ್ರೀಭೂಮ್ಯಬ್ಜ ಭವಾರ್ಚಿತಂ ಯದುಪತೇ: ಪಾದಾಂಬುಜಂಪಾವನಂ।
ಭಕ್ತಾನಂದ ಮತಿಪ್ರದಂ ಭವನುತಂ ಭಕ್ತಿಪ್ರದಂ ಮುಕ್ತಿದಂ॥

ಚಿತ್ತೇನೋಷಸಿ ಸಂತತಂ ಕೃತ ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿ: ಸ್ಮರಂ।
ಸ್ತುಷ್ಟೋಮೇಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿರಾಡ್ವಿದ್ಯಾದಲಂ ಮಂಗಲಂ॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಷ್ಟಕ)

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸುವ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಂದಿರುತ್ತಾರೆ:–

ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮ ತೀರಬಂದುದನು ನೋಡಿ।
ಬಂದಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಚಾರಿಸಿ ॥ ಸುವ್ವಿ॥
ಇಂದೀರೇಶನ ಕಾರುಣ್ಯಬಲದಿಂದೆ ಜನನೋಡೆ।
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಸುಲೋಕವನಿತ್ತರು ॥ ಸುವ್ವಿ॥
ಸುವ್ವಿ ಸುವ್ವಾಲೆ। ಸುವ್ವಿ ಸಾಧ್ವಿಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಪಾಡಿ॥ ಸುವ್ವಿ॥

ಇದಲ್ಲದೆ ಮಂಚಾಲಿಯ ದಾಸಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ:–

ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ ಬಂದನೋರ್ವನು।
ಭಕತನಾನೆಂದೆನುತ ಭೂಸುರ।
ನಿಖಿಲ ಜನ ನೋಡುತಿರೆ ಬೇಡಿದ ಮುಕುತಿ ಕೊಡು ಎಂದು॥
ಸಕಲ ಜನರಿಗೆ ಭಕತನ್ಯೋಗ್ಯತೆ।
ಪ್ರಕಟಿಸುತ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಆತಗೆ।
ಮುಕುತಿ ನೀಡಿದ ಮಹ ಮಹಿಮ ಸಕಲೇಷ್ಟಪ್ರದಾಯಕನು॥

ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

೫ನೇ ಕಥೆ

ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು

ಹುತವಹ ಗಿಣಿಸಿದ ರುತನ ಮಾಲಿಕೆಯ। ಕ್ಷಿತಿಪಗೆ ತಂದಿತ್ತ ತುಳ ಮಹಿಮನೆ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರ ಖ್ಯಾತಿಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿ ಅನೇಕರು ಇವರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಒಮ್ಮೆ ವಿಜಾಪುರದ ಬಾದಶಹನು ಇವರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಹೋದನು. ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಗೂ ಕಡೆಯೇ ಸರಿ. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟರು!ಮಹಾತ್ಮರ ಕೃತಿಗಳು ಮಹಾತ್ಮರಿಗೇ ತಿಳಿಯುವವಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥ ಪಾಮರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವೇ? ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೆನಿಸಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ರತ್ನದುಂಗುರವೊಂದನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಆತನು ಅದನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡಿದು ನೋಡಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಟಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ! ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಯಿತೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಮರನೆ ಮರುಗಿದರು. ಬರುಬರುತ್ತ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾ ಕೇಳು–ನೀ ಕೇಳು ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾದಶಹನ ಕಿವಿಗೂ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಮುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದನು. ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲ? ಎಂದು ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊದಲಿನ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಈ ಚಿತ್ತಚಾಂಚಲ್ಯ ದೋಷವೇ ಲೌಕಿಕರನ್ನು ಕೆಡಿಸುವದಲ್ಲವೇ? ಲೌಕಿಕರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ

ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಫಲವಾದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ದೇವರನ್ನಿಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತು ಬೇರೆ. " ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೆ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ।" ಎಂಬ ಭಗವದುಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ದಾಸರು ದೇವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಅಂದಿರುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿರಿ:–

ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯ ಕೇಳೊ ಎಷ್ಟು ನಾ ನುತಿಸಲು। ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಿ
ಎನ್ನ ಕಡೆಯ ನೋಡಲು ವಲ್ಲಿ। ಅಷ್ಟ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂಬ ಎಷ್ಟು
ಮದವೋ ನಿನಗೆ। ಘಟ್ಯಾಗಿ ನೀನಲ್ಲದನ್ಯರಿಲ್ಲವೆಂದರೆ। ಸೊಟ್ಟ
ತಿರುಹಿ ಮೊಗ ಅಟ್ಟವೇರುತಲಿದೆ। ಎಷ್ಟಿಲ್ಲಾವೆಂದು ಎನ್ನ ಬಿಟ್ಟರಂಜು
ವನ್ನಲ್ಲಾ। ಘಟ್ಟ ಭಕುತಿಪಾಶದಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಎನ್ನುದರದೊಳಟ್ಟುಕೊಂ
ಬುವೆನೊ ಜಿಷ್ಣು ಸಖನೆ ಕೃಷ್ಣ.

(ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

ಇಂತಹ ದೃಢಚಿತ್ತರಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನು ಇದೇ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತೋ ಈಗ ಅಷ್ಟು ಅವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವು ಅವನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನು ವಿನಯವುಳ್ಳವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ:– " ಸ್ವಾಮೀ! ಈ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ರತ್ನಾಹಾರದಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಕಾರಣ ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡೋಣಾಗಬೇಕು." ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಹನ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆತನ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಈತನು ಹಾರವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರದೆ, ನಾವು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ನೆವವನ್ನು ಹೂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬರಲಿಲ್ಲ. ನಗೆಯು ಬಂದಿತು. ಲೌಕಿಕರ ಮಾತು ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಅದರಿಂದ ಅವರು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ

ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಆತನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು; ಬಾದಶಹನು ನೋಡಿದನು. ಮಾಲಿಕೆಯು ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕುಂದಿಲ್ಲ. ಮಾಸಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಮೊದಲಿನಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ತೇಜವುಂಟಾಗಿದೆ. ಬಾದಶಹನೀಗ ಇದ್ದವನೂ ಅಲ್ಲ; ಸತ್ತವನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಭಯಂಕರ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ: ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಕಡೆಗೆ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ಜನರಂತೂ ಗುರು ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಬಾದಶಹನನ್ನು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಆತನ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪುನಃ ಆ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಬಾದಶಹನಾಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಆನಂದಿತನಾದನು. ಗುರ್ವಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಮಹನೀಯರಾದರು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೋ ತಿಳಿಯದು.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷರು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸವನ್ನೇ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟರಂತೆ!

ಹೆಳವನಕಟ್ಟ ಗಿರಿಯಮ್ಮನೆಂಬ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಒಮ್ಮೆ ಉರವಲು ಇಲ್ಲದಾಗ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನೇ ಒಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳಂತೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹರಿಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಧುಗಳೊಬ್ಬರು ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿರುವರು:–

ಅರಿಗಳೇ ಸಖರಕ್ಕು ಅತಿವಿಷಾಮೃತವಕ್ಕು।
ಉರಗ ಪೂಮಾಲೆಕ್ಕು ಉರಿ ತಣ್ಣಿನಕ್ಕು॥
ಶರಧಿ ಗೋಷ್ಪದವಕ್ಕು ಶರಘಾತ ಬೆಂಡಕ್ಕು।
ನರಹರಿಯ ನಾಮಗಳ ನಂಬಿ ಪಠಿಪರ್ಗೆ॥

(ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು)

❁❁❁❁❁❁

೩ನೇ ಕಥೆ

ಒನಿಕೆಯು ಚಿಗಿತು ಮಾವಿನ ಗಿಡವಾಗಿದ್ದು.

ಕ್ಷಿಪದಿ ತೋರಿದಿವಿಪ್ರರ ಮಹಿಮೆಯ। ಆ ಪೃಥಿವೀಶಗೆ
ಅಪ್ರತಿ ಗುರುವೇ॥ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥
(ವಿಜಯದಾಸಗುರು)

ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶಿರಸಂಗಿಯ ದೇಸಾಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳದ ವಾಚಕರು ವಿರಳ. ಇವರು ಲಿಂಗವಂತರು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅರಸು ಮನೆತನಗಳೂ ಇದ್ದವು; ಆದರೆ ಈಗಿನಂಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರವೆಂಬ ಶೂಷ್ಕವಾದವು ಮಾತ್ರ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಐಕ್ಯಭಾವದಿಂದಲೂ ಇದ್ದರು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಇತರರಿಗೂ ದೊರೆತ ಅನೇಕ ಇನಾಮು-ಭೂಮಿ ಮನೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಶಿರಸಂಗಿಯ ದೇಸಾಯರಾದರೂ ತಮ್ಮ ದೇಸಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ದೇಸಗತಿಯು ನಾಶವಾಗಿ ಇದರ ಉತ್ಪನ್ನವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾಯತ ಫಂಡಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಇನಾಮುಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಧ್ವಜವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಹೊಲ-ಮನೆ, ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳು-ದುಡ್ಡು-ದುಗ್ಗಾಣಿ- ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬರುವರೇ? ಇಲ್ಲ. 'ಧರ್ಮ ಕೃರ್ತಿ ದ್ವಯಂ ಸ್ಥಿರಂ'। ಎಂಬಂತೆ ಧರ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗಳೆರಡೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬರತಕ್ಕವು? ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೇ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ ದೇಸಾಯರು ಧನ್ಯರೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಇರಲಿ.

ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ

ಹುಟ್ಟಿತು.ಆದರೆ ಅದು ನೆರವೇರುವದೆಂತು? ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಒಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದರು. ಅದು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೇಸಗತಿಯಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಪ್ತ ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದು. ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲರ ಇನಾಮುಗಳೂ ಹೊರಟುಹೋದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇಸಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು:– '' ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹೊಗಳುತೀರಿ. ಆಂಥಾ ಗುರುಗಳಾದರೆ ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನಾಮು ಕಳಕೊಳ್ಳುವಿರಿ.'' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ– ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಇಷ್ಟು ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವದೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಾಯರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿರಾಧಾರಿಗಳಾಗುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬಂತು. ಒಳ್ಳೇದು. ದೇವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಲೆಂದು ದೇಸಾಯರ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು. ದೇಸಾಯರು ಶ್ರೀಗಳ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ:– ಸ್ವಾಮೀ! ತಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬಾಶೆಯಿಂದ ಇಗೋ ಈ ಒನಿಕೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ಚಿಗಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಸುಕೊಂಡ ಭೂಮಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಕೊಡುವದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರಿಗೂ ತಮಗೂ ಭೂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು:– ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ, ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ, ದಿನಾಲು ದೇವತಾರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಆ ಒನಿಕೆಗೆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋದರು. ತುಸು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಥಾ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಒನಿಕೆಯು ಚಿಗಿರಿ ಮಾವಿನ ಗಿಡವಾಯಿತು.† ಆಹಾ! ರಾಯರ

---

†ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಗಯಾಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ್ಗ ಇದೇ ರೀತಿ ಬರಡು ಮರವನ್ನು ಚಿಗಿಸಿ ತೋರಿಸಲು– ಗಯಾವಾಡರೆಲ್ಲರೂ ಇವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ– ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಸಹ ತಕ್ಕೊಂಡರಂತೆ.

ಮಹಿಮೆಯಿನ್ನೆಷ್ಟೋ! ಅದನ್ನು ಸಹಸ್ರಾಂಶ- ಲಕ್ಷಾಂಶವನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರಾರು? ದೇಸಾಯರು ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತು.ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಉಂಟೆ? ಇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳೇ ಹೊರತು ನರಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ.ಇಂಥವರನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಹೋದದ್ದು ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ತಪ್ಪು. ಅಯ್ಯೋ! ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನೆಂಬುದಾಗಿ ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲಪಟ್ಟು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ರಾಯರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವತ್ತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ರಾಯರು ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಹಲವು ಉಪದೇಶದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ವಿಖ್ಯಾತ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರ ವ್ರತಿಸುತಭವತಾ ಸಾಧುಗೀತೇಸುತರ್ಕೆ।
ಸದ್ಯ- ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಹೃದ್ಯೈಮುನಿಮಣಿರಚಿತೇ ತಾಂಡವೇಯೋಜಿತಾರ್ಥೇ॥
ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತ: ಪ್ರಕಾಶ: ಸಮಜನಿಭುವನೇಹಂತ ಚಿಂತಾಮಣಿಸ್ತ್ವಂ।
ಬ್ರೂಹಿಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ವ್ರತಿವಿಬುಧಮಣಿಕಸ್ತ್ವದನ್ಯೋವದಾನ್ಯ:॥
(ಗುರುಗುಣಸ್ತವ)

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೂಜ್ಯತೆಯು ದೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಗಾಧವಾದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು.

ಸುಳ್ಳಲ್ಲ

‘ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಾತಿಶಯಂ ಮಹಾಂತರೊಳಗಾಧಂತೀರ್ಥಮಹಾತ್ಮ್ಯವೋಲ್॥

ಎಂದು ಕವಿಯು ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

೭ನೇ ಕಥೆ

ಗರ್ವಭಂಗ

ಕನಲಿಜನಪನ ಅನುನಯದಲಿ ನಿ।
ನ್ನುಣುಗನ ಮಾಡಿದಿ ಘನತರಚರಿತಾ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರ॥ (ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ಎಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಇದಾದರೂ ಮೊದಲು ಲಿಂಗಾಯತರ ದೇಸಗತಿಯ ಗ್ರಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಯರು ಒಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಗುರುಗಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ಒಳ್ಳೇ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಯಜಮಾನರಾದ ದೇಸಾಯರು ಅದೇಕೋ ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸುಗೊಂಡಂತೆ ನಟಿಸಿ ಕರೆತರುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಪಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ತಡೆ ಹಾಕಿದರು. ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರವಾದವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತೆಂದು ವಾಚಕರು ತರ್ಕಿಸಬಾರದು. ಈಗೀಗ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರುವದೇ ಹೊರತು ಮೊದಲು ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಭಯರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು; ಅದರೆ ದೇಸಾಯರು ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ರಾಯರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಈ ಆಟ ಹೂಡಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ಇಲ್ಲ.

ಯಾವಾಗ ಯಜಮಾನನ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೋ ಆಗಲೇ ಕರತರಲು ಸಿದ್ಧರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಯಾರೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಕೆಲ ಕೆಲವರು ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದರು; ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು; ಪಾಪ ಪುಣ್ಯದ ಭಯವನ್ನೂ ಹಾಕಿದರು.

ಏನಾದರೇನು? ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದ ಕೊಡದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಣಿಸಿದಂತೆ –ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಸುರಿದಂತೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ. ನಿಜವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ನಿದ್ದೆಯ ವೇಷ ಹಾಕಿದವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು? ಆಗ ಅವರು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಆನೆ ನೀರಾಟದಲ್ಲಿ ಮೀನಕಂಡಂಜುವದೆ।
ಹೀನ ಮನದವರ ಬಿರುನುಡಿಗೆ ತತ್ವದ।
ಜ್ಞಾನಿಯಂಜುವನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ॥

ಎಂಬಂತೆ– ಯೋಗಸಾಧನಮಹಿಮಾವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಗುರುಗಳು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬೆದರಬಹುದೇ? ಅವರು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು:– ಆಗಲಿ ಯಜಮಾನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ ಆಗಲೇ ಊರಲ್ಲಿ ಬರೋಣವಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಊರ ಹೊರಗೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆವು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ನಾಡೇನು? ಕಾಡೇನು? ಆದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗದ ಹೊರತು, ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ನುಡಿದರು. ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಕೌತುಕವಾಯಿತು. ಇದೇನು? ಊರಲ್ಲಿ ಬರದ ಹೊರತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಗುರುಗಳ ಹಟ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೌರವನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ಆಗ್ರಹ; ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಾದರೂ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮುರಿಯಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಇನ್ನೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನ– ದ್ರೌಪತಿಯರ ಬಿನ್ನಹ. ಇಂಥಾ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ಅಲೌಕಿಕ ಮುತ್ಸದ್ದಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಂದ ತಾನೇ ಈ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಆತನಂತೇ ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು. ತದ್ವತ್ ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಗಳವರಿರುವರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಕೌತುಕ ನಡೆಯುವುದೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೀಗೆಂದು ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುಜು ಗುಜು ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತ್ಪುರುಷಾಭಿಮಾನಿ. ಆತನು ಅವರ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ತಡೆಯಲಾರ. ಭಯಕೃತ್ ಭಯನಾಶನನೆಂದು ಆತನ ಬಿರುದು.

'ಆಲೆ ಗೈವನು ತನ್ನವರಿಗನು। ಕೂಲವಾಗಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕಾಲದಿ।

ಎಂಬಂತೆ- ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಅಗಾಧ ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾಳಿಯಾನು? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾನು? ಭಕ್ತರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಾರವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಇಂಥಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದು ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು? ಒಂದೆರಡು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಿತ್ತೂರೊಳಗಿನ ಭಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿಹೋದವು. ಸ್ವತ: ದೇಸಾಯಿರಿಗೇ ನೀರು ಸಿಗದಂತಾಯಿತು. ಜನರಂತೂ ನೀರು ನೀರೆಂದು ಒದ್ದಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಊರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸಮೀಪದ ಬಾವಿ-ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ' ನೀರು ಇದ್ದರೆ ಊರು, ನಾರಿಯಿದ್ದರೆ ಮನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೇ? ಆ ನೀರು ಇಲ್ಲದೆ ಊರು ಎಂತು ಬದುಕು ಬಹುದು? ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು ಯಲ್ಲರೂ ದೇಸಾಯರನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಬಯ್ಯಹತ್ತಿದರು, ಯಲ್ಲರೂ ಥೀ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇಸಾಯರ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಸುದ್ದಿ. ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತೆಂಬಂತೆ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಈಗ ಅರಿವು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಬಲಿದವರೊಡನೆ ಸೆಣಸಿದರೆ ಬಾಯೊಳಹ।
ಹಲ್ಲುಹೋದಂತೆ..............॥

ಎಂಬ ಕವಿಭಾಷಿತದ ಜ್ಞಾನವಾಯಿತು. ಸತ್ಪುರುಷಾಪಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಊರೊಳಗಿನ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲಂತೂ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿಹೋಯಿತು. ಯಾರಿಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಹೋದವರೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು

ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಊರೊಳಗಿನ ಜಲಾಶಯಗಳೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕ ಹತ್ತಿದವು. ಜನರು ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದರು. ಯಾರೊಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕೊಂಡಾಟ ಹೊಗಳಿಕೆ.

ಹರೌ ರುಷ್ಟೆ ಗುರುಸ್ತ್ರಾತಾ ಗುರೌ ರುಷ್ಟೆ ನ ಕಶ್ಚನ।
ಗುರೌ ತುಷ್ಟೆ ಹರಿಸ್ತುಷ್ಟೋ ಗುರುದ್ವಾರಾ ವಿಮುಕ್ತಿದಃ।
ಗುರುಪ್ರಸಾದೋ ಬಲವಾನ್ ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಛ್ರೀಹರೇರಪಿ।
ಅನುಪಾಸಿತೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಯೇನ ಮುಕ್ತಿದಃ॥

(ಶ್ರೀಹರಯು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ರುಷ್ಟನಾದರೂ ಗುರುವು ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು; ಗುರುವು ಸಿಟ್ಟಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರನು. ಗುರುವು ತುಷ್ಟನಾದರೆ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಅತ ಏವ ಗುರುದ್ವಾರದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಗುರುಪ್ರಸಾದವು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯೂ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಲವಾದದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಗುರುವು ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವನು)

ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ

ದೇಸಾಯುರು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ತಾವೇ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಕರತಂದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಭಾವನೆ– ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಅಂತೆಯೇ ಗುರುಶ್ರೀಶವಿಠ್ಠಲದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ:–

" ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ಸ್ಮರಿಸೆ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರಾ ಮನೋ। ಭೀಷ್ಟೆಗಳ ಪೂರೈಪರೋ। ಅಷ್ಟ ಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಜನಂಗ ಶ್ರೀ। ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ಯವ ತೋರ್ಪರೋ॥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಿ ನೋಡಲನೇಕ ಜನ್ಮದ ಪಾಪ। ಬಿಟ್ಟು ಪೋಪವು ಕ್ಷಣದಲಿ। ಎಷ್ಟು ಹೇಳಲಿ ಇವರ ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾತ್ಮೆಯನು। ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದೊರೆಯದಿವರ ಸೇವಾ॥"

೮ನೇ ಕಥೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು

ವಿಪಿನದಿ ಚಂಡಾತಪದಿ ಬೆಂದ ಕಾ। ಶ್ಯಪಿಸುರರನುಳುಹಿದ ಕೃಪಣ ಜನಾಪ್ತಾ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಒಂದಾನೊಂದು ವಸಂತಮಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೊರಟದ್ದು. ಇದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಕಡೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಂದು ವಿಜಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಪೋಂ ಪೋಂ ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಓಡಾಡುವ ಮೋಟಾರುಕಾರುಗಳಾಗಲಿ- ಧೂಮ, ಶಕಟಗಳಾಗಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಕಾಲುನಡೆಗೆಯಿಂದಲೇ ಜನಸಮ್ಮರ್ದವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸೇರಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಜನರು ಈಗಿನವರ ಹಾಗೆ ಕೇವಲ ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ- ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.ಮತ್ತು ಈಗಿನಂತೆ ಧರ್ಮಲಂಡರಾಗಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡುಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೇಸಿಕೆ ಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದೊಂದು ಕಾಲದ ಮಾತಾಗಿಹೋಯಿತು. ಅಸ್ತು.

ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವು ನಾಲ್ಕೆಂಟು ದಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇನು ಬೇಕು?

' ಬಂದ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮಿಷ್ಟ ಭೋಜನದಿಂದ ತುಷ್ಟರು ನಾವು'

ಎಂಬಂತೆ- ಮನದಣಿಯಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದ ಊಟ, ಕೈತುಂಬ ದಕ್ಷಿಣೆ

ಅದಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ವಿಜಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಸುಮಾರು ತುಸು ದಾರಿ ಬಂದಿರಬಹುದು ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಯಿತು ಮೊದಲೇ ವಸಂತಮಾಸ. ಅದರೊಳಗೆ ಬೈಲುಸೀಮೆಯ ದಾರಿ. ನೀರಿಲ್ಲ, ನೆರಳಿಲ್ಲ , ಕೇಳುವುದೇನು?

' ನೀರು ಸನಿಹದಲಿಲ್ಲ ಊರೊಂದು ಗಾವುದವು।
ಸೇರಿ ನಿಲ್ಲುವರೇ ನೆರಳಿಲ್ಲ।
ದಾರಿಬೇಡೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ॥
ಎಂಬಂತಾಯಿತು.

ಬರಬರುತ್ತ ಆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಡೆಯದಾದರು. ಗಂಟಲೊಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಗುಬ್ಬಿ ಕುಡಿದೇನೆಂದರೂ ನೀರಿಲ್ಲದಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನೀರು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು? ಸಮೀಪದಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಸಿಗುವ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ, ಇವರಾದರೋ ನೀರು ಸಿಕ್ಕದೆ ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಡದಾದರು. ಬಹಳ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಟ್ಟಿತು. ಮಾಡುತ್ತಾರೇನು? ಎಲ್ಲರೂ ರಣ-ರಣ ಹೊಡೆಯುವಂಥ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನು ಅವರ ಸುದೈವವೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯವೃಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಡಬೇಕೇ? ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದರು. ತಮಗೆ ಬಂದ ಆಪತ್ತನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿತು. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ದಂಡಕಾಷ್ಟದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದರು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಭಿಡೆಯು ಇನ್ನೆಷ್ಟಿರುವುದೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅಂಥಾ ನಿರ್ಜಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರು ಹೊರಟಿತು. ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು– ಇವರು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ದೇವರೇ ಎಂದಂದುಕೊಂಡು ಮನದಣಿಯಾಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದರು; ಮತ್ತು

ಸದ್ದಯಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಷಯದಿ। ಹೊದ್ದದಿಹ ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯಸು।
ಬುದ್ಧಿವಾಕ್ಪಟವ ಮುಖಾಂಕಿತ ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ॥
ಸಿದ್ಧಿ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹದಿಪ್ರ। ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು।
ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗಿಲ್ಲ ಸುಮನೋರ್ವಾ॥

(ಮನೋಹರ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು)

ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಯರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟರು.

ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತೆಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರವರು ದಂಡಕಾಷ್ಟದಿಂದಲೇ ತೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೋಸ್ಕರ ಒಂದು ತೀರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರಂತೆ. ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವರು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಗಳು–ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತ್ಯರ್ಥ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

" ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೆನೆದು। ಪಾವಕಗೆ ಪ್ರಾತರಾಹುತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು। ಭಾವಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪುರಾಣಗಳ ಕೇಳಿ। ಹೂವು ಶ್ರೀ ತುಲಸಿ ವನಗಳ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡಿ॥

ದಿನಗಳನು ಕಳೆದ ಜನರೇ ಸುಜನರು। ವನಜನಾಭನ ದಾಸರ ಸಮಾಗಮದಿಂದ॥"

ಇದರಂತೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಯರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಚಕ್ಕಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯೊಬಳಿಗೆ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಸೂತಿ ಆಯಿತು. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ–ನೆರಳಿಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೀರು ನೆರಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರಂತೆ.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು

"ಮಳಲ ಮಾರ್ಗದೊಳು ಲಲನೆ ಪ್ರಸೂತಿಸೆ। ಪುಳಿನ ಕಮಲ
ದೊಳು ತೋರಿದಿ ಜಲವ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೬ನೇ ಕಥೆ

ಸೀಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದು

ಚೂತಫಲರಸದಿ ಪೋತಮುಳಗೆ ಮೃತಿ। ಭೀತಿಬಿಡಿಸಿದ ಅನಾಥ
ರಕ್ಷಕಾ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಈಗಿನ ಗದಗ ತಾಲೂಕ ಕಿರಟಗೇರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೇಶಮುಖ ರಘುನಾಥ ರಾಯನೆಂಬುವನು ಇವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆತನಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ್ದೊಂದು ಗಂಡುಮಗು ಮಾತ್ರವಿತ್ತು. ಇದನ್ನೂ ಬಹು ದಿವಸಕ್ಕೆ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂತೋಷಸಾಗರವು ಇನ್ನೂ ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಚಲೋ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟನು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ-ಸುವಾಸಿನಿಯರೂ ಕೂಡಿದ್ದರು. ಪೂಜೆಯು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸಾವಕಾಶ ಭೋಜನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ- ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು. ಅರ್ಧ ಮರ್ಧ ಊಟವೂ ಆಗಿದೆ. ಶೀಕರಣಿಯನ್ನು ಬಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಶೀಕರಣಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಹತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಘುನಾಥರಾಯನು ತಾನೂ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶೀಕರಣಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ತಳದಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಟಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು. ಮೂರುವರ್ಷದ್ದೊಂದು ಮುತ್ತಿನಂಥ ಗಂಡು ಮಗು . ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರಳು ಸತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎದೆಗೆ ಗುಂಡುಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂಸನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡವನೇ ಗದ್ದಲ ಮಾಡದಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

ಈಗೊಂದು ತಾಸಿನ ಹಿಂದೆ ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ತಾನು ಈಗಾಗಲೇ ದು:ಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಬಿಗಿದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅವನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟುಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ದು:ಖವನ್ನು ತಾನೇ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಬಡಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಇದಾವದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಊಟವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂತು. ದೇಶಮುಖನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಗಂಡನು ಕುಳಿತ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಳು. ಗಂಡನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ದು:ಖಾಶ್ರುಗಳ ಕೋಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸತ್ತ ಮಗುವೊಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಡಬಡಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದಳು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಇನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಡಕೊಂಡಿದ್ದ ದು:ಖವು ಹೆಂಡತಿಯ ದು:ಖಕ್ಕೆ ಸಂಗಮವಾದ ಕೂಡಲೆ ಕೋಡಿಯೊಡೆದ ಕೆರೆಯಂತೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅದು ತೀವ್ರವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯಹತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲೆ ಜನಸಮ್ಮರ್ದವು ಕೂಡಿತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರುತುಂಬಿದವು ಕಂಠಗಳು ಬಿಗಿದು ಹೋದವು.ಯಾರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ ಮಾತು ಹೊರಡದಂತಾಯಿತು. ಅತ್ತ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ.ಬರುಬರುತ್ತ ಒಳಗೆ ಅಳುವ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ಆನಂದದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಅಂಥಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೆರಡು ಹನಿ ನೀರು ಉದುರಿದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೂ ಭೋರೆಂದು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು. ಮನೆಯಲ್ಲವೂ ಶೋಕಾಕುಲವಾಯಿತು. ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು:– ‘ ಒಳ್ಳೇದು ಮಗುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರ್ರಿ ನೋಡೋಣ' ವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವರಾರು? ಕಡೆಗೆ ತಂದೆಯೇ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ದು:ಖವನ್ನು ಹತ್ತೊತ್ತಿ ಕೂಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಜನರು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಮಗುವಿನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಗುವಿನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖವು ತುಸವಾದರೂ ಕಂದಿಲ್ಲ. ಕುಂದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿ ಮಲಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಂಗಾರದ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಉಡುದಾರವೂ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಬಂಗಾರದ ಖಡೆಗಳೂ ಕಾಲಲ್ಲಿಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿವೆ.ಗೆಜ್ಜೆ ಹಚ್ಚಿದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಜುಲುಪೆಗಳೂ ಜೋತಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂಥಾ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪುನಃ ಅಶ್ರುಪೂರಿತವಾದವು. ಅಯ್ಯೋ! ಮನ್ಮಥನಂಥ ಮಗುವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾಯಿ–ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಛೀ ವಿಧಾತಾ! ತಪ್ಪು. ''ಜಡಜಜಂಗೆ ವಿವೇಕಮದೆಲ್ಲಿ ಬಂದುದೋ'' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದೇ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು. ನೀನು ಜಡಜಜನಾದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ತುಸುವಾದರೂ ತಿಳಿಯುಲಾರೆ. ಇಂಥಾ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ ಕಂಡೆಯಾ! ಇನ್ನಾದರೂ ಹಣೆಯಬರಹವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಚ್ಚರ ಪಡು, ಎಂಬೀ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟವು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೂ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮಗುವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತಂತೆ ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ ಎಂದು ಒದರುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿತು. ಆಹಹಾ! ಆಗಿನ ಆನಂದದ ಕಲಕಲವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ತಾಯಿಯಂತೂ ಓಡಿಬಂದು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ''ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದಾ! ಅರಗಿಳಿಯೇ! ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದೆಯಾ" ಇಕೋ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಾತರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸು. ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ಇದು ನನ್ನ ಮಗುವಲ್ಲ, ತಮ್ಮದೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಅವರ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಹತ್ತಿದಳು. ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ರಘುನಾಥರಾಯನು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಎಂಟಾನೆಂಟು ದಿವಸ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ನಡಿಸಿದನು.

ಸಾಧುಗಳ ಮಹಿಮೆಯು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಅಶ್ವಪತಿಯು (10ವರ್ಷದವನು) ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಹನುಮಂತದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಕನಕದಾಸನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಸಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಒತ್ತೀ ಇಟ್ಟು ತನ್ನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ರಾಮದಾಸರೆಂಬವರು ಸತ್ತ ಆಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದರು.

ಒಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷರು ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಡೆಯನ್ನೇ ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ:

ಪುರಂದರದಾಸರು ವೈಶ್ಯ ಮಾದಮ್ಮನಾ। ವರಕುಮಾರಕನ ಬದುಕಿ
ಸಿದರು ಗುರುಗಡಾ। ವ್ಯಾಸ ಮುನಿರಾಯರು ಭೂಪತಿಗೆ ಬಂದ।
ದುಸ್ತರವಾದ ಕುಹಯೋಗವ ಬಿಡಿಸಿದರು ಗಡಾ।
ಶಿರಿನಾರಾಯಣಯೋಗಿ(ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು) ವ್ಯಾಸಮುನಿಗೆ ಬಂದ।
ಉರಗಬಾಧೆಯಕಳೆದು ಪಾಲಿಸಿದರು ಗಡಾ।
ಹರಿಯೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಶರಣರು ಇಂಥ
ಚರಿತೆ ಮಾಡಿಪ್ಪರು............... ಹರಿ ಶರಣರ್ಗೆ ಇದಿರುಂಟೆ॥

(ವಿಜಯದಾಸರು)

ಎಂಬುದಾಗಿ ದಾಸರು ಒಕ್ಕಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

❁❁❁❁❁❁

೧೦ನೆಯ ಕಥೆ
ಸೆಟ್ಯಾನು ಗುರಪಾದನಾದದ್ದು

ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗುವೊಂದನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯು ಹಾ ಹಾ ಅನ್ನುವುದರೊಳಗೆ ಊರಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅನೇಕರು ಅಲ್ಲಗೆಳೆದರು. ಜನನ-ಮರಣಗಳೆರಡೂ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವು. ಎಂಥ ಮಾನವನಿಗೂ ಇವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾರುವರ ಗುರುವೊಬ್ಬನು ಸತ್ತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನಂತೆ. ಇದು ಸುಮ್ಮನೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕತಕ್ಕ ಮಾತು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಹೊತ್ತೇ ಆತನನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. ನಡೆಯಿರಿ. ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಹುಂಬ ತರುಣರು ಹುರಿದುಂಬಿದರು. ಬಹು ಜನರು ಇವರ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ:- ಆ ಗುರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರು ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು. ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ತಿಳಿಯದೆ ಬಡ ಬಡಿಸಬೇಡಿರಿ. ಕೆಟ್ಟೀರಿ. ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ಎಂದು ಬುದ್ದಿಹೇಳಿದರು; ಆದರೆ ಇವರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ತರುಣರು ತಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯದ ಮದದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಡದೇಬಿಟ್ಟರು. ಹೋದವರೇ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಕೂಲಿಕಾರನ ಮಗನಾದ 'ಸೆಟ್ಯಾ' ಎಂಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೆಣದ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈವಾಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಸೆಟ್ಯಾನು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕೆಲವರು ಹತ್ತರ ಕುಳಿತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು.ಅಂತೂ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಹೆಣವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಆಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಹಲವರು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ:- ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನನ್ನಿಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು,

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲವೂ ಕಪಟಾಚರಣೆ ಮೋಸಕೃತ್ಯ. ಗುರುಗಳು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಇವರ ತಂತ್ರವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಮಾಡಬೇಕೇನು? ' ಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಲಿ, ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಗಡ ಹೊರಟರು. ಕೂಡಲೆ ಜನರು ತಂಡ-ತಂಡವಾಗಿ ನೆರೆದರು. ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಕುಸ್ತಿಯ ಕಣದಂತಾಯಿತು. ವೇಷ ಹಾಕಿದ ತರುಣರಿಗೆ ಈಗ ಮುಗುಳುನಗೆ. ಹಾರುವರ ಗುರುವಿನ ಸತ್ವವನ್ನು ಬೈಲಿಗೆಳೆಯುವೆವೆಂಬ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಇವರು ಹೂಡಿದ ಆಟವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು; – '' ಅಪ್ಪಾ ! ಮೊನ್ನೆ ನಾವು ಬದುಕಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗನ ಜೀವವು ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಆತನು ಬದುಕಿದನು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಜೀವವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಇವನು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವಾದರೂ ಏನು ಮಾಡೋಣ? ಇಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಸಗಾರರಾದ ತರುಣರು ಕೇಕೇ ಹೊಡೆದು ನಗಹತ್ತಿದರು. ಮತ್ತು ಸೆಟ್ಯಾನ ಹತ್ತರ ಬಂದು;- ಏಳಲೇ ಸೆಟ್ಯಾ, ಗುರುಗಳ ಸತ್ಯವು ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಇನ್ಯಾಕೆ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಏಳು? ಎಂದು ನಗು ಮಾತನಾಡಿದರು; ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದರು; ಗರ್ಜಿಸಿದರು' ಏನಾದರೇನು" ಸೆಟ್ಯಾನು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಹಾ! ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರ ವಾಣಿಯು ವೇದವಾಣಿಯೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಭಕ್ತರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನದೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಸತ್ಯ ವಿಧಾತುಂ ನಿಜಭೃತ್ಯ ಭಾಷಿತಂ।
ವ್ಯಾಪ್ತಿಂಚ ಭೂತೇಷ್ವಖಿಲೇಷು ಚಾತ್ಮನಃ॥
ಅದೃಶ್ಯತಾತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮುದ್ವಹನ್।
ಸ್ತಂಭೇ ಸಭಾಯಾಂ ನ ಮೃಗಂ ನ ಮಾನುಷಂ॥

(ಭಾಗವತ)

ತನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ನುಡಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮೃಗವೂ ಅಲ್ಲ– ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲದಂಥ ಅದ್ಭುತವಾದ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಭಾಸ್ತಂಭದಿಂದಲೇ ಹೊರಹೊರಟು ಬಂದನೊ, ಅದೇ ಸ್ವಾಮಿಯು ಈಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ನುಡಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ ಮಾಡದೆ ಹೋದಾನೇ? ಅದನ್ನೇ ದಿಟವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಇದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೇ?

'ಇಂದಿರಾಪತಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯುವನೋ।
ಅಂದ ವಚನವ ನಿಜಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವನೊ'॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು; ಆದರೆ ತಾರುಣ್ಯ ಭರದಲ್ಲಿದ್ದ ತರುಣರಿಗೆ ಈ ಯೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಗುರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವರು ಏಳಲೇ ಸೆಟ್ಯಾ, ಎಂದು ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಹೋದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೆಟ್ಯಾನು ಸೆಟದೇ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಏಳುವದು ತಾನೇ ಹೇಗೆ? ಆಗ ಅವರ ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೆಂದಿತು. ಮೋರೆಯು ಕಪಿಟ್ಟಿತು. ಜನರು ಈ ಮೋಸ ಕೃತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯಹತ್ತಿದರು. ಸೆಟ್ಯಾನ ತಾಯಿಯಂತೂ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಕೊಂಡು ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡುತ್ತಾ:– ಎಲೈ ನೀಚರಿರಾ! ನನ್ನ ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮುದ್ದು ಮಗನನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂದಿರುವಿರಿ. ಆತನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಲು ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸುವೆನು. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರ್ರಿ ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಇದರಿಂದಂತೂ ಇವರ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದವು. ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತೆಂಬಂತೆ ಯತಿವರರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ಮಹಾಪರಾದವಾಯಿತೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಆಗ ಹುಟ್ಟಿತು. ಯತಿಗಳ ಮುಂದಾದರೋ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ; ಸೆಟ್ಯಾನ ತಾಯಿಯು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಬಿಗುವು ಬಂತು. ದುರ್ಜನರ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಫಲ ಸಿಗುವುದೇ ಸರಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಯಾದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಳಗೆ ಒನಿಕೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ಈಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ; ಏನು ಹಡೆಯುವಳೋ ಹೇಳೋಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಋಷಿ ಅವರ

ಅಂತರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದವರಾಗಿ:– ಎಲೈ ಯಾದವರೇ! ಈಕೆ ಒನಿಕೆಯನ್ನು ಹಡೆಯುವಳು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಸಂಹಾರವಾಗುವುದು ಹೋಗಿರಿ. ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರಂತೆ.

ಈ ತರುಣರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೇ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಅಂಗಲಾಚಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಕರುಣೆ ಬಂತು. ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಯಮನ ದರ್ಭಾರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮರ್ಯಾದೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಸೆಟ್ಯಾಯೆಂಬ ಹುಡುಗನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಯಮನು ತಥಾಸ್ತು ಅಂದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅತ್ತ ಸೆಟ್ಯಾನು ಕಣ್ಣು ತಕ್ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಸೆಟ್ಯಾನ ತಾಯಿಗೂ ಜನರಿಗೂ ಆದ ಆನಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳತೀರದು. ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಲೆಳಸಿದ ತರುಣರಿಗಂತೂ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಂಕರನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಅವರು ಸೆಟ್ಯಾನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಈತನ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಾದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ಈತನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಂತ:ಕರಣದಿಂದ ' ಗುರುಪಾದ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇಡ ಹೇಳಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದರು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನನಿಂದೆಯೇ ಪಾಪಕರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಸತ್ಪುರುಷರ ನಿಂದೆಯಂತೂ ಮಹಾ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಅವರು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಇಂಥಾ ಮಹಾಮಹಿಮರನ್ನು ಕೆಣಕಿದರೆ ಪಾಮರರಾದ

ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನಾದೀತೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನೂ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಅನುಭವಿಕನಾದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ರಕ್ಕಸನು ಮನೆಯವರ ಕಂಡರೆ। ಕರ್ಕಶನು ನೆರೆಹೊರಗೆ ಸರ್ವರ।
ಸೊಕ್ಕಿ ವೆಕ್ಕಸನಾಗಿ ಗರ್ವದಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿವ॥
ಉಕ್ಕಿ ಉರಿವುತ ಉತ್ತಮರುಗಳು। ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ನೀರೆರೆವನಕಟಾ।
ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಂತೆ ಚೆಕ್ಕನೆ ಕೆಡುವನವನೆಂದಾ॥

❋❋❋❋❋❋

೧೧ನೆಯ ಕಥೆ

ದೇವತಾದರ್ಶನ

ಯತಿವರ ದೂರದಿ ಮೃತಿಗೆರ್ಯಲಾಗಸ। ಪಥದೊಳು ಕಂಡಾನುತಿ
ಸಿದ ಮಹಿಮಾ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹೇಳ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಹಾಕಿದರು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರವೇನೆಂದು ಕೇಳ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಈ ಕರಪಲ್ಲವಿಯು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಅತೀವ ಸೋಜಿಗಗೊಂಡು ಗುರುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳು ಪಾಠವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ: ಎಲೈ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮರೇ! ಈ ಹೊತ್ತು 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ' ರೆಂಬ ಯತಿಗಳು* ದೇಹವಿಟ್ಟು ವಿಮಾನರೂಢರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರನ್ನು

*ಇವರು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ಯತಿಗಳು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳಿದವರಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ ತರುವಾಯ 14ನೇಯವರಾದ ಶ್ರೀ ವೇವವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ–ಈ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು. ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರು– ವಿದ್ಯಾಪತಿತೀರ್ಥರು ಎಂಬ 3 ಜನರೂ ಸಂನ್ಯಾಸಮಾತ್ರ ಪಡೆದರು. ಸಂಸ್ಥಾನವು ಮುಂದೆ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗಾಯಿತು.(ಇವರ ಮಠವು ರಾಣೀಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿದೆ) ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ದಿವಸ ದೇಹವಿಟ್ಟರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ಮಳಖೇಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಷ್ಟೇಶನ್ನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಕುಸುಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಭೀಮಾತೀರದೊಳಗೆ ಆದೆ. ಈ ವೃಂದಾವನದಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಭೀಮಾಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ 'ಜಿತಾಮಿತ್ರರೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಟ್ಟೆಯಿದೆ.
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಯತಿಗಳನ್ನು ಮಹನೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹೇಗೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಗುರುರಾಯಾ। ಮನೋ। ಭೀಷ್ಟದಾಯಕ ಕರುಣದಿ ಪಿಡಿಕೈಯ॥
ರಾಮಕೃಷ್ಣಪವನಾತ್ಮಜನಂಘ್ರಿ। ತಾಮರಸವ ಧೇನಿಸುವ ಪರಿವ್ರಾಜಾ॥
ಭೀಮಾತೀರಪಿಪ್ಪಲಭೂಜಾಮೂಲ। ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ರಾಜಿಸುವ ಯತಿರಾಜ॥

ಕಂಡು ವಂದಿಸಿದೆವು; ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೀರೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವರು ತಮ್ಮ ಎರಡು ಬೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಸಾರೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವರ್ಷ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಎರಡು ದಿವಸಕ್ಕೆ ನಾವು ದೇಹವಿಡುವೆವೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದೆವು. ಇಷ್ಟೇ ಈಗ ನಡೆದಿದ್ದು, ಎಂದು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಯತಿಗಳು ದೇಹವಿಟ್ಟದ್ದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುದ್ದಿ, ' ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆಂದು' ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಭರದಲ್ಲಿ – ನಮ್ಮ ಗುರುರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ ಜಯ। ಶ್ರೀ ಮತ್ಕರ್ನಾಟಕ ಯತಿಕುಲತಿಲಕರಿಗೆ ಜಯ। ಎಂಬ ನಾಮಘೋಷವು ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವಂದಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷತ್ಕಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಪರಮ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಆತನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಾದೀತು?

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನೇ ತುಪ್ಪದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ?

ಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನು ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಡಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಾಲಗೋಪಾಲಮೂರ್ತಿಯು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಥೈ ಥೈ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರು ದೇವರ ಸಂಗಡ ಆಟವಾಡಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ದಾಸರಾಯರು:–

ಹರಿಭಕುತಿಯುಳ್ಳವರ ಶರೀರವೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ। ಇವರು।
ನರರೆಂದು ತಿಳಿಯುವರೆ ನರಕವಾಸಿಗಳು ॥ಪ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

೧೨ನೇ ಕಥೆ
ಪಾದೋದಕ ಮಹಿಮೆ

ಪಾದೋದಕ ತಂದು ದಿನದಿನ ಸೇವಿಸೆ। ಸಾಧುಗಳಾಧಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳಳಿಯೆ।
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವು ಹನುಮಪ್ಪನ ಬಾಲದಂತೆ ಸರಸರನೆ ಬೆಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಕಡಪಾ ತಾಲೂಕು ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯಿಂದ ಕೆಲ ಜನ ಸಾಧುಗಳು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಅವರು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಯರ ಭಜನೆ ರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರ ರಾಯರ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆ ಇದೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವರು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸತ್ಪುರುಷರು; ನಮ್ಮಂತೆ ಕಾಡು ಹರಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಆತ್ಮಪೌರುಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುವರೇ? ಆದರೇನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಒಕ್ಕಣಿಸಿದಂತೆ:

ಹರಿಹರ ನಿಮ್ಮೊನೊಲಿಸಬಹುದು।
ನರಜನರೊಲಿಸೋದು ಬಹುಕಷ್ಟ॥

ಎಂಬಂತೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರರೊಲಿಮೆಗಿಂತ ನರರೊಲಿಮೆಯೇ ಕಡು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಯಾವದೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟೇ ಇಡುವರು. ಇವರ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಬಿಡುವದೂ ಕಷ್ಟ. ಜನರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುವವರಾರು? ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಇಂಥವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಸಾಧುಗಳೂ ರಾಯರ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಗಡ ಕೆಲವರು ಈ ತರದ ಜನರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ರಾಯರ ವರ್ಣನೆಯು ಕಿವಿಶೂಲಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಲೋಕದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೆ.

ಲೋಕವಾರ್ತಾನುಗಮನೆ ಜಿಂಹ್ವಪ್ಯೇಕಾಸಹಸ್ರಶಃ॥
ಶ್ರೀಶವಾರ್ತಾನುಗಮನೆ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಬ್ದಂತ ಕೀಲಿತಾಃ॥

[ಲೋಕವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಾದರೋ ಒಂದೇ ನಾಲಿಗೆಯು ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಯಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು.(ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹರಟುವುದು) ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾತೆಂದರೆ ತೀರಿತು. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಹಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವದು. ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.]

ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಾಸರಾಯರು:–

" ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟು ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ।
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಿಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಕಥೆಯ।
ಸ್ವಸ್ತದಿಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದುಕೇಳೆ ಬಹು ವಿನಯದಲಿ।
ಮಸ್ತಕವ್ಯಥೆ ಬಂದು ಮನೆಗೆ ಬಹೆನೀ॥
ಹಸ್ತದಿಂ ಹಣಬತ್ತ ಹಚ್ಚಡಂಗಳಕೊಟ್ಟು।
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬಿನುಗು ಚರಿತ್ರ ಲಾಲಿಸುತ।
ದುಸ್ತರ್ಕಲೆತ್ತ ಚದುರಂಗ ಪಗಡೆಗಳುದ।
ಯಾಸ್ತಮಾನದ ತನಕ ನೀನೇಳದಿಹೆ ಮರುಳೆ॥
ದರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಡವಿಯ ನಿಡಲೊಲ್ಲೆದು।
ಷ್ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ಗೆರಗುತಿಹೆ ನೀ ಮರುಳೆ॥"

(ಪುರಂದರದಾಸರು)

" ಕಲ್ಪನಾಕಥೆಗಳಲಿ ಮಮತೆತೋರ್ವರು ನಿಮ್ಮ ಸಂ।
ಕಲ್ಪಕಥೆಗಳಲಿ ಕಳೆಯರು ನಿಮಿಷಾ॥"

(ಕನಕದಾಸರು)

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಕೊಂಡಿರುವರು ಇರಲಿ.

ಆಗ ಈ ಹರಟೆಹೊಡೆಯುವ ಜನರು ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:– ಸಾಕು ಸಾಕು ನಿಮ್ಮ ಡಂಭಾಚಾರ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಜನೆಮಾಡದೆ ಬರೇ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಯುವರು? ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಂಥ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮಾತು,

ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದರು. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ನಗೆ ಬಂತು. ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯ ಅಣು ಮಾತ್ರವೂ ಕೂಡ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರುವಿದಂತಾಗಿ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ವಾಗಿರುವುದೋ ಅಂಥವರ ನಾವಮಾವ್ಮೃತವೇ, ಇವರಿಗೆ ಕರ್ಣಶೂಲಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತಲ್ಲ! ಆಗಲಿ ' ಭಿನ್ನರುಚಿರ್ಹಿ ಲೋಕಃ' ಎಂಬಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರತರದ ಜನರಿರುವರು, ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಯರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಡೆದರು. ಮಾನಸಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆಯೇನು? ಮುಂದೆ ತಾಸೆರಡು ತಾಸುಗಳು ಕಳೆದವು. ಅದೇನಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದ ಜನರ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ನಡುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರು. ಮೇಲಕ್ಕೇಲಳಕ್ಕೂ ಬಾರದು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲ ರಾಯರ ಮಹಾತ್ಮೆಯೆಂದು. ಕೂಡಲೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ರಾಯರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ನಮ್ಮಂಥ ಮಂದಮತಿಗಳಾದ– ಚಪಲಚಿತ್ತರಾದವರ ಮಾತು ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ. ' ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವೆಂಕಟರಮಣ' ನೆನ್ನುವುದು. ಆಗ ರಾಯರು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಸಾಧುಗಳ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು' ನಮ್ಮ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿರಿ; ಅಂದರೆ ಗುಣವಾಗುವುದು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ಸಾಧುಗಳು ರಾಯರ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ದಿನಾಲು ಕೊಡಹತ್ತಲು ಅವರ ಕ್ಷೀಣತೆ– ದುರ್ಬಲತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಮೊದಲಿನಂತಾದರು. ಯಾರ ಪಾದೋದಕ ಮಹಿಮೆಯೇ ಇಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವದೋ ಅಂಥ ಮಹನೀಯರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನಂತೂ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಅವರು ನರರಲ್ಲ ಸುರರೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಯರ ದರ್ಶನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಧನ್ಯರಾದರು.

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ– ನಗರದ(ವೇಣುಪುರ–ಬಿದನೂರು) ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಒಮ್ಮೆ ಏನೋ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಾಯರಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಲು, ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾದ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು:– ರಾಯರನ್ನು

ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಸಿಕೋ: ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಬುದ್ಧಿಬಂದವನಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ಶಿಕಾರಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಯರನ್ನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದನಂತೆ. ರಾಯರ ತಪ: ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಳೆ–ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅತ ಏವ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು

"ದ್ವಾದಶವರ್ಷಾನ್ನೋದಕಸಲಿಸಿದಿ। ಮೇದಿನಿಪತಿಗೆ ಮಹಾ
ದಯವಂತಾ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತಗುಣಸಾಂದ್ರಾ"॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ' ಎಂಬಂತೆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥ ನರಕುರಿಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೌರವನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅವತಾರಿಕ ಪುರುಷನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಂತೂ ಒತಟ್ಟಗಿರಲಿ; ಈತನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೊಲ್ಲನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೌರವಾದಿಗಳು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ವಿದುರನು, 'ಈತನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು' ಬಗೆದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಮುಕ್ಕು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು, ಭಗವಂತನು ಅದನ್ನೇ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿ ಕಾಲುವೆ ಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ವಿದುರನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದನು.

೧೩ನೇಯ ಕಥೆ
ಶಿಷ್ಯನ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದು

ಬಿಸಿಲಿಂದಳಲುವ ಶಿಶುವಿಗೆ ಚೈಲಾ। ಗಸದಲಿ ನಿಲಿಸಿದ್ಯೋ ಅಸಮ ಮಹಿಮನೆ॥

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತಗುಣಸಾಂದ್ರಾ''॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಣದಾಳವೆಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವಣರಾಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಯಾವದೋ ಒಂದು ಪರ್ವಕಾಲವು ಒದಗಿತು. ತುಂಗಭದ್ರಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರ ದರ್ಶನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ತುಂಗಭದ್ರಾಪಯ:ಪಾನಂ ನಾಕೇ ಪೀಯೂಷಭೋಜನಂ॥
ವಾರಾಣಸ್ಯಾಂ ಮೃತಸ್ಯಾಪಿ ನಾಲ್ಪಸ್ಯ ತಪಸ: ಫಲಂ॥

(ತುಂಗಭದ್ರಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ)

ಎಂಬಂತೆ ತುಂಗಭದ್ರೆಯು ಮೊದಲೆ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಮಹಿಮೋಪೇತಳು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ರಾಯರ ಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಜೀವಣರಾಯನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಅವನು ಕಳಕೊಳ್ಳುವನೇ? ಅಂತೆಯೇ ಹೆಂಡಿರು– ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ರಾಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ರಾಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮಾಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಜೀವಣರಾಯನು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಸಂಗಡ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷದ

ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವೂ ಇದ್ದರು. ಪರ್ವಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಜನದಟ್ಟಣೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಅದರೋಳಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳೂ ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಳಿದರು.ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೊಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.ಕೆಲವರು ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಮೈತುಂಬ ದಪ್ಪವಾದ ನಾಮ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹರವಿಕೊಂಡು ಆಡಂಬರದಿಂದ ದೇವತಾರ್ಚನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಇದರಂತೆಯೇ ಸುಮಂಗಲೆಯರಾದರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳಲದಿನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರ ಚಿನ್ನಾಟಗಳಗಂತೂ ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದ ವೈಭವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವಣರಾಯನೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅರಗು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಈ ಗದ್ದಲದೊಳಗೆ ಅವರ ನಾಲ್ಕೈದುವರ್ಷದ ಮಗುವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ದಾರೀ ಹಿಡಿಯಿತು. ಪಾಪ! ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಗೆ ಇದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಗಳಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕೂಸು ಅಳುತ್ತಳುತ್ತ ಗಣದಾಳದ ದಾರಿಗೇ ಹೋಯಿತು.ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿ ಬಿಸಿಲು ಏರಹತ್ತಿ ಕಾಲು ಸುಡಹತ್ತಿದವು.ಮೇಲೆ ರಣ ರಣ ಬಿಸಿಲು ನೀರಿಲ್ಲ–ನೆರಳಲ್ಲ; ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಆ ಸಣ್ಣ ಮಗುವು ಹೇಗೆ ತಡೆದೀತು? ' ಬಾಲಾನಾದಿ ರೋದನಂ ಬಲಂ, ಎಂಬಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ ಮೀನಿನಂತೆ ಒದ್ದಾಡ ಹತ್ತಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವೇಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದಾರಿಕಾರರು ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಆ ಮಗುವಿನ ಗತಿಯೇನು? ಭಯಕೃದ್ಭಯ ನಾಶನ– ಅನಾಥ ರಕ್ಷಕ –ದೀನ ದಯಾಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತಗಳಂದೊಪ್ಪುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವನೇ? ಎಂದಿಗೂ ನೋಡಲಾರ. ಹಾಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನ ಬಿರುದಿಗೇ ಕಲಂಕ ಬಂದೀತು? ಕೂಡಲೆ ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ರಾಯರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ

ಮಗವೊಂದು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗಲೆ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಆಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೃದು ನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಸಾಟಿಯನ್ನು(ವಸ್ತ್ರ) ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೆರಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರು; ಹಾಗೂ ಕಮಂಡಲೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆಯಿತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಣರಾಯನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಮಗುವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೇನು? ಪಾಪಕ್ಷಯವಾಗಲೆಂದು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಕುಲಕ್ಷಯವಾಗಲೆಂದು ಮೊಸಳೆ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೆಂಬ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರು; ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು; ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರು; ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಎದೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವರು ಘೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದರು.

" ಜಗದೋಳುತ್ತಮರ ಹಾನಿಯಂ ಕಂಡು ಸೈರಿಸುವರುಂಟೇ।"

ಎಂಬಂತೆ ಅವರ ಅಳುವನ್ನು ಕಂಡು ನೆರೆದ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಠೀಯ ಶಿಷ್ಯರು ಈ ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಿ:– ರಾಯರು ನಿಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಬರಿಯಾಗ ಬೇಡಿರೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಗಣದಾಳದ ದಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಜೀವಣರಾಯರು ಓಡುತೋಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಗಳವರ ವಸ್ತ್ರವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟು ಕೂಸಿಗೆ ನೆಳಲನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಮಗುವು ಆನಂದದಿಂದ ಆಡುತ್ತಲಿದೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾಯಿಯು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಳು. ಪೂತನಿಯ ವಿಷಮೊಲೆಯನ್ನೀಂಟು , ಆಕೆಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಂದಗೋಪೆಯೂ–ಯಶೋದೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಹರ್ಷ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದರೋ, ಇನ್ನೆಷ್ಟು ತೂಪಿರಿದರೋ, ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಮುದ್ದು

ಕೊಟ್ಟರೋ ಅದಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಈ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದರು. ರಾಯರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜೀವಣರಾಯರನು ಕಡು ಬಡವನು. ಕಾಲಿಂದ ನಿಧಿಯನ್ನೆಡವಿದಂತೆ ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದವನಿಗೆ ಅಮೃತವು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಹೆಂಡಿರು– ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ರಾಯರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಹಾಕಿ; ಸ್ವಾಮೀ , ಇಂದು ನಮಗೆ ನೀವೇ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸುದಂತಾಯಿತು. ಧನ್ಯನಾದೆ, ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲಿರಬೇಕೆಂದು ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ಶರಣಾಗತಳಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ರಾಯರು ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಳಿಸಿದರು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವದೋ ಅವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತ ಏಕಾದಶ ಸ್ಕಂದದೊಳಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉದ್ಧವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವನು.

ತತೋ ದುಃಸಂಗಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಸತ್ಸು ಸಜ್ಜೇತ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್॥
ಸಂತ ಏತಸ್ಯ ಛಿಂದಂತಿ ಮನೋವ್ಯಾಸಂಗಮುಕ್ತಿಭಿಃ॥

(ದುಃಸಹವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವರು)

ಮತ್ತು:–

'' ಯಥೋಪಶ್ರಯಮಾಣಸ್ಯ ಭಗವಂತಂ ವಿಭಾವಸುಂ॥
ಶೀತಂ ಭಯಂ ತಮೋಪ್ಯೇತಿ ಸಾಧೂನ್ ಸಂಸೇವ್ಯತಸ್ತಥಾ॥

(ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವನೋ ಅವರ ಶೀತಬಾಧೆಯು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ ಅವರ ಭಯವೂ– ಅಜ್ಞಾನವೂ ನಾಶವಾಗಿವವು.)

ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳು:–

" ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವ ಶಿರದಿ ಧರಿಸುತಲಿರು। ಹರಿನೈವೇದ್ಯವ ನೀ
ಭುಂಜಿಸುತಿರು। ಇರುಳು ಹಗಲೆ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯ ಬಿಡದಿರು। ದುರು
ಳರ ಕೂಡದಿರೋ। ಹರಿಪಾದತೀರ್ಥದ ನೇಮವ ಬಿಡದಿರೊ। ಹರಿ
ಪರ ದೇವತೆಯೆಂದು ಪೇಳುತಿರೊ। ಗುರುಮುಖದಲಿ ಸತ್ಪಾತ್ರ
ಪುರಾಣವ ನಿರುತ ನೀ ಕೇಳುತಿರೋ॥

ನಾರಾಯಣನ ನೆನಿ ನೆನಿ॥

ಹೀಗೆಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರುವರು.

೧೪ನೇ ಕಥೆ
ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹಾರ

ಭೃತ್ಯುಗೆ ಬಂದಪಮೃತ್ಯು ಕಳೆದು ಸುಖ। ವಿತ್ತು ಪೊರೆದೆ ಪುರುಷೋತ್ತು ಮದಾಸಾ॥

ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೊದಲು ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆಯೇ ಜೋಯಿಸರ ವೆಂಕಣಭಟ್ಟನೆಂಬುವನೊಬ್ಬನು ಕೇವಲ ಸ್ವೇಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈಗ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹಿಂದೂ ಜನರ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಾವನವಾದ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮಹಾತೀರ್ಥವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ತೀರ್ಥವಿರುವದರಿಂದಲೂ (ಇದು ಶಂಖಾಕಾರವಾಗಿರು ವದರಿಂದ ಶಂಖ ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ.)ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೇಜಸ್ಸುಂಟಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹೊರತು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಗೇಶ್ವರ, ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳೂ– ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿ, ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೈಲಾಸ ವೈಕುಂಠಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಪೀಠ ಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮಠವೊಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಬಂದ ದಿವಸವೇ ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ವೆಂಕಣಭಟ್ಟನ ನಿಷೇಕಪ್ರಸ್ತವಿತ್ತು. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ವೇಹಿತರೂ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಇಂದು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಒಳ್ಳೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಔತಣ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡರು. ಪುರೋಹಿತರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದರು. ಉಡುಗೊರೆ ಉತ್ಸವಗಳೆಲ್ಲ ತೀರಿದವು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಚಟ್ಟನೇ ಎದ್ದನು. ಇನ್ನೇನು? ದೇವರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಮಯ. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಮಯ. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಆಶೀವಾದ ಪದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು! ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರುವರು. ಹೆಂಗಸರು ಬೇಗನೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಭರದಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರು. ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಹೊರಟನು. ಅದೇನು ವಿಷಮ ವ್ಯಾಳ್ಯವೋ ಅಥವಾ ಅವನ ದುರದೃಷ್ಟವೋ ತಿಳಿಯದು. ಭರದಿಂದ ಬರುವ ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಾಕಿತು; ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗಲೇ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು! ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆದರು. ನೋಡಿದರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲ. ಘೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದರು. ಮನೆಹಾಳಾಯಿತೆಂದು ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿದರು. ಏನಾದರೇನು? ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ದಯವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ದಯವುಂಟಾದರೂ ಆಗಬಹುದು; ಆದರೆ

> ರಾಜವೇಶ್ಯಾಯಮೋವಹ್ನಿ: ತಸ್ಕರೋ ಬಾಲಯಾಚಕಾ:॥
> ಪರದು:ಖಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಅಷ್ಟಮೋ ಗ್ರಾಮಕೀಟಕಾ:॥

ಎಂಬಂತೆ ಈ ಎಂಟು ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ದಯೆ ಉಂಟಾಗಲಾರದು.ಅದಕ್ಕಂತೆಯೇ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು:–

ಮೊನ್ನೆ ಮದಿವಾದೆನ್ನೈ ಕರೆವುವೊಂದೆರಡೆಮ್ಮೆ।
ನಿನ್ನೆ ಕೊಂಡೆನು ಹೊಲವ ಫಲವು ಬಹುದು॥
ಹೊನ್ನು ಬಹಳುಂಟೆನಗೆ ಸಾಯಲಾರೆನು ಎನಲು।
ಬೆನ್ನ ಬಿಡುವಳೆ ಮೃತ್ಯು ವ್ಯರ್ಥ ಜೀವಾತ್ಮಾ॥
ಅಂತಕನ ದೂತರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ದಯವಿಲ್ಲ॥ಪಲ್ಲ॥

ಹೀಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿರುವರು. ದಾಸರ ಈ ವಚನವು ನಿತ್ಯಶ: ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ದಾಸರಂತೆ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟದೇ ಅದು ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಕಾಣದೆ ದು:ಖ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳಗೇಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಮಾತು ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಇರಲಿ.

ಈಗ ಒಂದೇ ಒಂದು ತಾಸಿನ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯು ಆನಂದದ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತೋ, ಅದೇ ಈಗ ಶೋಕಾತಾಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಳುವ ಧ್ವನಿ. ಹಾ ಹಾ ಕಾರ! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ವಿಸ್ಮಯ! ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದರು. ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುತೂಹಲ. ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಬೀಳುವ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮುಕುರಿ ನಿಂತರು; ಆದರೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಕಮಂಡಲೋದಕವನ್ನು ಹಾಕಿ 'ವೆಂಕಣ್ಣಾ ಏಳಪ್ಪಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರು. ಬೇಗನೆ ಅವರ ಭೋಜನವನ್ನು ತೀರಿಸು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ರಾಯರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೇದಿಸಿತೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಥಟ್ಟನೆ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಕಣ್ತೆರೆದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಆಹಹಾ! ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದರಿಗೂ ಬಂಧು ಬಳಗದವರಿಗೂ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿರಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಲು ನಮ್ಮ ಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವು.

ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರೆಂದೇ ತಿಳಿದರು. ಹೊಗಳಿದರು. ನಮಗಾದರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು.

ಇಂದಿರಾಪತಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿವನೊ।
ಎಂದ ವಚನವ ನಿಜಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವನೊ॥

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಎದ್ದು ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜರುಗಿದವು. ಎಲ್ಲವೂ ಆನಂದಮಯವಾಯಿತು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಚಾಲಿ ದಾಸಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.:–

ಮರ್ತ್ಯರೊಳಗಾಶ್ಚರ್ಯರಾಯರ।
ಕೃತ್ಯಗಳ ಕೇಳಿದರೆ ಈ ಪರಿ।
ವರ್ತಿಸಿದ್ದವರನ್ನು ಕಾಣೆನು ನಾನು ಎಂದೆಂದು॥
ಭೃತ್ಯನೊಬ್ಬಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಪ।
ಮೃತ್ಯುನಾಶವಗೆಯ್ಸಿ ಸೌಖ್ಯವ।
ನಿತ್ತು ಸಲಹಿದವರಿಗೆ ಸಮರ್‍ಯಾರೀ ಜಗತ್ರಯದಿ॥

ಜಯತು ಜಯತು ರಾಜಾ ರಾಜ ರಾಜಾದಿ ಪೂಜ್ಯೋ।
ಜಯತು ಜಯತು ರಮ್ಯೋರಂಜಿತಾನೇಕ ಲೋಕಃ॥
ಜಯತು ಜಯತು ಭೋಗೀ ಭಕ್ತ ಭಾಗ್ಯ ಪ್ರದಾತಾ।
ಜಯತು ಜಯತು ಭೂಮಾ ಭೂರಿ ಭೂರಿ ಪ್ರದಾತಾ॥

❁❁❁❁❁❁

೧೫ನೇಯ ಕಥೆ
ಅರಸನ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದು

ರಾಯರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅದು ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಊರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹವು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಈಗಿನಂತೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠ ಮಠಗಳೊಳಗೆ ಕಲಾಪಗಳೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನೇ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೂ ಆ ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಊರ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ರಾಯರನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಬೇಕೇ? ಇದೇನು ದುರದೃಷ್ಟ? ಮಹಾರಾಜನು ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಆತನು ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಹೋಗದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಹೋಗಗೂಡದಂತೆ ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದನೇ? ಛೇ ಛೇ! ಅರಸನು ಅಂಥವನಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ರಾಯರು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಕಾಲಿಟ್ಟರೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದು ರಾಯರು ಸ್ವಯಂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಕುಳಿತಿರಲು, ರಾಜನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಬರಬಾರದೆಂದರೇನು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮಠೀಯರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಯಿತು.

ವಾಚಕರೇ! ಇದು ಕೂಡ್ರುವ ಹೊತ್ತಲ್ಲ. ರಾಯರು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನಾವಾದರೂ ಊರೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ. ಬೇಗನೇ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಯ್ಯೋ ನೋಡಿದಿರಾ! ಮಹಾರಾಜನು ಎಂಥ ಘೋರವಾದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಪಾಪ! ಇಂಥವನು ರಾಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಏನೆಂದು ಬರಬೇಕು? ಈತನ ದು:ಖದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಬಂದಾರು? ಸರಿ ಸರಿ, ಈಗಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. ಮುಂದೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ನಾಗರಹಾವು ಕಡಿದು ಅದೇ ವ್ಯಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು! ಅರಮನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅದೇಕೆ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ಶೋಕಾಕುಲವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು! ರಾಜ ಪರಿವಾರವಂತೂ ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಭೂತ ಬಡಿದವರಂತೆ ಕುಳತಿತ್ತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತರಾಗಿ ತಾವೇ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಅತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಶ್ರೀಗಳವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳದೂ ತಿಳದೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳ ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಕುಳತರೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ರಾಯರಿಗೆದುರಾಗಿ ಕಾಲುನಡುಗೆಯಿಂದ ಹೊರಟನು. ಶೋಕಾಕುಲವಾದ ಜನಸಮೂಹವು ಆತನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿನ ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಯರೂ ಮಹಾರಾಜನೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಂಧಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಒಂದಾದವು. ಮಹಾರಾಜನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖಾವೇಗದಿಂದ ಆತನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿ ಹೋದವು. ನಿಂತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಭೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಕೇವಲ ದಯಾಮಯರಾದ ರಾಯರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅಂಥಾ ನಿಶ್ಚಲ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ಅಂದು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಒಂದೆರಡು ಹನಿಗಳು ಬೀಳದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ರಾಯರು ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳದರು. – ಹೇ ರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಈಗ ಕಾಲಮೃತ್ಯುವು ಬಂದೊದಗಿಲ್ಲ, ಇದು ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವು. ಹಾವಿನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿರುವುದು. ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಭಯ ಪಡಬೇಡ. ನಡೆ, ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಆಯಿತು. ರಾಯರ ಈ ಮಾತು ನೆರೆದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಾದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮೋರೆಗಳು ಸತೇಜವಾದವು. ಅಳುವು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಮಹಾರಾಜನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದನು. ರಾಯರು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಾಗರಹಾವನ್ನೇ ಏಳತರಿಸಿ: ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟಂಥ ವಿಷವನ್ನು ಪುನಃ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ

ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಆ ಸರ್ಪವು ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡಿತು. ಸಂಗಡಲೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ನಿದ್ದೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಸರ್ಪವು ರಾಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಕೇತವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ, ರಾಜ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ನೆರೆದ ಜನರಿಗೂ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿರಬೇಡ! ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಾಯಿತು. ರಾಜನೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಗನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಯರ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ– ಸ್ವಾಮಿ ಪುತ್ತೆಂಬ ನರಕದಿಂದ ದಾಟಿಸುವಂಥ ಪುತ್ರಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ತಮಗೆ ಪಾಮರರಾದ ನಾವೇನನ್ನು ಕೊಡೋಣ! ಧನ್ಯರಾದೆವು. ನಮ್ಮೀ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಂದು ಪರಿ ಪರಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ರಾಯರನ್ನು ಎಂಟಾನೆಂಟು ದಿವಸ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು– ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂಬ ನಿಯಮವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ದೇವರಲಿಟ್ಟ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವೇ ಅಂಥಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದದ್ದಾಗಿರುವುದು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರದೇನು ಭಯ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷರು ಅಂದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು.

" ರಮೆರಮಣನ ಸಿರಿ ರಮಣೀಯ ನಾಮವಿರೆ।
ಯಮಗಿಮನಂಜಿಕೆ ನಿಮಗುಂಟೇ ॥ ಪಲ್ಲ॥
ತೊಲ ತೊಲಗೆಲೊಕಲಿಯೆನಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ।
ತೊಲತೊಲಗೆಲೊ ಕಲಿಯೆ।
ಸಲೆಸಲಿಗೆಯ ಬಿಡು ಸಲಿಲಜಾಕ್ಷನ ದಾಸರಾ॥"

(ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟರು)

ಇಂಥವರೇ ಈ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಇನ್ನೇನೆಂದು ಹೇಳೋಣ!

೧೬ನೆಯ ಕಥೆ

ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು

ಪುಣ್ಯತಮವಾದ ಭೀಮಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಣೂರು ಎಂಬದೊಂದು ಗ್ರಾಮವುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ರಘಪ್ಪನಾಯಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಶೀನಪ್ಪನಾಯಕರು– ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು ಯಾದಪ್ಪನಾಯಕರು ಎಂಬ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಶೀನಪ್ಪನಾಯಕರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ವೇದವ್ಯಾಸ ತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮತಕ್ಕೊಂಡು 'ವೇದೇಶತೀರ್ಥರೆಂಬ' ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇವರು ಬಿಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಕಡೆಯವರಾದ ಯಾದಪ್ಪನಾಯಕರು ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರಲ್ಲಿಯೇ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ' ಯಾದವಾರ್ಯ' ರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇವರು ಸುಧಾ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಭಾಗವತಕ್ಕೂ ಯಾದುಪತ್ಯವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇವರ ವಂಶಜರು ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರವಾದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ನಾಮಧೇಯವು ಇವರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅಗಾಧವಾದ ತಪ: ಸಾಮರ್ಥ್ಯ– ಅಚಲವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ– ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತತೆ ಇವೇ ಕಾರಣವಾದದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು.

ರಮಾಪತಿಪ್ರಮಾಯುಕ್ತ: ಭ್ರಮಾಜ್ಞಾನವಿವರ್ಜಿತ:॥
ಕೃಷ್ಣನಾಮ್ನ: ಪಿತುರ್ಜಾತಾ ತಿಮ್ಮಾಯಾಂ ಬಾಗಡೀಸ್ಥಳೆ॥

(ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರ ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು. ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಾಬಾಯಿ. ಸ್ಥಳ ಬಾಗಲಕೋಟೆ) ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯಕೃತ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ)

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ವಂಶಜರಾದ ಜೋರಾಪುರದ ಮನೆತನದವರು ಇದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಿಂದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ

ವೇಣುಪಲ್ಲೀಪಿಪ್ಪಲೇ ತು ಯವನೈರ್ಮಲಿನೆ ಕೃತೆ॥
ವೇಣುಪಲ್ಲೀಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಜಗ್ಮುರ್ಹರಿಹರಂ ಪ್ರತಿ॥

ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ದಿವಸ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ತುಂಗಾಭದ್ರಾತೀರವಾದ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಪದ್ಮೋದ್ಭವ ಪದ್ಮಭವಾದಿಸೇವ್ಯಾ।
ಪದ್ಮಾಯತಾಕ್ಷಾಚ್ಯುತಪಾದಪದ್ಮಂ।
ಸಂಸೇವಿತಂ ನಿಶ್ಚಯಮಾಭಿಪದ್ಯಾ।
ಸುವರ್ಣಪಲ್ಲೀಂ ಪ್ರಯಯೌ ಸುದೀರ:॥

ಇಲ್ಲಿಂದ ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ' ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು' ಬಾಹುಪಲ್ಲಿಗೆ ಅಂದರೆ ರೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ವಂಶಜರು ಉಳಿದವರು ಈ ಹೊನ್ನಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ಯಾಪಿ ಇರುತ್ತಿರುವರು. ಇರಲಿ.

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮೇಣ ಬಿದರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರಲು ಅವರಿಗೆ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಸಿಯು ಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಡಿಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಸಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಮಡಿಯಿಂದ ತಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು:- ಸ್ವಾಮೀ! ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಈ ತುಂಗಾಭದ್ರಾನದಿಗೆ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಂಥ ಕರ್ಕಾಟಕ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಮಡಿಯಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮಸಿಯನ್ನು

ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯವು. ಅದರಿಂದ ಹಾಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಯರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಮಸಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಮಹಿಮೆಯಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಗಿರುವವೋ ನಾವು ನೋಡಬೇಕೆಂದರು.ಕೂಡಲೆ ಆಚಾರ್ಯರು:– ಕೇವಲ ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಂಥ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೂ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯು ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು, ತಾವು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ರಾಯರಿಗೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೇ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. ತತ್ ಕ್ಷಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಭಾವನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ನೀವು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯತಿಗಳಂತೆ ತೀರ್ಥರೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಕಾರಣ ಈ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರು ಇದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಾದರೂ ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವರ ಕ್ಷೇಮಾಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳ ವ್ರತ ದಿವಸವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಸಾಸಿವೇ ಕಾಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಒಳ್ಳೇ ಯಳ್ಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರು ಹೋಮದ್ರವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಾಸಿವೆಯನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಸಾಸಿವೆಗೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರು ಅವರ ನಿಯಮದಂತೆ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿ ಬೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ಫಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳು ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಕಕ್ಕಂದಿರಾದ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ತಾವು ಹೋಗಿ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು. ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂಥವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದ್ದು, ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಂಥವು ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪುವರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಕಳಾಭೇದವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾದವಾರ್ಯರು:– ತಮ್ಮಾ! ನೀನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಬದಲು ಅವರ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬಂದೆ. ಇಗೋ ನೋಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಲ್ಲು, ಕೂಡಲೆ ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಅದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಭುರ‍್ರನೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು! ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಝುರ‍್ರನೆ ಇಳದುಹೋದರು. ಅವರ ಮೋರೆ ಇಷ್ಟಾಯಿತು. ಕಕ್ಕಂದಿರೆದುರಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಾರದು. ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೋ ಭೋಜನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು. ಯಾದವಾರ್ಯರು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು:– ಅಪ್ಪಾ, ಬಾಲಕಾ! ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ವೃತಾಚಾರನಿಯಮ ಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮಹನ್ನೀಯರಾದವರಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಕೂಡದು. ಕಂಡಿಯಾ? ಶ್ರೀಗಳವರಂತೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳು; ಅಗಾಧ ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಅವರು ನಡೆದದ್ದೇ ಮಾರ್ಗ. ನುಡಿದದ್ದೇ ವೇದ. ಇಂಥ ಶಾಪಾದಪಿ ಶರಾದಪಿಗಳಾದವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ , ನಮ್ಮಂಥವರು ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲು? ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಅವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿನ್ನ ನೇಮವನ್ನು ಅವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡಿಸಬಹುದೇ? ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ನಡೆಸು. ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು. ಅತ ಏವ ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅವರ ನಿಯಮದಂತೆಯೇ ನಡೆದು, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬರಬೇಕು,

ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು.

ಮರುದಿವಸವೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಕಕ್ಕಂದಿರವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು; ಹಾಗೂ ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದನೇ ತಾವೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಯಾದವಾರ್ಯರ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೆತನದವರು ವೃತದಲ್ಲಿ ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿದರು. ಇದನ್ನು ಅದ್ಯಾಪಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮಹಾತ್ಮರಾದವರಲ್ಲಿ ಎಂಥವರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಹಾಲಿನ ವೃತವಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವು ಸುಖಕರವಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಖೀರನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಉಣಿಸಿದರಂತೆ. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರ ಕೈವಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಏನು ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯಾದರೂ ಅವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವವೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು:-

ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಬುಧರು। ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದರ್ಪಿಸಿದ ಕರ್ಮನಿ।
ಷಿದ್ಧವಾದರು ಸರಿಯೆ ಕೈಕೊಂಡುದ್ಧರಿಸುತಿಪ್ಪಾ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

❋❋❋❋❋❋

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಬಲುಮೆಯಿಂದ ಎಳೆತಂದರು. ಈಗಲೂ ತರುತ್ತಲಿರುವರು ಮುಂದಾದರೂ ತರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನು? ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಲ್ಯೇನ ವರ್ಣಿಸುವದೆಂದರೆ:-

' ಇಹ ಪುನರುದಧಿ ಸ್ನಾನ ಸಂಕಲ್ಪ ವತ್ಸಾ।'

(ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೊಂಚ ನೀರನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನಾವು, ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಹಂಕರಿಷ್ಯೇ। ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ)

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ಶ್ರೀಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರಂಥವರೂ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತುವಾಕ್ಯೈ ಮಯಿಮಂದ ಬುದ್ಧೌ।
ಸಂತೋ ಗುಣಾಢ್ಯ ಕರುಣಾಂ ಕ್ರಯಾಸು:॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಲು,

ಅತ್ಯಂತ ಗೂಢವಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದಂಥ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರಂಥವರು:–

ಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾ ಬಲದಿ ಪೇಳದ। ಶುದ್ಧ ಕಾವ್ಯವಿದಲ್ಲತತ್ವಸು।
ಪದ್ಧತಿಗಳನು ತಿಳಿದ ಮಾನವನಲ್ಲ ಬುಧರಿದ॥
ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ತಾನೆ ಹೃದಯದೊ। ಆದ್ದು ನುಡಿದಂದದಲಿನುಡಿದೆನ।
ಪದ್ಧಗಳ ನೋಡದಲೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಪುದು ಬುಧರು॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಲು, ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರ– ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೇನು? ಆದಾಗ್ಯೂ:–

ಜನರಿಗಾಗಿಯೆ ಅವತರಿಸಿ ಪೂರ್ವದಿಬಹು।
ಜನರಬುದ್ಧರಿಸಿದಾತನನು॥
ನೆನೆಯದಾತನೆ ಪಾಪಿಯವನೆದುರಾತ್ಮನು।
ಮನುಜವಬನೆಚಾಂಡಾಲಾ॥

ಎಂಬ ಸದುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಅವರ ಗುಣಶರಧಿಯೊಳಗಿನ ಒಂದೆರಡು ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಯಲಿಗಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ.

❁❁❁❁❁❁

ತೃತೀಯ ಗುಚ್ಛ

ವ್ಯಾಸೇನವ್ಯುಪ್ತ ಬೀಜ: ಶ್ರುತಿಭವಿಭಗವತ್ಪಾದಲಬ್ಧಾಂಕುರ ಶ್ರೀ।
ಪ್ರತ್ಯೈರೀಷತ್ಪ್ರಭಿನ್ನೋರಜನಿಜಯಮುನಿನಾಸಮ್ಯಗುದ್ಭಿನ್ನಶಾಖ॥
ಮೌನೀಶವ್ಯಾಸರಾಜಾದುದಿತಕಿಸಲಯ: ಪುಷ್ಟಿತೋಽಯಂ ಜಯೀಂದ್ರಾ।
ದದ್ಯಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾದ್ವಿಕಸತಿಫಲತೋ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಶಾಖೀ॥

(ಗುರುಗುಣಸ್ತವ)

೧ನೆಯ ಕಥೆ೨

–(೦)–

ಸೋಮಪುರವೆಂಬುದೊಂದು ಊರಲ್ಲಿ 'ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ಧನ ವಿಠ್ಠಲ' ರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ಪುರುಷರೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೋದರು. ಇವರೂ ಒಬ್ಬ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಾತ್ಮರು. ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರ (1727–1809) ಶಿಷ್ಯರು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪ್ರಲ್ಹಾದ ರಾಯರ ಸಹೋದರರಾದ ಸಲ್ಹಾದರಾಯರ ಅಂಶವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನವಿಠ್ಠಲರಾದರೋ ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಅಲ್ಹಾದ ರಾಯರ ಅಂಶದವರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕರ್ಜಗಿ ದಾಸಪ್ಪ (ಶ್ರೀದವಿಠಲರು) ಎಂಬುವರು ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಅನುಲ್ಹಾದರಾಯರ ಅಂಶವಂತೆ. ಇರಲಿ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಯಾವ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸುಳಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವುದು. ಈ ನಿಯಮದಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನ ವಿಠ್ಠಲರಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಹೆಳವರಾಗಿದ್ದರು.

ಹೆಳವರಾದರೇನು? ಕುರುಡರಾದರೇನು? ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಇಡುವನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತನು; ಅವನೇ ಸತ್ಪುರುಷನು, ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದರಂತೆ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದರು ದೇವರಲ್ಲಿಟ್ಟ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸತ್ಪುರುಷ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇರಿದರು. ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು† ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅಂತ:ಕರಣವು ಉಕ್ಕೇರಿಬಂತು.ಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮ ಹೆಳವ ಸತ್ಪರುಷರನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಂತಾಯಿತಂತೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಕುಬ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ನವ ಯೌವನ ರೂಪ ಸಂಪನ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನರಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಇವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ನೋಡಿದಿರೋ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು!

ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಅನೇಕ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವುದು ಇಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರನೇಕರು ಇದನ್ನೇ ರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸಾರಿರುವರು.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಭಜತ: ಪುಂಸ: ಶಿಲಾಪಿ ಫಲದಾಯಿನಿ।
ಮುರ್ಖೋಽಪಿ ಪೂಜಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುರುರ್ಭವತಿ ಸಿದ್ಧಿದ:॥
(ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಖಂಡ)

ಎಂಬ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು. ಸತ್ಯವಾದದ್ದು

❁❁❁❁❁❁

† ಗುರುವೆನೀಕರುಣಿಸದಿರಲು ಉದ್ಧರಿಸುವ ದೊರೆಗಳೀಧರೆಯೊಳುಂಟೆ॥ ಪಲ್ಲವಿ॥

೨ನೆಯ ಕಥೆ

-(೦)-

ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ' ಬಿಚ್ಚಾಲಿ' ಎಂಬುದೊಂದು ಊರಿರುವುದು ಇದು ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಿಕ್ಷಾಲಯ ಅಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಹಾಕತಕ್ಕ ಬಾಗಿಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ನದಿಯ ಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣದೇವರುಂಟು; ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟೆಯೂ ಇದೆ. ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಜಪಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.

ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬ್ರಾಃಹ್ಮಣರೊಬ್ಬರಿದ್ದರು. ಇವರ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ.

> ಪುರಾ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಾಮಾಭೂದ್ಧಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಸುತಃ।
> ಯದರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುರ್ನೃಕಂಠೀರವತಾಂ ಗತಃ॥
> ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋಽವತೀರ್ಯ ಯತಿರೂಪತಃ॥
> ವಿವೃತ್ಯಾ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಲೋಕೋಪಕೃತಿಮಾತನೋತ್॥
> ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯೌ ತತ್ರಾಪಿ ದ್ವಿಜರೂಪತಃ॥
> ಸಂಹತಪ್ರಹತೌ ಜಾತೌ ಶಿಷ್ಯೌ ತಸ್ಯ ಪ್ರಯೌ ಸದಾ॥
>
> (ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ)

ಎಂಬಂತೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಪರಿಚಾರಕರಾದ ಸಂಹತ-ಪ್ರಹತರೆಂಬವರೇ ತ್ರೇತಾ-ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ-ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ

> ಸರ್ವೇಷ್ವಪಿ ಷ ಶಿಷ್ಯೇಷು ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಏವ ಸಃ॥
> ಗುರೋರತಿಪ್ರಿಯೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತುತಿಸ್ತೇನ ಸಮಾದೃತಾ॥
>
> (ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ)

ಎಂಬದಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಇವರು ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರಾದವರು.

ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ' ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ' ವೆಂಬ ಗುರುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಇವರೇ. ಒಮ್ಮೆ ಗುರುವೃಂದಾವನದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಭಕ್ತಿಪರವತೆಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ:–

ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಚರಣದ್ವಂದ್ವಂ ಸ್ಮರನ್ ಯ: ಪಠೇತ್
ಕೀರ್ತಿರ್ದಿಗ್ವಿದಿತಾ ವಿಭೂತಿರತುಲಾ

ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು–' ಸಾಕ್ಷೀಹಯಾಸ್ಯೋತ್ರಹಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಉಚ್ಚರಿತವಾಯಿತಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದರು.ಅನೇಕರು ಈ ದಿವ್ಯ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುರುಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಏಗಿದ್ದ ಮನೋಹರವಿಠ್ಠಲರೆಂಬ ದಾಸರು[>] (ಬುದ್ದಿನ್ನಿನಾರಪ್ಪನವರು) ತಾವು ರಚಿಸಿದ ' ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಾಕೃತ ಸ್ತೋತ್ರ' ಎಂಬ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (31 ಷಟ್ಪದಿಗಳಿವೆ) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅವನತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಡಿ।
ದಾವರೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಮಂ ಪಠಿಸುತ್ತ ಸ್ಮರಿಸಲು ಸು।
ಖಾವಳಿಯ ಹೊಂದುವನು ಲೇಶಕಮಲಾನಾಥನಮಲಪ್ರಸಾದದಿಂದ॥
ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಯ ಕೀರ್ತಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ।
ಈ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಂ ಪಡೆವುದಕೆ।
ದೇವೇಶ ಶ್ರೀಹಯಾಸ್ಯನೆಸಾಕ್ಷಿ ನಾನುಡಿವೆ ಕೇಳ್ವುದೆಲ್ಲಾ ಸುಜನರು॥

❁❁❁❁❁

[>] ಈ ದಾಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ– ಮನ್ಮಥ ವಿಲಾಸ ಎಂಬೆರಡು ಪುಟ್ಟ ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಹಣಮಂತರಾದ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗೋರಬಾಳ ವಕೀಲ.. ಲಿಂಗಸೊಗರ(ಜಿಲ್ಲಾ–ರಾಯಚೂರ) ಎಂಬ ಮಹಾಶಯರು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿರುವರು. ಅಪೇಕ್ಷಕರು ಅವರಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದಾಸರು– ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಈಗಲೀಗ ಅಚ್ಚಾದ ಉಡುಪಿಯ ಪ್ರತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩ನೆಯ ಕಥೆ

-(೦)-

ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಸಲ್ಹಾದರಾಯರ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ಹೆಸರನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಅರಿಯದವರಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಕೇಳಿರುವರು. ಇವರು ವಿಜಯದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಗೋಪಾಲದಾಸರ(ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರ) ಶಿಷ್ಯರು. ಒಳ್ಳೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಇವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಲೋಕಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು.*

ಇಂಥಾ ಸತ್ಪುರುಷರು ಒಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಸೇವಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಗುರುಗಳು ದಾಸರಾಯರ ಸಂಗಡ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ನಾ ಕೇಳು, ನೀ ಕೇಳು, ಎಂದೂ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಹ ಕುಳಿತರು. ಪಾಪ! ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಗೊತ್ತು? ಅವರು ಯಾವದನ್ನೂ ಅರಿಯದವರು. ದಿನದಂತೆ ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ವೃಂದಾವನದ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತರು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಗುರುಗಳು ಒಂದು ಮಾತು ಕೂಡಾ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.ದಿನಾಲು ಮಾತನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳು ಇಂದು ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

---

* ಶ್ರೀಯುತ- ನಾರಾಯಣ ಭೀಮರಾವ್ ಕಲಮದಾನಿಯವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಅಲ್ಪ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವರು.
ಇದು ಪಾವಂಜೆ ಗುರುರಾಯರಲ್ಲಿ(ಉಡುಪಿ) ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನು.

ರಾಗ। ಪೂರ್ವಿ। ಮಟ್ಟತಾಳ

ಯಾಕೆ ಮೂಕನಾದ್ಯೋ। ಎಲೋ ಗುರುವೆ ನೀ। ಯಾಕೆ ಮೂಕನಾದ್ಯೋ॥

ಆದರೂ ಗುರುಗಳು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ದಾಸರಾಯರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲು– ಜನರು ಇವರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವರೆಂದೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಗುರುಗಳು ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಬಂದು ಮಾಡಿದರಂತೆ.

ಆನೆಯ ಕಥೆ

–೦–

ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ 'ಲಚ್ಚಮರಿ' ಎಂಬದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆನಕಪ್ಪನೆಂಬೊಬ್ಬ ಕರಣಿಕ(ಶಾನುಭೋಗ) ನಿದ್ದನು. ಈತನು ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನು. ರಾಯರಾದರೂ ಮಹಾ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳು. ತಮ್ಮನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಕೈಬಿಡಲಾರರು.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಯೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಷ್ಟ।
ಸಾರಾಕ್ಷರದ ಮಂತ್ರದಿಂ ನಿತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂ।
ದಾರಾಧಿಸುತಜಪಿಸಿದವರಿಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಕ್ಕೈ ಸೇರುವದುನಿಃಸಂಶಯಾ॥
ಚಾರುತರ ಕೀರ್ತಿಯಿಂ ಶ್ರೀಮದ್ವಮತ।
ಕ್ಷೀರವಾರಿನಿಧಿಚಂದ್ರನೋಳ್ವೆಚ್ಚಿಸುತಲೋಕದೋಳ್।
ಸಾರಿಸಿದೆನಿರ್ದೋಷಾಗಮ್ಯಮಹಿಮನೆರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮಾ॥
(ಮನೋಹರವಿಠಲರು)

ಇಂಥಾ ದಯಾನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳು ಬೆನಕಪ್ಪನ ಅಪಾರವಾದ ಭಕುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬೆನಕಪ್ಪನು ಹಗಲೆಲ್ಲ ರಾಯರಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ– ರಾಯರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದೇವಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆನಕಪ್ಪನು ಏನು ಧನ್ಯನೋ! ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಸುಕೃತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನೋ! ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀ ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆನಕಪ್ಪನ ಮನೆತನದವರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ರಾಯರ ಮಠಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕೊಡುವರು.

ಯಾರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ದೈವಭಕುತಿ ಇರುವದೋ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕದರಮಂಡಲಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರೆಂಬವರು ಕೇವಲ ಸ್ವಪಚರಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರು. ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ವಾಚಕರು ಅರಿತಿರಬಹುದು. ಕಗ್ಗ ಕುರಬನೂ–ವೇಶ್ಯಾಸಕ್ತನೂ ಆದ ಕನಕದಾಸನು ಅಪಾರವಾದ ದೈವತ ಭಕುತಿಯಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು!ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು:–

‘ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರೀಯಸೀ।’

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

೫ನೆಯ ಕಥೆ

–(೦)–

ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು ಘನ ಪಂಡಿತರು. ಮೇಲಾಗಿ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿ. ದಿನಾಲು ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ದೀಪಾವಳಿ ಪ್ರತಿಪದೆ. (ಬಲಿಪಾಡ್ಯ) ಪಂಡಿತ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರು ಅದೇಕೋ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅನಾವೃತ ಶಾಕಪಾಕಾದಿಗಳನ್ನು ರಾಯರ ಹಸ್ತೋದಕಕ್ಕೆ ತಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅರ್ಚಕನು ನೋಡಿದನು. ಆತನಿಗದು ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ' ನೀವು ಅನಾವೃತ'ದ ಪಲ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ರಾಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಣವಾಗಲಾರವು, ಎಂದು ಭಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು. ಪಾಪ! ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಆತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯಬೇಕು? ಆಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆ ಹೊತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಊಟವೇ ಇಲ್ಲ. ರಾಯರಿಗೆ ಹಸ್ತೋದಕ ಕೊಡದೆ ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಅವರ ನಿಯಮ. ಈ ನಿಯಮ ಅಂಥ –ಇಂಥದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ರಾಮವಾಕ್ಯ; ಅಥವಾ ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರು ಅಖಂಡ ಏಳು ದಿವಸಗಳವರೆಗೂ ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾದರು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ರಾಯರ ಭಜನೆಯೊಂದು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ರಾಯರಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೋಡುವರು? ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರ ನಿಃಸೀಮವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಅರ್ಚಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು. ಆಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳನ್ನೆಣಿಸ ಕೂಡದು. ಅವರು ಭಕ್ತಭಾವದಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ಅದನ್ನೇ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಎಂದು ಅರ್ಚಕನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಪ್ರಾತ: ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಹೋದನು. ಆಗಲೇ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮೀ ಪಾಮರನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಮಹಾಪರಾಧವಾಗಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಈ ದೀನನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಇದಾವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಿಯರು. ಬಳಿಕ ಅರ್ಚಕನು ಹೇಳಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯೂ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ರಾಯರು ಯಃಕಶ್ಚಿತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಉದರಿದವು ತತಕ್ಷಣವೇ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅನಾವೃತ ಶಾಕಾದಿಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು.

ಆತ ಏವ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು–

ಸಾದರದಲಿ ಹಸ್ತೋದಕ ಕೊಡಿಸಲು ನಿ। ಷೇಧಗೆಯ್ಯದೆ
ನಿವೇದಿಪೆ ಹರಿಗೆ॥
ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಭಕ್ತರ ಹೃದಯವನ್ನು ಭಕ್ತ ಪರಿಪಾಲಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನು ಬಲ್ಲನೇ ಹೊರತು ಇತರರು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರು–

ಧರ್ಮೋಭವತ್ಯಧರ್ಮೋಽಪಿ ಕೃತೋಭಕ್ತೈಸ್ತವಾಚ್ಯುತ॥
ಪಾಪಂಭವತಿಧರ್ಮೋಽಪಿ ಯೋನಭಕ್ತೈ : ಕೃತೋಹರೇಃ॥

(ಸ್ವಾಮೀ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದವರು ಮಾಡಿದ ಅಧರ್ಮವೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು. (ಪುಣ್ಯ)ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯಾದರೂ ಅದು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣಾಗುವುದು)

ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದಿರುವರು.

ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿದ್ದಾರೆ:–

" ಔಪಚಾರಿಕವಲ್ಲ ಸುಜನರ। ಪಾಪ ಕರ್ಮವು ಪುಣ್ಯವೆನಿಪವು।
ಪಾಪಿಗಳ ಸತ್ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವು ಪಾಪವೆನಿಸುವವು"॥
(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾಗರ)

೩ನೆಯ ಕಥೆ

-(೦)-

ರಾಯರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಸುಮಾರು 140 ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಸನ್ 1811ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಲು ಸರಕಾರದವರು ಇಲ್ಲಿಯ ಇನಾಮುಗಳೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕವೋ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಇನಾಮ ಕಮಿಷನ್ನವನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ 'ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋ' ಎಂಬ ಸಾಹೇಬರು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆ ಸಾಹೇಬರು ಒಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ಇನಾಮುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ರಾಯರು ಅಗಾಧ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳೂ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ. ಅತ್ಯಂತ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತರೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಇನಾಮುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಆಗತಕ್ಕವೇ ಹೊರ್ತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವಲ್ಲವೆಂದು ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯವು ಕೂಡಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹೇಬರು :- ಬರೀ ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಲಕ್ಷಿಸುವವನಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಂಥಾ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಒಂದೆರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ನಡೆಸೇನು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮಾತು ಕೇಳುವವನಲ್ಲ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಯಾರಿಗೂ ಮಾತಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರದಂತಾಯಿತು.ಆದರೂ ಜನರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನೀವಂದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಾವು 41 ದಿವಸ ವೃಂದಾವನದ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನಗಳು ತೋರಿಬಂದದ್ದೇ ಆದರೆ ಮಾಡಬಹುದು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು. ಸಾಹೇಬರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಇತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು. ಎರಡು ದಿವಗಳಾದವು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದವು. ವರವಿಲ್ಲ; ಶಾಪವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತಾಯಿತು. ಜನರು ನಿರಾಶರಾದರು. ಮನ್ರೋದೊರೆಯಂತೂ ಆಸ್ತಿಕರಾದ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು

ಮರುಳರೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸ ಹತ್ತಿದನು. ಜನರು ಬಾಯಿ ಬಿಡ ಹತ್ತಿದರು. ಇನ್ನೇನು? ನಾಳೆಯೊಂದೇ ದಿವಸದ ಅವಧಿಯುಳಿದಿರುವುದು. ಸಾಹೇಬರು ಬಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾವೇನನ್ನು ಹೇಳೋಣವೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಲಹತ್ತಿದರು.

ಶರಣಾಗತ ಕಲ್ಪತರುವೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಯರು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ತಡೆದಾರು? ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮರು ದಿವಸ ಮನ್ರೋಸಾಹೇಬರು ಹಿಂದೂ ಜನರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವೆವೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಠದ ಹತ್ತರ ಬರಲು– ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ವೃಂದಾವನದೆದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಈಗ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿವಸದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲದ ಇವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಣ್ಣಿಗಾದರೋ ಏನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.ವೃಂದಾವನದ ಹತ್ತರ ಒಬ್ಬರು ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವರು ನಿಮಗೆ ಕಾಣಿವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು? ಕಾಣದೆ ಕಾಣಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಇನಾಮು ಹೋಗುವವೆಂಬ ಆಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಏನೋ ಸುಳ್ಳೊಂದು ಸೊಟ್ಟೊಂದು ನುಡಿಯತಕ್ಕವರು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಆಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ತುಂಬಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲದ ನಮ್ಮಂತೆ ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದ ಚಾಕರಿಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಡೆಯುವದೆಂದು ನಂಬಿ ಲಾಂಗೂಲಚಾಲನ ಮಾಡುತ್ತ ಈಗಿನಂತೆ ನಿರ್ವೀರ್ಯರೂ ನಿಸ್ತೇಜರೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು? ಯಥಾರ್ಥವಾದುದನ್ನೇ ನುಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮನ್ರೋದೊರೆಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಸಂನ್ಯಾಮಿಗಳ ಆಕಾರ, ರೂಪ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ, ರಾಯರೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವರಲ್ಲಾ! ಎಂದಂದುಕೊಂಡು ಅವರೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು. ಆಗ

ಸಾಹೇಬರು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ತೆಗೆದು ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನೀ ಬಾಷೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಲು , ರಾಯರು ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಏನೋ ತಿಳಿಸಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.ದೊರೆಯು ಪುನಃ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾದದ್ದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಕ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕರೆದು; ಇದೊಂದು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವಾದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಮದ್ರಾಸದ ಗವ್ಹರ್ನರ ಪದವಿಯು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಕೂಸನ್ನು ಹೆಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಹೀಗೆ ಎರಡು ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳಿರುವವು. ಅವೆರಡು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅರ್ಚಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಆಯಿತು.

ಕಲೌಯುಗೆ ಕಲ್ಪತರುಪ್ರಭಾವ-
ಉದ್ಧಾರಕರ್ತಾ ಕಲಿತಾಗಸೋಽಪಿ
ಜೀಯಾಚ್ಚಿರಂ ವಿಷ್ಣುಪರಾಗ್ರಗಣ್ಯಃ।
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರೋಗುರುರಾಡ್ವುದಾರಃ॥

(ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ)

ಎಂಬಂತೆ ರಾಯರೆಂದರೆ ಭಕ್ತರ ಕಾಮಧೇನು-ಕಲ್ಪತರು - ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳು. ಇಂಥ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಚ್ಚಿತಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳು ನೆರವೇರುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಮುಂದೆ ತುಸು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹೇಬನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಕೂಸು ಹಡೆದಳೆಂದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ತಾರಿನ ವರ್ತಮಾನ ಬಂತು! ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಮದ್ರಾಸದ ಗವರ್ನರ್ ಪದವಿಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ; ಮೂರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ತೋರಿಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಹೇಬನು ಆಸ್ತಿಕನಾಗಿ ರಾಯರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಮಾಡಿದನಂತೆ.

ಇದೇ ಮನ್ರೋಸಾಹೇಬನು ಗುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನ್ನಛತ್ರವನ್ನೂ ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವನು.

ತಿರುಪತಿ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ಬಳ್ಳಾರೀ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ಯಾಝೀಟಿಯರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ಚತುರ್ಥ ಗುಚ್ಛ

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯದ। ಹಾದಿಯನು ನಾನರಿಯೆ ತರ್ಕದ।
ವಾದದಲ ಗುರು-ಹಿರಿಯರೆನ್ನದ ಮೂಢಮತಿಯೆನಗೆ॥
ಆದಿಮೂರುತಿ ನೀನು ನೆರೆ ಕರು। ಣೋದಯನೆ ಹೃದಯಾಂಗಣದಿಜ್ಞಾ
ನೋದಯವನೆನಗಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ॥

(ಭಕ್ತಿಸಾರ)

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲ ವಿಚಾರ- ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಯಥಾಮತಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು.

೧. ಕಾಲವಿಚಾರ-

ಕಾಲವಿಚಾರಮಾಡುವದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿರುವದು; ಅಂದರೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಮಠೀಯ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದೊಂದು. ಶಿಲಾಶಾಸನ- ತಾಮ್ರಪಟ-ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇದನ್ನು ಕೇವಲ ಗುರುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ-ಸ್ವಮತೀಯರೂ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುವರೇ ಹೊರತು, ಅನ್ಯಮತೀಯರೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಚಾರದವರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನಾವು ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆವು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂಬದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ.

'' ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜಃ ಪ್ರಥಮೋ ವ್ಯಾಸರಾಜೋ ದ್ವಿತೀಯಕಃ।
ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚತುರ್ಥಕಃ॥''

ಎಂಬುದಾದರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು. ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ (1509-1529) ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರ

(1530–1542) ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ ಅಚ್ಯುತರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು (1539ರಲ್ಲಿ) ಮುಕ್ತರಾದರೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ–

1) ಪುಳಂಬಾಕಂ ಗ್ರಾಮದ ದಾನಶಾಸನಶಾ.ಶ.1433(1511)
2) ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಠದ ದಾನದ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಶಾ.1445(1523)
3) ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪುರದ ದಾನದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಶಾ.1445(1523)
4) ಹಾನಗಲ್ಲ ತಾಲೂಕ ಗೌರಾಪುರದ ಗ್ರಾಮದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಶಾ.ಶ. 1449 (1527)
5) ಕುಂದಾಪುರಗ್ರಾಮದ ದಾನದ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಶಾ. ಶ. 1447 (1525)
6) ಕಂದಕೂರು ವ್ಯಾಸಸಮುದ್ರದ ಕೆಳಗಿನ ಜಮೀನು ದಾನದ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನ ಶಾ.ಶ 1447 (1525)
7) ಅಚ್ಯುತರಾಯರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ವಿಠ್ಠಲದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಶಿಲಾಶಾಸನ 1454 (1532)

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ತಾಮ್ರ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು ಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು.

ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಇವರ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆದ ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂಬವರು [†] ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಮರಾಜನು ರತ್ನಾಬಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಅಗ್ರಹಾರಾದಿಗಳನ್ನೂ ದಾನಕೊಟ್ಟರಂತೆ.

[†] ಇವರು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು.
ಚತುರಧಿಕಶತಗ್ರಂಥರತ್ನಪ್ರಣೇತಾ'' ಎಂಬುದಾಗಿ 104 ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಮಹಾತ್ಮರು. (ಇದರಲ್ಲಿ 43 ಮಾತ್ರವೇ ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವವು) ಚತು"ಷಷ್ಠಿ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ವಿದ್ವದರೋಽಸ್ಮಾದ್ವಿಜಯೀಂದ್ರಯೋಗೀ।
ವಿದ್ಯಾಸು ಹೃದ್ಯಾಸ್ವತುಲಪ್ರಭಾವಃ।
ರತ್ನಾಭಿಷೇಕಂ ಕಿಲ ರಾಮರಾಜಾತ್।
ಪ್ರಾಪ್ಯಾಗ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀನ ಕರತಾಗ್ರಹಾರಾನ್॥

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ ಸರ್ಗ 2 ಶ್ಲೋ21)

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ರಾಮರಾಜನು (1543-1564) ತಾಳಿಕೋಟಿಯ ಕಾಳಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ವಿಜಯನಗರದ ಧೊರೆಯೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಇದು ಅಲ್ಲದೆ ತಂಜಾವರದ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು 1576ರಲ್ಲಿ 'ಅರಿವಿಲಿಮಂಗಲಂ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ದಾನಕೊಟ್ಟಂತೆ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

ವಿಜಯೀಂದ್ರರ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರ ದಿಗ್ವಿಜಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ವಂಶಜರಾದ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು (1586-1614) ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬಂಶವು-

ಸಾರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಜಯೀಂದ್ರಾ।
ತ್ಸುಧೀಂದ್ರಯೋಗೀಂದ್ರಮಗಾತ್ಕ್ರಮೇಣ॥
ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕೀರ್ತಿರ್ವಿಬಾವವನ್ಯಾಂ।
ವಿಖ್ಯಾತವಿದ್ವಜ್ಜನಮಂದ್ಯಪಾದಃ॥
ಪವಿತ್ರಿತಾಮೇಷಧರಾಂವಿತನ್ವನ್।
ಸಂಚಾರತೋದಿಗ್ವಿಜಯಾಪದೇಶಾತ್॥
ಶ್ರೀವೆಂಕಟಕ್ಷ್ಮಾಪರಿಣೀಸಮಕ್ಷ।
ವಾದೇನವಿದ್ವೇಷಿಬುಧಾನ್ ವಿಜಗ್ಯೇ॥

(ರಾ. ವಿಜಯ ಸರ್ಗ-2-23-24)

ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವದು.

ಮತ್ತು ಇದೇ ಸುದೀಂದ್ರರಿಗೆ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲಕನು ಕನಕಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು

ಅತುಲವಿವಿಧವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲೀಲಾಲ್ಯಮಾನಃ।
ಪ್ರಭುಮಣಿರಘುನಾಥ :ಪೌಢಭೂಪಾಲಕೇನ॥
ನಿಹಿತ ನಿಖಿಲ ವಿದ್ವಸ್ಮಾಲಿಪಾದಃ ಸುಧೀಂದ್ರಃ।
ಪರಜನದುರವಾಪಂಪ್ರಾಪಹೇಮಾಭಿಷೇಕಂ॥

(ರಾ. ವಿಜಯ ಸರ್ಗ 2-53)

ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವದು. ಈ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲನು ತಂಜಾವರದ ದೊರೆಯೆಂದೂ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು.†

ವಿಜಯನಗರದ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರೊಬ್ಬರಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚವ್ವನೆಂಬ ಹುಡುಗನು ದನಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ದೀಕ್ಷಿತರು ಚವ್ವನ ರಾಜಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅವನನ್ನು ಅರಸರಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವಾಹಿನೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ' ಮೂರ್ತಿದೇವಿ' ಯನ್ನೇ ಮಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಮೂರ್ತೀದೇವಿಯನ್ನು ದೀಕ್ಷಿತರ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಚವ್ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು; ಹಾಗೂ ಆತನಿಗೆ ತಂಜಾವೂರಿನ ದೊರೆತನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತರನ್ನೇ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಚವ್ವನು- ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಈ ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನೆಂಬವನು ಮಗನಾದನು ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನ ಮಗನೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲನು.

ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯಕನು:- (1540-1572)

ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನು:- (1572-1614)

† ಈ ವಿಷಯವನ್ನು 'ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕರ್ನಾಟಕಮಂತ್ರಿ' ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆದಿರುವೆವು. ರಸಿಕ ವಾಚಕರು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಓದಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವೆವು. ಇದು ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕಾದಂಬರಿ ಸಂಗ್ರಹಮಾಸಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರಲ್ಲಿ 1 ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರೆಯುವದು.

ರಘುನಾಥನಾಯಕನು ತಂಜಾವೂರಿನ ದೊರೆತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು 1614ರಲ್ಲಿ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವಾದದ್ದು 1614ರ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಸುದೀಂದ್ರರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಪತಿಯೂ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು–

ವ್ಯಾಧೂತಾವದ್ಯಹೃದ್ಯಾಮಿತಕೃತಿರಚನಾ ಚಾರುಚಾತುರ್ಯಹೃಷ್ಯತ್।
ಕರ್ಣಾಟಕ್ಷೋಣಿಪಾಲಪ್ರ ತಿಪದರಚಿತಾನೇಕರತ್ನಾಭಿಷೇಕ:॥
ಪತ್ರೀಶಾರೂಢಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪದನಲಿನೊದಗ್ರಲೋಲಾಂಬಲೀಲೋ।
ವಿಖ್ಯಾತ: ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರವ್ರತಿಪತಿರತುಲಂ ಭದ್ರಮನ್ನಿದ್ರಯೋನ್ನ:॥
(ಗುರುಗುಣಸ್ತವನ)

ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. 1614ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ರಾಮರಾಯನೇ (ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀರಂಗಾಯನ ಮಗನು) ಈತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಇದರ ಹೊರತು ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು (ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು) ಕರಕೊಂಡು ತಂಜಾವರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ 'ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತ' ನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ವಿದ್ವತ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹುಮಾನ– ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು–

"ತಂಜಾಪುರ್ಯಾಮನ್ಯದಾ ಶುಲ್ಬಸೂತ್ರಂ।
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾರಂ ವಾವದೂಕಂ ಯಜಂತು॥
ರಾಜ್ಞೋಽವಿದ್ವಾನ್ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣೇಜ್ಯಾ।
ಶೀಲೋತ್ತಂಸಸ್ತಂನನಂದಾದಿಮಾತ್ರಂ॥
ಕಾಲೇನಾಸ್ಮಿನ್ ಕಾಕತಾಲೀಯಶಬ್ದೇ।
ಜೇತಾರಂ ತಂ ಯಾಯಜೂಕಾನ್ ಕವೀಂದ್ರಾನ್॥
ತಸ್ಯಾಂ ಪುರ್ಯಾಂ ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾಂಕನೇ ಚ।
ಪ್ರೌಢಂ ಮೇನೇ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣಸ್ತಂ॥"
(ರಾ. ವಿಜಯ. ಸ. 6–16–17)

ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತನೆಂದರೆ ಚವ್ವನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತರ ಹಿರಿಯ ಮಗನು ಈತನು ರಘುನಾಥಭೂಪಾಲನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದು ' ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲವಿಜಯ, ರಘುನಾಥವಿಲಾಸ ನಾಟಕ' ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಆ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಗಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ

'ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತನಂದನೇನ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತೇನ ವಿರಚಿತಂ ರಘುನಾಥಭೂಪವಿಜಯಂ'

ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ– 'ಸಂಗೀತಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರದರ್ಶಿನಿ' ಯೆಂಬ ತೆಲಗು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ– ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ ಹಾಗೂ ನಾಯಕರಾಜರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲೇಖನವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ:–

॥ .... ತಂಜಾವೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಮುನು ಮಿಕ್ಕಿಲಿ ಪ್ರಬಲ ಮುಗಾಪರಿಪಾಲಿಂಚುಕೊನಿ ವಚ್ಚಿನ ನಾಯಕಮಹಾರಾಜವಂಶಮುಲೊ ಮೊದಟ ರಾಜಿಯವ ಚೆವ್ವಪ್ಪನಾಯಕ ಮಹಾರಾಜು ಶಕಾಬ್ದಮು 1452 (ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಶಕಮು 1530) ಮೊದಲು ಕೊನಿ ಶಕಾಬ್ದಮು 1464 (ಕ್ರಿ. ಶಕಮು 1572)........ ಈ ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯನಿ ಕುಮಾರುಂಡು ಅಚ್ಯುತಪ್ಪಮಹಾರಾಜು .... ಕೊನಿಶಕಮು 1537 (ಕ್ರಿ.ಶಕಮು 1614) ಈ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತುಲ ಭಾರ್ಯ ನಾಗಮಾಂಬ ಈತನಿಕುಮಾರ ಲುಲೋಜ್ಯೇಷ್ಠಲು ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತುಲು ಕನಿಷ್ಠುಲು ವೆಂಕಟಮಖ –ಈ ನಾಯಕವಂಶಮಂದು ಮೂಡವರಾಜು ರಘುನಾಥನಾಯಕಲು.... ಶಕಾಬ್ದಮು 1536 (ಕ್ರಿ. ಶಕಮು 1614) ಲೋ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ್ತುಂಡ್ಯೆ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತುಲಂ............॥ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರರು 1620ರಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು?

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಾದರೂ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತರ ಬೇಟೆಯಾದ ನಂತರ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಇವರು 1625ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೆಂದು ನಿ:ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನೊಂದೇನೆಂದರೆ:–

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ತಾತಂದಿರಾದ ಕೃಷ್ಣಾಮಾಚಾರ್ಯರು ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಆತನಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ, ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆವು. ಮುಂದೆ ಇವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ (ರಾಯರ ತಂದೆಯವರು) ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆಂಬುದೂ ಶ್ರೀಸುದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಜೀವನ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸುದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಕಾಲಕ್ಕೇನೇ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು ಅರಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಯರು ವಿಜಯನಗರದ–ರಾಮದೇವ–ರಂಗರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿದುದು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಪಮಾಣವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣವಿನ್ನೊಂದುರುವುದು ಅದೇನೆಂದರೆ:–

ನಂಜನಗೂಡು ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಸನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ:– ಅದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದೊಡ್ಡದೇವರಾಜನು (1659–1672)'ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿರುವದು. ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1663 ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು (ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ ವಿಚಕ್ಷಣ ರಾ.ಬ.ಆರ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸನದ ರಿಪೋರ್ಟು 1917 ಪುಟ 58ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು)

ಮಠೀಯ ಪೀಳಿಗೆಯಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳೇ 1623–1671ರವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿದರೆಂದು ಹೇಳುವುದು.

❁❁❁❁❁❁

ಶ್ರೀಗಳವರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳು"–

1. ತತ್ವೋದ್ಯೋತ
2. ಪ್ರಮಾಣ ಪದ್ಧತಿ
3. ಗೀತಾ ವಿವೃತ್ತಿ
4. ತಂತ್ರ ದೀಪಿಕಾ
5. ಪ್ರಮೇಯ ದೀಪಿಕಾ
6. ನ್ಯಾಯ ದೀಪಿಕಾ
7. ಋಗರ್ಥ ಮಂಜರಿ
8. ಭಾಟ್ಟ ಮೀಮಾಂಸ
9. ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ
10. ಕೃಷ್ಣ ಮಂಜರಿ
11. ರಾಮ ಮಂಜರಿ
12. ಗೀತಾರ್ಥ ಮಂಜರಿ
13. ಋಗ್ಭಾಷ್ಯ
14. ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತಾರ್ಥ
15. ಯಜುರ್ವೇದ ಟಿಪ್ಪಣಿ
16. ಸಾಂವೇದ ಟಿಪ್ಪಣಿ
17. ಸುಧಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
18. ಪ್ರಾತ" ಸಂಕಲ್ಪ ಗದ್ಯ
19. ಅಂಭೃಣೀಸೂಕ್ತ ಭಾಷ್ಯ
20. ತತ್ವವಿವೇಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ
21. ತತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ ಟಿ.
22. ವಿಷ್ಣು ತತ್ವ ನಿರ್ಣಯ
23. ಕಥಾ ಲಕ್ಷಣ ಟಿ.
24. ಪ್ರಮಾಣ ಲಕ್ಷಣ ಟಿ.
25. ಕರ್ಮ ನಿರ್ಣಯ ಟಿ.
26. ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಟಿ.
27. ವಾದಾವಳಿ ಟಿ.
28. ಉಪಾಧೀ ಖಂಡನ ಟಿ.
29. ಮಾಯಾವಾದ ಖಂಡನ ಟಿ.
30. ಮಿಥ್ಯತ್ವ ಅನುಮಾನ ಖಂಡನ
31. ದಶೋಪನಿಷತ್ ಖಂಡಾರ್ಥ
32. ತರ್ಕ ತಾಂಡವ ಟಿ.
33. ಚಂದ್ರಿಕಾ ಟಿ.
34. ಅಣುಭಾಷ್ಯ ಟೀಕಾ
35. ನ್ಯಾಯ ಮುಕ್ತಾವಳಿ
36. ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ ಟಿ.
37. ಅಥರ್ವಣೋಪನಿಷತ್ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೨. ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ

ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ–ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೋಜನ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳೋಣ– ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ದೊರೆತಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಇವರು ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಸಜ್ಜನರ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಟೀಕಾ–ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತರಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಂದಮತಿಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವು ಇವರ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರ ತೀರ್ಥರವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ' ಗುರುಗುಣಸ್ತವ' ಎಂಬುದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಂಥವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ– ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಗ್ರಂಥ ರಚನಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು

> ಹಲಗೆಬಳಹವಪಿಡಿಯದೊಂದ। ಗ್ಗಳಿಕೆಪದವಿಟ್ಟಳಿಪದೊಂದ।
> ಗ್ಗಳಿಕೆಪರರೊಡ್ಡವದರೀತಿಯಕೊಳ್ಳದಗ್ಗಳಿಕೆ॥
> ಬಳಸಿಬರೆಯಲು ಕಂಠಪತ್ರದ। ಉಲುಹುಕೆಡದಗ್ಗಳಿಕೆಯೆಂಬೀ।
> ಬಲುಹುಗದುಗಿನವೀರನಾರಾಯಣನ ಕಿಂಕರಗೆ॥

ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನೋ ತದ್ವತ್ ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ.

(ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಯುಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಿಚಾರಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಇತರ ಪಂಡಿತರ ಸಂಗಡ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ತಿದ್ದುವ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಅಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.)

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಗೆ ಮೂಲ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರೋ, ಅದರಂತೆ ಇವರಾದರೂ ಮಂದಮತಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಅನ್ಯಮತೀಯರೂ ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವೇದಭಾಷ್ಯದ ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಂಡಿದ್ದೆವೆಂದೂ ಪುನಃ ಅದೀಗ ದ್ವೀಪಾಂತರಗತವಾಯಿತೆಂದೂ (ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದೆ) ಮೈಸೂರ ಅರಮನೆಯ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ದುಃಖಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ತಾಲಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಾವೂ ನೋಡದೆ ಇತರರಿಗೂ ಕೊಡದೆ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಗೆದು ಗೆದ್ದಲು ಪಾಲು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿರುವರು. ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಒದಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕುತ್ತೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನಾದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಮಹನ್ನೀಯರು ಇಂಥ ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಈಗ ಲೋಪವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವ ಎಷ್ಟೋ ಅಮೌಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೈಲಿಗೆ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯುಂಟು. ಇರಲಿ.

ಇನ್ನು– ಶ್ರೀಗಳವರು ಬರೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿದರೇ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೇ ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು. ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಹಗಲಿರಳು ಯತ್ನಗೆಯ್ದರೋ, ಅಂಥವರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪವಾಗಿಯಾದರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಪದಗಳಂತೆ ಇವರ ಪದ ಪದ್ಯಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಿಗದೆ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಪದ್ಯವು ಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವರು ' ವೇಣುಗೋಪಾಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗಂತೂ ಅನಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಕರ್ನಾಟಕಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಬಲ್ಲವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶೋಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ

ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಖಂಡವಾಗಿ 40/50 ವರುಷ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ[✝] ಪೂಜೆಯುನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಯಕೆಯುಳಿಯಿತು. ಅದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಡೆತನಕ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೊಡನೆ ಶ್ರೀಸೀತಾಅಮ್ಮನವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಬಯಕೆ. ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದು ದೊರೆತಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ದೊರೆತಿದ್ದಿಲ್ಲ. (ಅದ್ಯಾಪಿ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ಈ ಮಠದಲ್ಲಿಲ್ಲ) ಇದು ಇರುವುದು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು– ಸತ್ಯಸಂಧರೆಂಬ[*] ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುನ: ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸೀತಾರಾಮರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮನದಣಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಪುನಶ್ಚ ಸತ್ಯಸಂಧಾಖ್ಯೋ ಮಠಾಂತರ ನಿವಾಸಿನೀ॥
ಅನರ್ಚಿತಾಚಸೀತಾಯಾ: ಪ್ರತಿಮಾಮರ್ಚಯದ್ಯತಿ:॥
ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾಹೀಶ ಪುತ್ರಾವತಾರಾ: ಷಡಿಮೆಮತಾ:॥
ತಸ್ಯ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯಗುರೋ: ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥದಾಯಿನ:॥
(ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ ಪಟಲ 4)

ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರ ವೃಂದಾವನ ನಿವಾಸಿನೆ॥
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧ ರೂಪೇಣ ಶ್ರೀಸೀತಾಪ್ರತಿಮಾರ್ಚಕ॥
(ರಾ. ತಂತ್ರ ಪಟಲ 7)

ಈ ಸತ್ಯಸಂಧರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಿಡುವೆವು.

[✝] ರಾಯರು ಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪೂಜಾಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ಸೀತಾ ಅಮ್ಮನವರಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುನ: ಅವತರಿಸಿದರೆಂದರು. ಹೇಳುವದರಿಂದ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.
ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಡೆಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ವೃತ್ತಾಂತ ಲೇಖದೊಳಗೆ ನೋಡಿರಿ.

[*] ಇವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸತ್ಯಸಂಧಕಥಾಮೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೋದವರ್ಷ ಸದ್ಬೋಧ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆವು. ಅಪೇಕ್ಷಕರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖಾ ಹಿಂದೂಪುರ ತಾಲೂಕ ಸಂತೇಬಿದನೂರಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬೊಬ್ಬ ಸತ್ವಶೀಲರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತರಾದರು; ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನಿಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಸಾತ್ವಿಕತನದಿಂದ ಸದಾ ಹರಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆಗ ಸವಣೂರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿದ್ದರು. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಲೋಕಾದ್ಭುತವಾದದ್ದು.† ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಪತಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಟು ಬೆಟ್ಟಹತ್ತುವಾಗ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ: " ನಮಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಖುಗ್ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಪಠನಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಂದ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದದವರೆಗೂ ಯಾರು ಗಿರ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡುವಿರೋ ಅವರಿಗೆ ಸೀತಾಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಇಕೋ ಈ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು." ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರೇನು? ಖುಗ್ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಒಂದಾದರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಪಠಣ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಯಾರದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ತರದ ಸಂಶಯ. ಹೆದರಿಕೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು: " ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ನಾನು ಖುಗ್ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಪಠನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಸನ್ನಿಧೀಗೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪುರ:ಸರವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಇದು ಅಹಂಭಾವದ ಮಾತೆಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಎಣಿಸಕೂಡದು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಸೀತಾಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ" ಎಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಬೆರಗಾಯಿತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಎದ್ದಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದ ಅರ್ಜುನನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ:-

† ಶ್ರೀ ಸತ್ಮಭೋಧ ಶ್ರೀಗಳವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರ ವಂಶಜರೇ ಆದ ಶ್ರೀಯುತ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯ ರಾಯಚೂರ ಪ್ಲೀಡರ-ಹಾವೇರಿ ಎಂಬ ಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು. (ಬೆಲೆ 6 ಆಣೆ) ಅದನ್ನು ವಾಚಕರು ಓದಿಸಂತೋಷಿಸಬಹುದು.

ಏನು ಸಿದ್ಧಿಯುಪಾಧ್ಯರೆದ್ದಿರಿ। ಧೇನುಧನುವಿಂಗೆಲ್ಲಲೇತಾ।
ನೇನುಮನದಂಘವಣೆ ಬಯಸಿದಿರೇನಿತಂಬಿನಿಯಾ॥
ವೈನತೇಯನ ವಿಗಡಿಸಿದ ವಿಷ। ವೇನು ಸದರವೊ। ಹಾವಾಡಿಗೆರಿಗಿ
ದೇನು ನಿಮ್ಮುತ್ಸಾಹವೆಂದುದು ಧೋರ್ತವಟುನಿಕರ॥ (ಮಹಾಭಾರತ)

ಮಾತನಾಡಿತೋ ತದ್ವತ್ ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ಆದರೇನು? ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ಸತ್ವಶೀಲರು ದೃಢಚಿತ್ತವುಳ್ಳವರು. ಜನರಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಸೀತಾಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಂತಾಗಲಿ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಆಗ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು, ಅವರು ಯತಿವರರಿಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯ ಪಠಣಮಾಡುತ್ತ ಗಿರ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಅವರು ಸಂತೋಷಭರದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಕೊರಳಿಗೆ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ– ಮುಂದೆ ನೀನೇ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿದರು; ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ತಾವು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಇವರಿಗೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಸತ್ಯಸಂಧರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ್ನಿಟ್ಟರು. ಇವರೇ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳುವದೇನು? ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಇವರಿಗೆ(ಸತ್ಯಸಂಧರಿಗೆ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು! ಒಮ್ಮೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾಗಿ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಇಂಥಾ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಸತ್ಯಸಂಧರು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿ ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ಮಹಷಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ವಂಶದವರು ಮಹಷೀ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಈಗಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಆಹಾ! ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಧನ್ಯರು! ಧನ್ಯರು!!

❁❁❁❁❁❁

ಆ ಆದರ್ಶನ–

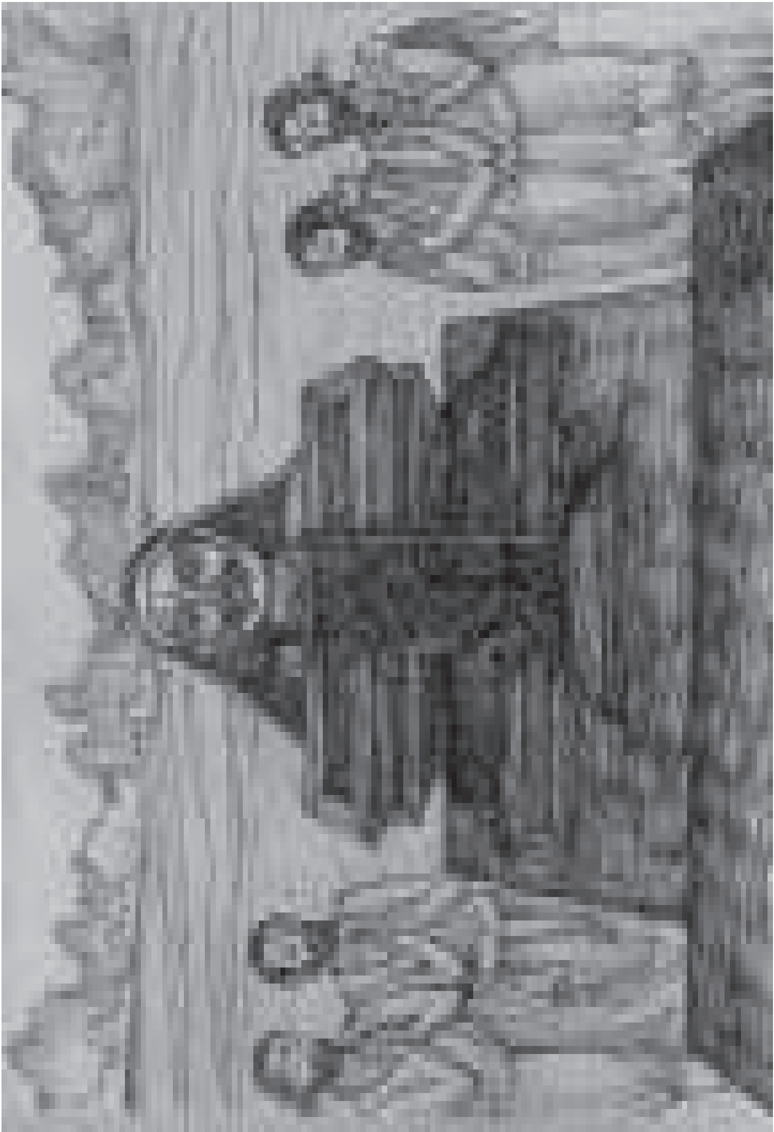
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳು 47ವರ್ಷ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳಿ ಶ್ರೀಯೋಗೀಂದ್ರರೆಂಬವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾವು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಳಿಗೂ ದಿವಾನ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೂ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವಾಯಿತು. ರಾಯರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಾಂತ್ವ ವಚನಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿ:– 'ನಾವು ಈಗ ಆದರ್ಶನರಾದಾಗ್ಯೂ ಏಳನೂರು ವರ್ಷ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವೆವು'. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಕ್ರಿ.ಶಕೆ. 1563ನೇ ಶ್ರಾವಣವದ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಾ ಗುರುವಾರ ದಿವಸ ಸಮಸ್ತ ವೈದಿಕ–ಲೌಕಿಕ ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಳಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಸಶರೀರವಾಗಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು.* ಮಂಗಲಾವಾದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟಪಂತನೆ ಮೊದಲಾದವರು ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಜಯ! ಶ್ರೀಗುರು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಜಯ! ಎಂದು ರಾಯರನ್ನು ನುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಸಶರೀರವಾಗಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತು ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು? ಇಂಥಾ ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದವರ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಕಾಲದ ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಳಿಯು ಧನ್ಯವಾದುದಲ್ಲವೇ?

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವುದಿರುವುದೋ ಕಾಣೆವು. ಈ ಸಾಧು ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಎಂತಹ ಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆಂಬದನ್ನು ಸುಭಾಷಿತಕಾರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡುರುವರು:–

* ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನೇಕ ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು;–

1. ತುಂಗಾತೀರ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ। ಮಂಗಳಬಿದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿವಾಸರಾದರು ಸುವ್ವಿ॥
   ಸುವ್ವಿ ಸುವ್ವಾಲೆ। ಸುವ್ವಿ ಸಾಧ್ವಿಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಪಾಡಿ॥ (ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು)
2. ಸುವಿರೋಧೀ ವತ್ಸರೆ ಶ್ರಾವಣಪರದ್ವಿತೀಯಾ। ಕವಿವಾರ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರಗಾ॥
   ನವಸುಮಂತ್ರಾಲಯದಿದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾ। ಧವನಪುರಕ್ಕೈದಿದಮಹಾತ್ಮರಿವರೆಂದು॥1॥
   ವಂದಿಸುವೆ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯರ॥ (ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ವಿವೇಕ: ಪರಮೋದೀಪೋಜಾಯತೆ ಸಾಧುಸಂಗಮಾತ್॥
ಮನೋಹರೋಜ್ವಲೋನೂನಂ ಅಸೇಕಾದಿವಗುಚ್ಛಕ:॥

(ನೀರು ಹ್ಯುಯೋಣದರಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ, ಸಾಧುಸಮಾಗಮದಿಂದ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದೀಪವು ಹುಟ್ಟುವುದು)

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ – 'ತ್ಯಜ ದುರ್ಜನಸಂಸರ್ಗಂ ಭಜಸಾಧುಸಮಾಗಮಂ।'

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಿರಿಯರು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರುವರು.

ಇನ್ನು ಇದನ್ನೇ ದಾಸಕೂಟಸ್ಥರು– ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಮಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ:–

1. ಕೆಂಡಕಾಣದೆ ಮುಟ್ಟಿದರು ಸರಿ। ಕಂಡು ಮುಟ್ಟಲುದಹಿಸಲಿಪ್ಪುದೆ।
   ಪುಂಡರೀಕದಳಾಯತಾಕ್ಷನ ವಿಮಲಪದಪದ್ಮಾ॥
   ಬಂಡುಣಿಗಳೆಂದೆನಿಪಭಕ್ತರ। ಹಿಂಡುನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಲಿ ತನು।
   ದಿಂಡುಗೆಡಹಿದ ನರನ ಪಾವನ ಮಾಳ್ಪರಾಕ್ಷಣದಿ॥

   (ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

2. ಹರಿದಾಸರಿದ್ದ ಸ್ಥಳಾವರಕಾಶಿ ಮೊದಲಾದ। ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕಿಂತ ಅಧಿಕವೊ।
   ಸುರಋಷಿಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಹರು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಸರಿಯೆಂತೆಂಬರೋ॥

   (ಶ್ರೀದವಿಠಲರು)

3. ಗಂಗಿಮಿಂದರೆ ಮಲವು ಹಿಂಗೊದಲ್ಲದೆ।
   ರಂಗ ಒಲಿಯನೊ ಭಕತಸಂಗದೊರೆಯದೆ॥

   (ಕಲ್ಲೂರಸುಬ್ಬಣದಾಸರು)

4. ಅರಸುಮಕ್ಕಳು ನಾಡತಳವಾ।ರರನು ಕೊಂಬರೆ ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ।
   ಶರಣರಾರಿಂಗಂಜುವರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೇಶ್ವರರಾ॥
   ಶಿರವನೊದದಾಡುವರು ಪಾವನ। ಚರಿತರೊಲಿದ್ದಂದದಲಿ ಲೋಕೋ।
   ತ್ತರವಿಹಾರರು ಚರಿಸುತಿಹುದೀ ಧರೆಗಹಿತವೆಂದ॥

   (ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕ– ಭಾಗವತ)

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಿಮಹಿಮೆಗಿಂತಲೂ ಹರಿಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅದು ಅನೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳೂ ಮಂದಮತಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ಇಂಥಾ ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಅಂಥವರ ಚರಿತ್ರಾಮೃತವನ್ನಾದರೂ ಪಾನ ಮಾಡಿ ಪುನೀತರಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವೂ ಆಗುವುದು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಗಲೇ ನಡೆಯಿರಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಏನೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೋ ನಾವು ಅದನ್ನೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ! ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ!

ಮೂಢ ಮಾನವ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಿ। ಬೇಡಿಕೊಂಬಿನಿತೆಂದು ದೈನ್ಯದಿ।
ಬೆಡದಂದದಿ ಮಾಡು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವಪ್ನದಲಿ॥
ನೀಡುವಡೆ ನಿನ್ನಮಲಗುಣಕೊಂ। ಡಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಭಾಗವತರೊಡ।
ನಾಡಿಸೆನ್ನನು ಜನುಮಜನುಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯದಲೆ॥ (ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)
ಭೋ! ಕರುಣಾನಿಧೇ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ! ಭಗವಂತಾ! ನಮ್ಮೀ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸು. ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೊಡು.
ನೀರಂಗಡೀನೀಂನಳದಾ। ತ್ರೀರಮಣನೆ ನಿನ್ನ ಪಾಲ್ಗಡಾಭೈಮಿವಲಂ॥
ನೀರಕ್ಷೀರವಿಭೇದಕ। ನೀರಾಜಮರಾಳನೊಂದಿಸುತ್ತಿದು ಚಿತ್ರಂ॥
(ದಮಯಂತಿ ಸ್ವಯಂವರ)

(ಎಲೈ ನಳನೇ, ನೀನು ನೀರಂ ನೀರು(ಸುಂದರನು) ಭೈಮಿಯು ನಿನ್ನ ಪಾಲ್(ಹಾಲು ಪಾಲಿನವಳು) ಇಂಥಾ ನೀರು ಹಾಲುಗಳನ್ನು ರಾಜ ಹಂಸವು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಂಸವು ನೀರನ್ನೂ ಹಾಲನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು)

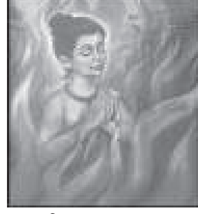
ಎಂಬಂತೆ ಜಲರೂಪಿಯಾದ ಕ್ಷುದ್ರಾದಪಿ ಕ್ಷುದ್ರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಿನ್ನೇನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ!

ಬಡವನ ಮನೋರಥವ ಪೂರೈಸು ಹರಿಯೆ! ಒಡೆಯ ನೀನಲ್ಲದೆ ಪೂರೈಸುವವರಿಲ್ಲ॥ (ವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞರು)

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ
ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯಚ॥
ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ
ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೆ॥

॥ ಸಮಾಪ್ತೋಯಂ॥

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ ತೀರ್ಥರು.

ಶ್ರೀಪ್ರಲ್ಹಾದರು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರು

ಶ್ರೀ ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜ ಪ್ರಥಮೋವ್ಯಾಸರಾಜೋದ್ವಿತೀಯಕಃ।
ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚತುರ್ಥಕಃ।

ಪರಿಶಿಷ್ಟ :೧

ಮಾರುತೀಶ ವಿಠ್ಠಲ (ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ಒಡವಿ) ಅವರು ಬರೆದ ಕೆಲವು ದೇವರನಾಮಗಳು

ದಶವತಾರವರ್ಣನಾ ಸಹಿತ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹದೇವರ ನಾಮವು

ರಾಗ: ಕಾಂಬೋದಿ ತಾಳ: ಝುಂಪೆ

ಯಾಕೆ ತೆರೆದೆಯೊ ಬಾಯ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ ॥ಪ॥

ಸಾಕು ಸಾಕಂಜುತೆನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲೊ ದೇವ ॥ ಅ॥

ದುರುಳ ದೈತ್ಯನು ವೇದ। ಕದ್ದೊಯ್ಯೆ ಜಲದೊಳಗೆ।
ಭರದಿಂದ ಮೀನಾಗಿ ಶರಧಿಯನೆ ಪೊಕ್ಕು॥
ತಿರುಗಾಡಿರಕ್ಕಸನ ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿಸಿ ವಾಣಿ।
ಯರಸನಿಗೆತಂದಿತ್ತ ಆಯಾಸದುಬ್ಬಸವೋ? ॥1॥

ಸಿಂಧುವನು ಮಥಿಸಲ್ಕೆ ದೇವ ದೈತ್ಯರು ಕೂಡಿ।
ಮಂದರವ ತಂದಿಡಲು ಮುಳುಗಿ ತಾಕ್ಷಣದಿ॥
ಕುಂದಿದವರನು ಕಂಡು। ಕೂರ್ಮ ರೂಪವ ತಾಳಿ।
ಅಂದು ಬೆಟ್ಟವ ಬೆನ್ನಿನಿಂದೆತ್ತಿದಾಯಾಸವೋ? ॥2॥

ಭೂಮಿ ಸುರಳಿಯ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯೆ
ಕನಕಾಕ್ಷ ಕಾಮಪಿತ ನೀನಾಗಿ ವರಹನಾದಿ॥
ತಾಮಸನ ಸದೆದಿಕ್ಕಿ ದಾಡೆಯಿಂದಲಿ ತಂದು॥
ಭೂಮಿಯನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಸಾಹಸದ ಹಸಿವೋ? ॥3॥

ಬಾಲಕನು ಓದುತಿರೆ ನಾರಾಯಣಾಕ್ಷರವ।
ಪಾಲಕ ಹಿರಣ್ಯಕನು ಕೋಪದಿಂದಾ।
ಕೊಲ್ಲುವೆನು ತೋರೆನಲು ನರಸಿಂಹರೂಪದಲಿ ।
ಖೂಳನುದರವ ಬಗೆದ ಕೋಪದಾರ್ಭಟವೋ? ॥4॥

ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕನಾಗಿ ಬಲಿಯ ಬೇಡಲು ನೆಲವ।
ಕೊಟ್ಟೊಡನೆ ಭೂಗಗನಕೆರಡಡಯನ್ನಿಟ್ಟು॥
ಮೆಟ್ಟಿಯೊಂದಡಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳಕೊತ್ತುತಿರೆ।
ಅಟ್ಟಹಾಸದಲಂದು ತೋರಿರ್ದನಗೆಯೋ? ॥5॥

(ವಾಮನಾವತಾರ)

ಕರದಿ ಕೊಡಲಿಯ ಪಿಡಿದು ಮೂರೇಳು ಬಾರೆಯಲಿ।
ಭರದಿಂದಲವನಿಯೊಳು ತಿರುಗಾಡುತ॥
ಧರಣಿಪಾಲರ ಕುಲವ ನಿರ್ಮೂಲನಂಗೈಯ್ದ।
ಪರಶುರಾಮನೆ ನಿನ್ನ ಮಾನಸದ ಉರಿಯೇ? ॥6॥

ಹೆಂಡತಿಯ ಕಳಕೊಂಡು ಕಂಡಕಡೆಗಲೆವುತ್ತ।
ಹಿಂಡು ಕಪಿಗಳ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಲಂಕೆಯೊಳು।
ಗಂಡುಗಲಿ ರಾವಣನ ಗುಂಡಿಗೆಯ ಶೀಳ್ದು ನಿ।
ನ್ಹೆಂಡತಿಯ ಕರೆತಂದ ಆನಂದದುತ್ಸಹವೋ? ॥7॥

ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಲವನಿಯೊಳು।
ಕಷ್ಟಗಳ ಸಹಿಸದಲೇ ಧರಣೀದೇವಿ॥
ದುಷ್ಟ ರಕ್ಷಕ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಕನೇ ಕಾಯೆನಲು।
ಕೃಷ್ಣರೂಪದಿ ಕಾಯ್ದ ಬಲು ಮುದ್ದು ನಗೆಯೋ? ॥8॥

ಚರ್ಮ ತೊಳೆದರೆ ಕರ್ಮ ಹೋಗುವುದೇ? ಎಂದೆನುತ।
ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವ ದೂಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೂಷಿಸಲು॥
ಸರ್ವ ಸಜ್ಜನರಾಗ ಮೊರೆಯಿಡಲು ದೈನ್ಯದಲಿ॥
ಧರ್ಮವನು ಕಾಯ್ದಂಥ ಬೌದ್ಧರೂಪದ ಬಗೆಯೋ? ॥9॥

ಕಲಿಯುದಿ ಹೂಣಮತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಲದಲಿ।
ಕಲಿಕಿ ರೂಪದಿ ಚಲುವ ಕುದುರೆಯೇರಿ।
ಮಲತಮಲ್ಲರನೆಲ್ಲ ತಲೆಯ ಕಡಿಯುವೆನೆಂಬ।
ಛಲದಂಥ ಸ್ವಾಮಿಯಾ ಕೋಪದಾ ನುಡಿಯೋ? ॥10॥

ಕರಿಗಿರೀಯಲಿ ನಿಂತು ಕರೆಕರೆದು ಭಕುತರಿಗೆ।
ಉರುತರದ ವರಗಳನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು॥
ಹರುಷದಲಿ ಹಾರುತ್ತ ಶಿಖರಾಗ್ರದಲಿ ಕುಳಿತು।
ಪರಮಭಕ್ತರನಿದಿರು ನೋಡುವಾ ಭರವೋ?॥ ॥11॥

ದನಗಳನು ಕಾಯುತ್ತ ವನವನವ ತಿರುಗುವಗೆ।
ಕನಕ ರತ್ನದ ಪ್ರಭೆಯು ಬಾಯ್ದೆರಿಸಿತೋ॥
ಮನೆ ದಿವ್ಯವಾಯ್ತದಕೆ ಪಂಚ ಕಳಸವನಿಡಲು।
ತನು ಉಬ್ಬು ಪಂಚಾಸ್ಯನಂತೆಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ॥ ॥12॥

ಕಲ್ಲಿಯನು ಪಿಡಿದವನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದಿ।
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ತಂದು ತೂಗುತಿರಲು॥
ಅಲ್ಲದೆಲೆ।ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವಾ ಸಮಯದಲಿ।
ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಸವಿನುಡಿಗೆಬಾಯ್ದೆರದೆಯ್ಯೋ॥ ॥13॥

ತಂದೆಮುದ್ದುಮೋಹನರ ಕೊಪ್ಪಲೊಳು ಕುಳಿತವರ।
ಅಂದ ಛಂದದ ತುತಿಗೆ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ॥
ಸುಂದರಾ ಗಜತುರಗ ವಾಹನದಿ ಮೆರೆಸಲಾ।
ನಂದ ಶರಧಿಯೊಳ್ಮುಳುಗಿ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ॥ ದೇವಾ॥ ॥14॥

ಭವನ ದಿವ್ಯದಿ ರಚಿಸಿ ಶಿಖರಾಗ್ರದಲಿ ನಿನಗೆ?
ತವಕದಲಿ ಗೈದ ಪಂಚಾಮೃತಕೆ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ?
ಅವನಿ ಸುರರರ್ಥಿಯಲಿ ಕವನಗಳ ಪಾಡುತ್ತ।
ದವನೋತ್ಸವಂ ಗೈಯ್ಯೆ ಮರುಳಾಗಿ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ? ॥15॥

ಚಲುವ ರಥವೇರಿಸಿದರಿಂದ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ॥
ಹಲವು ಹಣ್ಣೊಗೆದುದಕೆ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ? ದೇವಾ॥
ಬಲವಾದರಣ್ಯದಲಿ ಬೆದರಿ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ।
ಛಳಿ ಬಿಸಿಲ ಲೌಪದಿಂ ಬಳಲಿ ಬಾಯ್ದೆರದ್ಯೋ? ॥16॥

ಕಂತುಪುರಿ ಕಾಂತೇಶನೊಡೆಯನೇ ನಿನ ಮಹಿಮೆ।
ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಕೆನಗೆ ಅರಿಯದು॥
ಅಂತರಂಗದಲಿತ್ತು ಹರಿ ಗುರು ಭಕುತಿಯನು।
ಸಂತತದಿ ಸಲಹಯ್ಯ ಮಾರುತೀಶವಿಠಲಾ॥ ॥17॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

❁❁❁❁

ಜೋಗುಳ ಪದ

ಜೋ ಜೋ ಜಾನಕಿ ರಮಣ ಜಗದುದರವಾಸಾ
ಜೋ ಜೋ ಸಕಲಾಭರಣ ಗೋಕುಲ ನಿವಾಸಾ
ಜೋ ಜೋ ರಕ್ಕಸ ಹರಣ ಸಕಲ ನಿರ್ದೋಷಾ
ಜೋ ಜೋ ಲೋಕೋದ್ಧರಣ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾ

ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲ ಕೊಡುವೆ ಹಟವ ಬಿಡು ಕಂದಾ
ಚಿಣ್ಣಿ ಕೋಲನು ಕೊಡುವೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾ
ಬೆಣ್ಣೆ ಬಿಸಿಪಾಲ್ ಕೊಡುವೆ ತೋರೋ ಆನಂದಾ
ಬಣ್ಣದರಳೆಲೆ ಇಡುವೆ ಬಿಡಿಸೋ ಭವಬಂಧಾ ॥1॥

ಬಟ್ಟ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಕಟ್ಟುವೆನೋ ಬಾಲಾ
ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗರೊಳಾಡು ಶಿಷ್ಟಜನ ಪಾಲಾ
ದಿಟ್ಟ ನೀ ಧರಿಸಿದೆಯೋ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವನಮಾಲಾ
ಮುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸುವೆ ನಿನ್ನ ಕಾಯೋ ಗೋಪಾಲಾ ॥2॥

ಅಳುವದೇತಕೊ ರಂಗ ಆಖಿಳ ಭವ ಭಂಗಾ
ಹೊಳೆವ ಹೊಂದೊಟ್ಟಿಲದಿ ಮಲಗೆನ್ನ ಸಿಂಗಾ
ನಳನಾಕ್ಷ ನಾನರಿಯೆ ನಿನ್ನಂತರಂಗಾ
ಭಳ ಭಳರೆ! ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ ಜಯ ಪಾಂಡುರಂಗಾ ॥3॥

ಆಡುವೆಡೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಬೆದರಿದೆಯೋ ಅರಿಯೆ
ಮಾಡಿಸಿದೆ ಮಂತ್ರವನು ಮೋಹದೈಸಿರಿಯೇ
ಬೇಡಿಕೊಳಲಿನ್ನಾವ ದೇವರಿಗೆ ಧೊರೆಯೇ
ಓಡಿಸೆನ್ನಜ್ಞಾನ ಸಲಹೈಯ್ಯ ಹರಿಯೇ ॥4॥

ಸುಂದರಾಕೃತಿಧರನೆ ಸುಗುಣ ಸತ್ವೇಶಾ
ತಂದೆ ಮುದ್ದುಮೋಹನರ ಹೃದಯಾಬ್ಜವಾಸಾ
ಮಂದಹಾಸದಿ ನೋಡು ಕರುಣಿ ಜಗದೀಶಾ
ತಂದೆ ರಕ್ಷಿಸು ಮಾರುತೀಶವಿಠಲೇಶಾ ॥5॥

ಜೋಗುಳ ಪದವು ಸಂಪೂರ್ಣವು

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ
(ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ದುದಕೆ ಎಂಬಂತೆ)

ಮುಕುತಿಯ ಮಾರ್ಗವಿದು ಬಲು।
ಭಕುತಲಿ ಪರಮಪ್ರಿಯರನು ಭಜಿಸೋದೇ ॥ಪ॥

ಅರುಣೋದಯದಲಿ ತ್ವರದಿಂದೇಳುತ।
ಹರಿಗುರು ಸ್ಮರಣೆಯ ಮಾಡುತಲಿ
ಧರಿಸುತ ಹಣೆಯಲಿ ಮೃತಿಕೆಯನು ಗುರು।
ಸಿರಿಚರಣಂಗಳಿಗಭಿ ವಂದಿಸುವುದೇ॥ ॥1॥

ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯ ಮಾಡುತಲರ್ಥಿಲಿ।
ಗುರುಗಳ ವಾಕ್ಯವ ಮೀರದಲೆ
ಗುರುಗಳೆ ತಾರಕರೆಂದರಿವುತ ಸದ್।
ಗುರುಗಳ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಪಡೆವುದೇ॥ ॥2॥

ಗುರುಗಳನುಗ್ರಹ ವಿಲ್ಲದೆ ಬಾರದು।
ಪರತತ್ವದ ಜ್ಞಾನವು ಎಂದೆಂದೂ
ಗುರುದಾಟಿಸುವಾಜ್ಞಾನಾದಿ ಭವಸಾ।
ಗರವನು ಎಂಬೀ ವಚನವನರಿವುದೇ॥ ॥3॥

ಗುರುಗಳು ಪೇಳ್ವುದೆ ಪರಮ ಧರ್ಮವದು।
ಗುರುಗಳ ವಚನವೇ ವೇದದಿಂದಧಿಕ
ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯೆ ದೋಷ ವಿನಾಶಕ।
ಗುರುಗಳೆ ಹರಿ ಮೂರುತಿ ಎಂದರಿವುದೇ ॥ ॥4॥

ಹರಿಮುನಿದರೆ ಗುರುಕಾಯ್ವನು ಸತ್ಯವು।
ಗುರುಮುನಿದರೆ ಹರಿ ಕಾಯನದೆಂದೂ
ಗುರುಪ್ರೀತಿಯೆ ಹರಿಪ್ರಿಯವೆಂದರಿವುತ।
ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಧೃಢ ಭಕುತಿಯನಿಡುವುದೇ ॥ ॥5॥

ಭಕುತಿಯಿಂದಲುಪಮನ್ಯು ಉತ್ತಂಕರು।
ಶಕುತರಾದ ಬೈಂದರುಣಿಯರು
ಮುಕುತಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆದರು ಗುರುವಿಂ॥
ಭಕುತಿಯ ಬಲವೇ ಬಲವೆಂದರಿವುದೇ ॥ ॥6॥

ಜ್ಞಾನದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಅ ತೋರ್ಪನು।
ದೀನವತ್ಸಲ ಪರಮಾತ್ಮನನು।
ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಪೂಜೆಯೆ।
ತಾನಿದು ಭಗವತ್ಪೂಜೆ ಎಂದರಿವುದೇ॥ ॥7॥

ಮಾತೃಸೇವೆಯಿಂದಿಹ ಲೋಕವೆ ಸಖ।
ಪಿತೃಸೇವೆಯಿಂದ ಸಗ್ಗದ ಸುಖವೋ
ಮತ್ತಿನ್ನೆಂತೋ ಗುರುಸೇವೆಯಫಲ।
ವಿತ್ತಪುದ್ಯೆಯಜಲೋಕವೆಂದರಿವುದೇ॥ ॥8॥

ದ್ವೇಷಸೂಯವ ಬಿಟ್ಟು ನಿರಂತರ।
ಕ್ಲೇಶವಿನಾಶಕ ಗುರುವೆಂದೂ
ಆಸೆಯ ಮಾಡದೆ ಇಹ ಸುಖಕೆಂದಿಗು।
ಸೋಸಿಲಿಂದ ಗುರುಧ್ಯಾನವ ಮಾಳ್ಪುದೇ॥ ॥9॥

ಸೋಹಮುಪಾಸನೆ ಗೈಯದೆ ತವದಾ।
ಸೊಹಂ ಎನ್ನುತ ಭಕುತಿಯಲೀ
ಊಹೆಯಬಿಟ್ಟು ನಿರಂತರ ಸೇವಿಸಿ।
ಆ ಹರಿಶರಣರ ಪದ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದೇ॥ ॥10॥

ಅಂಕಿತ ಮಹಿಮೆಯು ಶಂಕರಗಳವಲ್ಲ।
ಶಂಖ ಚಕ್ರಾಂಕಿತನೊಬ್ಬನೆ ಬಲ್ಲಾ
ಅಂಕಿತ ಪಡೆದೀ ಗುರುಗಳ ವಚನದಿ।
ಶಂಕಿಸದಲೆ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗುವುದೇ॥ ॥11॥

ಆನಂದ ನಿಲಯ ದೊಳಾನಂದದಿಂದಲಿ।
ಆನಂದ ರತ್ನರ ಸೇವಿಸುತಾ
ಆನಂದ ರೂಪನ ಗುಣ ಕೊಂಡಾಡುತ।
ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವ ಸುರಿಸುತ ಕುಣಿವುದೇ ॥ ॥12॥

ಶಿಂಧುಶಯನ ತಾನಮೃತದ ಕಲಶವ।
ತಂದು ಸುರರಿಗುಣಿಸುದನಂದೂ
ಚಂದದಲಂಕಿತವಿತ್ತು ಮೀರಿಸಿದ।
ರೆಂದಾದರದಲಿ ಗುರುಗಳ ಪೊಗುಳ್ವುದೇ॥ ॥13॥

ನಂದನ ವನದೊಳಗಿಹ ಸುರತರುವೋ।
ಇಂದ್ರನ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಸುರಧೇನೋ
ತಂದೆ ಮುದ್ದು ಮೋಹನ್ನ ಗುರುಗಳೋ।
ಎಂದೀಪರಿಯಲಿ ತುತಿಸಿ ಹಿಗ್ಗುವುದೇ ॥14॥

ಸಾರ ಸುಖವ ನಿತ್ತಾದರಿಸುವ ನಮ್ಮ।
ಮಾರುತೀಶವಿಠ್ಠಲನೆಂದೂ ಭಾರವ
ವಹಿಸಲು ದಾಟಿಸುವನು ಸಂ।
ಸಾರ ಸಾಗರದ ಭಯವಿಲ್ಲಿಲ್ಲೆಂಬುದೇ ॥15॥

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

❁❁❁❁

(ಕರುಣೆದಿ ಕಾಯೋ ಗೋಪಾಲ.... ಎಂಬಂತೆ)

ಏಳಯ್ಯ ಕಂತುಪುರೀಶಾ ಕೂಗು
ಕೇಳಸಲೊಲ್ಲದೋ ಶ್ರೀಮಾರುತೇಶಾ ॥ಪ॥
ಭಕುತರು ಬಂದು ನಿಂತಿಹರೋ ಬಲು
ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ ಪಾಡಿ ಕುಣಿಯುತಲಿಹರೋ
ಸುಖಸಾರ ಗಾನ ಮಾಡುವರೋ ನಿನ್ನ
ಮುಖ ದರುಶನದಿಂದ ಧನ್ಯರಾಗುವರೋ ॥1॥
ಶಶಿಮುಖಿಯರು ಬಂದಿಹರೋ ಒಳ್ಳೆ
ಬಿಸಿನೀರ ಹರಮಾಡಿ ಪಿಡಿದು ನಿಂತಿಹರೋ
ಕುಶಲದಿ ಸುರಗಿ ಸುತ್ತಿಹರೋ ರನ್ನ
ಕುಸುಮಂಗಳಮಾಲೆ ಕಟ್ಟಿ ತಂದಿಹರೋ ॥2॥
ತೊಟ್ಟಿಲ ಸಿಂಗರಿಸಿಹರೋ ನಾರೇ
ರಟ್ಟ ಹಾಸದಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚ ಬಂದಿಹರೋ
ಶ್ರೇಷ್ಠಾದಾರುತಿಯ ತಂದಿಹರೋ ದಿವ್ಯ
ಪಟ್ಟೆಪೀತಾಂಬರ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿಹರೋ ॥3॥
ಭಜನೆ ಮಾಡುತ ಭಗವತರು ಒಳ್ಳೆ
ವ್ಯಜನವ ಪಿಡಿದು ಸೇವೆಯ ಗೈಯ್ಯುತಿಹರೋ
ಧ್ವಜವೆತ್ತಿ ಪಿಡಿದು ನಿಂತಿಹರೋ
ಭಾವಿ ಆಜನೆ ನೀನೆಂದು ಮಂಗಳ ಪಾಡುತಿಹರೋ ॥4॥
ಗುರು ತಂದೆ ಮುದ್ದು ಮೋಹನರು ಪೇಳ್ವಾ
ಪರಿಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಂಭ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಹರೋ
ಪರಮ ಪ್ರೀಯರಿಗತಿ ಪ್ರೀಯನಾದ
ವರ ಮಾರುತೀಶವಿಠ್ಠಲನೆ ಬಂದಿಹನೋ ॥5॥

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಮಾರುತೀಶನ ನಾಮಗಳು

ದಂಡಕ-೧

ಶ್ರೀ ಲಕುಮಿರಮಣನ್ನ ಆಳ್ಗಳೊಳು ಘನ್ನಾ-
ಕದರುಂಡಲಗಿರನ್ನಾ-ಹರ ಪೂಜೆಯನ್ನಾ-
ಕೈಕೊಂಡು ಮುನ್ನಾ ತಂದೆ ಮುದ್ದುಮೋಹನ್ನಾ-
ಗುರುಗಳಿಗೊಲಿದಿ ಚನ್ನಾ- ಆಳನಾಳಯ್ಯ ನಿನ್ನಾ-
ಎಂದೆಂದು ಮರೆಯಲಾರಿನ್ನಾ
ಭಕುತಿ ಕೊಟ್ಟೆನ್ನಾ-ಸಲಹಬೇಕೆನ್ನಾ-
ಧೊರೆಯೇ-ಮೋಹದ್ಯೆಸಿರಿಯೇ॥

ಕಳ್ಳರಿಗೆ ನೀನೊಲಿದಿ-
ಕಾಲಕೂಟವ ಕುಡಿದೀ-ಕಿಮ್ಮೀರರನು ತುಳಿದೀ
ಕೀಲಗಳ ಮುರಿದಿ-ಕುಲಾಲನಲ್ಲಿಳಿದಿ-
ಕೂಳ ಬಕ್ಕನ ಹಣಿದಿ-ವೀರಾದಿ ವೀರಾವಾಯು ಕುಮಾರಾ॥

ಕೆಡವಿದ್ಯೆ ರಕ್ಕಸರಾ-ಕೇಳಿ ಮೊರೆ ಸಜ್ಜನರಾ-
ಕೈದುಗಳ ಮುರಿದವರಾ-ಕೊಂದಿ
ದುಶ್ಯಾಸನರಾ-ಕೋಲುಗಳ ಸಮರಾ-
ಕೌರವ ತಿಮಿರಾ-ಕಂಗೆಡಿಸಿದೆಯೊ ಧೀರಾ॥

ಕರ ಕರನೆ ಹಲ್ಲಾ- ಕಡಿದು ಬಿಸುಟೆಲ್ಲಾ-
ಭಾಪುರೇ ರಣಮಲ್ಲಾ ಭಕುತ ವತ್ಸಲ್ಲಾ-
ಭಾರತಿಯನಲ್ಲಾ- ಕಂತು ಪುರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ-
ಮಾರೂತೀಶವಿಟ್ಠಲ್ಲಾ-ದಾಸನಿಂದೆಲ್ಲಾ-
ನುಡಿಸಿದೀ ಸೊಲ್ಲಾ- ಕಾಯಬೇಕಲ್ಲಾ॥

ನಮಸ್ತೆ ನಮಸ್ತೆ ಪರಾಕ್

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಮಾರುತೀಶನ ನಾಮಗಳು

ದಂಡಕ–೨

ಕುಂತಿಯ ಕುಮಾರಾ–ಒಡದಿ ಗುಡ್ಡವ–
ಶೂರಾ–ಐವರಲಿ ಧೀರಾ ಎನಿಸಿದೆಯೊ ಪೋರಾ
ವಿಷವುಂಡಿ ಘೋರಾ– ಚಲ್ವ ಸುವೀರ॥

ಅರಗಿನಾ ಮನೆಯಲ್ಲಾ– ಉರಿದು ಬೀಳೆಲ್ಲಾ–
ಕಾಯ್ದಿ ನೀ ನಲ್ಲಾ–ರಕ್ಕಸರನೆಲ್ಲಾ–
ಮುರಿದಿ ರಣಮಲ್ಲಾ– ದ್ರೌಪದಿಯನಲ್ಲಾ– ಎನಿಸಿದಿಯೆಲ್ಲಾ॥

ವನ ವನವ ತಿರುಗಾಡಿ– ವನಜನಾಭನ್ನ ಕೊಂಡಾಡಿ–
ದಿನಮಣಿಯ ಬೇಡಿ– ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯನೆ ಹೂಡಿ–
ಬ್ರಾಹ್ಮರಿಗೆ ನೀಡಿ– ದಣಿಸಿದ್ಯೆ ಪಾಡಿ–
ಕೌರವನ ಚಾಡಿ– ಕೇಳ ಖುಷಿ ಬೆಂಡಾಗಿ–ಪೋದನ್ಯೆ ಬಾಡಿ ॥

ವಿರಾಟನಲ್ಲಿ ಪೋದೀ– ವೇಷವನು ತಾಳ್ದೀ–
ಅಡಿಗೆಯನು ಮಾಡ್ದೀ– ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ–
ಕೀಚಕನ ಕುಲವಳಿದೀ– ತುರುಗಳನೆ ಬಿಡಿಸಿದೀ–
ಕುರುಕುಲವ ಕಡಿದೀ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಶೀಳ್ದೀ–
ಕೌರವನ ತೊಡೆ ಮುರಿದೀ॥ ಕದನ ಪ್ರಚಂಡಾ–
ಕದರುಂಡುಲುಗಿ ಬಾಲದಂಡ ಭೀಮಾ॥

ಕಂಸಾರಿ ದಯದಿಂದಾ– ತಂದೆಮುದ್ದುಮೋಹನ್ನರ
ಗುರ್ವನುಗ್ರದಿಂದಾ ಮಾರುತೀಶವಿಠಲನ
ದಾಸನಾ ಬಾಯಿಂದಾ– ನುಡಿಸಿದ್ಯೆ ಅಂದಾ– ಭಕ್ತರಾ
ವೃಂದಾ ಕುಣಿವುತಿದೆ ಛಂದಾ– ಬಿಡಿಸಿ ಭವಬಂಧಾ–
ತೋರೋ ಆನಂದಾ ಹನುಮ ಭೀಮಾನಂದಾ
ಮುನಿರಾಯಾ ಪಾಲಿಸ್ಯೆ ಜೀಯಾ॥

ನಮಸ್ತೆ ನಮಸ್ತೆ ಪರಾಕ್

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

